

Τυπωτή

Φραντζή Α'

Μεταρραφία
Φραντζή Α' Τυπωτή

Handwritten scribbles and signatures in dark ink, including a large, stylized signature that appears to be 'Α. Τυπωτή'.

ΔΗΜ. Ι. ΦΙΛΙΚΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ Α' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΘΗΛΕΩΝ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

ΤΗΣ Α' ΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ Β΄.

Τιμάται δραχ.	3.10
Ἄξια βιβλιοσήμου δραχ. . .	0.60
Ἀριθ. ἐγκριτ. ἀποφ. 336	(7. 2. 20)
Ἀριθ. ἀδείας κυκλοφ. 484	(13. 10. 21)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Α. Ζ. ΔΙΑΔΗΜΑ
6— Ὀδὸς Βορέου—6
1921

17907

ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

Α'. Καταγωγή, παιδείσις καὶ νεανικὴ ἡλικία
τοῦ Θεμιστοκλέους.

Ι. Θεμιστοκλεῖ τὰ μὲν ἐκ γένους ἀμαυρότερα πρὸς
δόξαν ὑπῆρχε· πατὴρ γὰρ ἦν Νεοκλέους οὐ τῶν ἄγαν
ἐπιφανῶν Ἀθήνησι, Φρεαργίου τῶν δήμων ἐκ τῆς
Λεωντίδος φυλῆς, νόθος δὲ πρὸς μητρός, ὡς λέγουσιν

Ἄβρότονον Θρηῆισσα γυνὴ γένος· ἀλλὰ τεκέσθαι
Τὸν μέγαν Ἑλλησίν φημι Θεμιστοκλέα.

Φαινίας μέντοι τὴν μητέρα τοῦ Θεμιστοκλέους οὐ
Θρηῆταν, ἀλλὰ Καρίνην, οὐδ' Ἄβρότονον ὄνομα, ἀλλ'
Εὐτέρπην ἀναγράφει. Νεάνθης δὲ καὶ πόλιν αὐτῇ τῆς
Καρίας Ἀλικαρνασσὸν προστίθησι. Διὸ καὶ τῶν νόθων
εἰς Κυνόσαργες συντελούντων (τοῦτο δ' ἐστὶν ἔξω πυ-
λῶν γυμνάσιον Ἡρακλέους, ἐπεὶ κάκεινος οὐκ ἦν γνή-
σιος ἐν θεοῖς, ἀλλ' ἐνείχετο νοθεία διὰ τὴν μητέρα
θνητὴν οὖσαν) ἔπειθέ τις ὁ Θεμιστοκλῆς τῶν εὖ γε-

γονότων νεανίσκων καταβαίνοντας εἰς τὸ Κυνόσαργεον ἀλείφεσθαι μετ' αὐτοῦ. Καὶ τούτου γενομένου δοκεῖ πανούργως τὸν τῶν νόθων καὶ γνησίων διορισμὸν ἀνελεῖν. Ὅτι μέντοι τοῦ Λυκομιδῶν γένους μετεῖχε δηλὸς ἐστὶ τὸ γὰρ Φλυῆσι τελεστήριον, ὃπερ ἦν Λυκομιδῶν κοινόν, ἐμπρησθὲν ὑπὸ τῶν βαρβάρων αὐτὸς ἐπεσκεύασε καὶ γραφαῖς ἐκόσμησεν, ὡς Σιμωνίδης ἱστορήκεν.

II. Ἐτι δὲ παῖς ὢν ὁμολογεῖται φορᾶς μεστὸς εἶναι, καὶ τῇ μὲν φύσει συνετός, τῇ δὲ προαιρέσει μεγαλοπράγμων καὶ πολιτικός. Ἐν γὰρ ταῖς ἀνέσεσι καὶ σχολαῖς ἀπὸ τῶν μαθημάτων γινόμενος οὐκ ἔπαιζεν οὐδ' ἐρραθύμει, καθάπερ οἱ λοιποὶ παῖδες, ἀλλ' εὐρίσκειτο λόγους τινὰς μελετῶν καὶ συνταπτόμενος πρὸς ἑαυτόν. Ἦσαν δ' οἱ λόγοι κατηγορία τινὸς ἢ συνηγορία τῶν παίδων. Ὅθεν εἰώθει λέγειν πρὸς αὐτὸν ὁ διδάσκαλος ὡς «οὐδὲν ἔση, παῖ, σὺ μικρόν, ἀλλὰ μέγα πάντως ἀγαθὸν ἢ κακόν». Ἐπεὶ καὶ τῶν παιδεύσεων τὰς μὲν ἠθοποιούς ἢ πρὸς ἡδονὴν τινα καὶ χάριν ἐλευθέριον σπουδαζομένας ὀκνηρῶς καὶ ἀπροθύμως ἐξεμάνθανε· τῶν δὲ εἰς σύνεσιν ἢ πράξιν λεγομένων δηλὸς ἦν ὑπερερῶν παρ' ἡλικίαν, ὡς τῇ φύσει πιστεύων. Ὅθεν ὕστερον ἐν ταῖς ἐλευθερίοις καὶ ἀστεῖαις λεγομέναις διατριβαῖς ὑπὸ τῶν πεπαιδευσθαι δοκούντων γλευαζόμενος ἠναγκάζετο φορτικώτερον ἀμύνεσθαι, λέγων ὅτι λύραν μὲν ἀρμόσασθαι καὶ μεταχειρῆσθαι ψαλτήριον οὐκ ἐπίσταιτο, πόλιν δὲ μικρὰν καὶ ἄδοξον παραλαβὼν ἔνδοξον καὶ μεγάλην ἀπεργάσασθαι. Καίτοι Στησίμβροτος Ἀναξαγόρου τε διακοῦσαι τὸν Θεμιστοκλέα φησὶ καὶ περὶ Μέλισσον σπουδάσαι τὸν φυσικόν, οὐκ εὖ τῶν

χρόνων ἀπτόμενος· Περικλεῖ γάρ, ὃς πολὺ νεώτερος ἦν Θεμιστοκλέους, Μέλισσος μὲν ἀντεστρατήγει πολιορκοῦντι Σαμίους, Ἀναξαγόρας δὲ συνδιέτριβε. Μᾶλλον οὖν ἂν τις προσέχοι τοῖς Μνησιφίλου τὸν Θεμιστοκλέα τοῦ Φραεργίου ζηλωτὴν γενέσθαι λέγουσιν, οὔτε ῥήτορος ὄντος οὔτε τῶν φυσικῶν κληθέντων φιλοσόφων, ἀλλὰ τὴν τότε καλουμένην σοφίαν, οὔσαν δὲ δεινότητα πολιτικὴν καὶ δραστήριον σύνεσιν, ἐπιτήδευμα πεποιημένου καὶ διασφύζοντος ὡσπερ αἴρεσιν ἐκ διαδοχῆς ἀπὸ Σόλωνος· ἦν οἱ μετὰ ταῦτα δικανικαῖς μερίζαντες τέχναις καὶ μεταγαγόντες ἀπὸ τῶν πράξεων τὴν ἄσκησιν ἐπὶ τοὺς λόγους σοφισταὶ προσηγορεύθησαν. Τούτῳ μὲν οὖν ἤδη πολιτευόμενος ἐπλησίαζεν. Ἐν δὲ ταῖς πρώταις τῆς νεότητος ὀρμαῖς ἀνώμαλος ἦν καὶ ἀστάθμητος, ἅτε τῇ φύσει καθ' αὐτὴν χρώμενος, ἄνευ λόγου καὶ παιδείας ἐπ' ἀμφοτέρω μεγάλας ποιουμένη μεταβολὰς τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ πολλάκις ἐξισταμένη πρὸς τὸ χειρόν, ὡς ὕστερον αὐτὸς ὁμολογεῖ, καὶ τοὺς τραχυτάτους πῶλους ἀρίστους ἵππους γίνεσθαι φάσκων, ὅταν ἦς προσήκει τύχῳσι παιδείας καὶ καταρτίσεως. Ἄ δὲ τούτων ἐξαρτῶσιν ἔνιοι διηγήματα πλάττοντες, ἀποκίρυσιν μὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, θάνατον δὲ τῆς μητρὸς ἐκούσιον ἐπὶ τῇ τοῦ παιδὸς ἀτιμία περιλύπου γενομένης, δοκεῖ κατεψεῦσθαι· καὶ τοῦναντίον εἰσὶν οἱ λέγοντες, ὅτι τοῦ τὰ κοινὰ πράττειν ἀποτρέπων αὐτὸν ὁ πατήρ ἐπεδείκνυε πρὸς τῇ θαλάττῃ τὰς παλαιὰς τριήρεις ἐριμμένας καὶ παρορωμένας, ὡς δὴ καὶ πρὸς τοὺς δημαγωγούς, ὅταν ἄχρηστοι φαίνωνται, τῶν πολλῶν ὁμοίως ἐχόντων.

III. Ταχὺ μέντοι καὶ νεανικῶς ἔοικεν ἄψασθαι τοῦ Θεμιστοκλέους τὰ πολιτικὰ πράγματα καὶ σφόδρα ἢ πρὸς δόξαν ὀρμὴ κρατῆσαι, δι' ἣν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τοῦ πρωτεύειν ἐφιέμενος ἰταμῶς ὑφίστατο τὰς πρὸς τοὺς δυναμένους ἐν τῇ πόλει καὶ πρωτεύοντας ἀπεχθείας, μάλιστα δὲ Ἀριστείδην τὸν Λυσιμάχου, τὴν ἐναντίαν αἰεὶ πορευόμενον αὐτῷ. Πρῶτος γὰρ ὢν φύσει καὶ καλοκαγαθικὸς τὸν τρόπον ὁ Ἀριστείδης καὶ πολιτευόμενος οὐ πρὸς χάριν οὐδὲ πρὸς δόξαν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ βελτίστου μετ' ἀσφαλείας καὶ δικαιοσύνης, ἠναγκάζετο τῷ Θεμιστοκλεῖ τὸν δῆμον ἐπὶ πολλὰ κινεῖν καὶ μεγάλας ἐπιφέροντι καινοτομίας ἐναντιοῦσθαι πολλάκις, ἐνιστάμενος αὐτοῦ πρὸς τὴν αὐξῆσιν. Λέγεται γὰρ οὕτω παράφορος πρὸς δόξαν εἶναι καὶ πράξεων μεγάλων ὑπὸ φιλοτιμίας ἐραστής, ὥστε νέος ὢν ἔτι τῆς ἐν Μαραθῶνι μάχης πρὸς τοὺς βαρβάρους γενομένης καὶ τῆς Μιλτιάδου στρατηγίας διαβοηθείσης σύννους ὀρᾶσθαι τὰ πολλὰ πρὸς ἑαυτῷ καὶ τὰς νύκτας ἀγρυπνεῖν καὶ τοὺς πότους παραιτεῖσθαι τοὺς συνήθεις καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας καὶ θαυμάζοντας τὴν περὶ τὸν βίον μεταβολὴν, ὡς καθεύδειν αὐτὸν οὐκ ἔφη τὸ τοῦ Μιλτιάδου τροπαιον. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πέρας ᾤοντο τοῦ πολέμου τὴν ἐν Μαραθῶνι τῶν βαρβάρων ἦταν εἶναι, Θεμιστοκλῆς δὲ ἀρχὴν μαζόνων ἀγώνων, ἐφ' οὓς ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς ὅλης Ἑλλάδος ἤλειψε καὶ τὴν πόλιν ἤσκει, πόρρωθεν ἔτι προσδοκῶν τὸ μέλλον.

**Β'. Δράσεις τοῦ Θεμιστοκλέους κατὰ τοὺς
Μηδικοὺς πολέμους.**

IV. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν Λαυρεωτικὴν πρόσοδον ἀπὸ τῶν ἀργυρείων μεταλλῶν ἔθνος ἔχοντων Ἀθηναίων διανέμεσθαι, μόνος εἰπεῖν ἐτόλμησε παρελθὼν εἰς τὸν δῆμον, ὡς χρὴ τὴν διανομὴν εἶσαντας ἐκ τῶν χρημάτων τούτων κατασκευάσασθαι τριήρεις ἐπὶ τὸν πρὸς Αἰγινήτας πόλεμον. Ἦμαρτε γὰρ οὗτος ἐν τῇ Ἑλλάδι μάλιστα καὶ κατεῖχον οἱ νηιοῦται πλήθει νεῶν τὴν θάλατταν. Ἡ καὶ ῥᾶν ὁ Θεμιστοκλῆς συνέπεισεν, οὐ Δαρεῖον οὐδὲ Πέρσας (μακρὰν γὰρ ἦσαν οὗτοι καὶ δέος οὐ πάνυ βέβαιον ὡς ἀφιζόμενοι παρεῖχον) ἐπισείων, ἀλλὰ τῇ πρὸς Αἰγινήτας ὀργῇ καὶ φιλονικίᾳ τῶν πολιτῶν ἀποχρησάμενος εὐκαιρῶς ἐπὶ τὴν παρασκευὴν. Ἐκατὸν γὰρ ἀπὸ τῶν χρημάτων ἐκείνων ἐποιήθησαν τριήρεις, αἷς καὶ πρὸς Ξέρξην ἐναυμάχησαν. Ἐκ δὲ τούτου κατὰ μικρὸν ὑπάγων καὶ καταβιβάζων τὴν πόλιν πρὸς τὴν θάλατταν, ὡς τῷ πεζῷ μὲν οὐδὲ τοῖς ὁμόροις ἀξιόμαχους ὄντας, τῇ δ' ἀπὸ τῶν νεῶν ἀλκῇ καὶ τοὺς βαρβάρους ἀμύνασθαι καὶ τῆς Ἑλλάδος ἄρχειν δυναμένους, ἀντὶ μονίμων ὀπλιτῶν, ὡς φησὶν ὁ Πλάτων, ναυβάτας καὶ θαλαττίους ἐποίησε, καὶ διαβολὴν καθ' αὐτοῦ παρέσχεν, ὡς ἄρα Θεμιστοκλῆς τὸ δόρυ καὶ τὴν ἀσπίδα τῶν πολιτῶν παρελόμενος εἰς ὑπηρέσιον καὶ κώπην συνέστειλε τὸν Ἀθηναίων δῆμον. Ἐπραξε δὲ ταῦτα Μιλτιάδου κρατήσας ἀντιλέγοντος, ὡς ἱστορεῖ Σησίμβροτος. Εἰ μὲν δὴ τὴν ἀκρίβειαν καὶ τὸ καθαρὸν τοῦ πολιτεύματος ἔβλαψεν ἢ μὴ ταῦτα πράξας, ἔστω φιλοσοφώτερον ἐπι-

σκοπεῖν· ὅτι δὲ ἡ τότε σωτηρία τοῖς Ἑλλησιν ἐκ τῆς θαλάττης ὑπῆρξε καὶ τὴν Ἀθηναίων πόλιν αὐθις ἀνέστησαν αἱ τριήρεις ἐκεῖναι, τὰ τ' ἄλλα καὶ Ξέρξης αὐτὸς ἐμαρτύρησε. Τῆς γὰρ πεζῆς δυνάμεως ἀθραύστου διαμενούσης ἔφυγε μετὰ τὴν τῶν νεῶν ἦτταν, ὡς οὐκ ὦν ἀξιόμαχος, καὶ Μαρδόνιον ἐμποδῶν εἶναι τοῖς Ἑλλησι τῆς διώξεως μᾶλλον ἢ δουλωσόμενον αὐτούς, ὡς ἔμοι δοκεῖ, κατέλιπε.

V. Σύντονον δὲ αὐτὸν γεγονέναι χρηματιστὴν οἱ μὲν τινές φασι δι' ἐλευθεριότητα· καὶ γὰρ φιλοθύτην ὄντα καὶ λαμπρὸν ἐν ταῖς περὶ τοὺς ξένους δαπάναις ἀφθόνου δεῖσθαι χορηγίας· οἱ δὲ τοῦναντίον γλισχρότητα πολλὴν καὶ μικρολογίαν κατηγοροῦσιν, ὡς καὶ τὰ πεμπόμενα τῶν ἐδωδύμων πωλοῦντος. Ἐπεὶ δὲ Διφιλίδης ὁ ἵπποτρόφος αἰτηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ πῶλον οὐκ ἔδωκεν, ἠπείλησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ταχὺ ποιῆσειν δούρειον ἵππον, αἰνιξάμενος ἐγκλήματα συγγενικά καὶ δίνας τῷ ἀνθρώπῳ πρὸς οἰκέλους τινὰς ταράζειν. Τῇ δὲ φιλοτιμία πάντας ὑπερέβαλεν, ὥστ' ἔτι μὲν νέος ὢν καὶ ἀφανὴς Ἐπικλέα τὸν ἐξ Ἑρμιόνης κιθαριστὴν σπουδαζόμενον ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἐκλιπαρῆσαι μελετᾶν παρ' αὐτῷ, φιλοτιμούμενος πολλοὺς τὴν οἰκίαν ζητεῖν καὶ φοιτᾶν πρὸς αὐτόν. Εἰς δ' Ὀλυμπίαν ἔλθων καὶ διαμιλλώμενος τῷ Κίμωνι περὶ δεῖπνα καὶ σκηναὶς καὶ τὴν ἄλλην λαμπρότητα καὶ πάρασκευήν, οὐκ ἤρρεσκε τοῖς Ἑλλησιν. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ὄντι νέω καὶ ἀπ' οἰκίας μεγάλης ὦντο δεῖν τὰ τοιαῦτα συγχωρεῖν· ὁ δὲ μῆτις γνώριμος γεγονώς, ἀλλὰ δοκῶν ἐξ οὐχ ὑπαρχόντων καὶ παρ' ἀξίαν ἐπαίρεσθαι προσωφλίσκανεν ἀλαζονείαν. Ἐνί-

κησε δὲ καὶ χορηγῶν τραγωδοῖς, μεγάλην ἤδη τότε σπουδὴν καὶ φιλοτιμίαν τοῦ ἀγῶνος ἔχοντας, καὶ πίνακα τῆς νίκης ἀνέθηκε τοιαύτην ἐπιγραφὴν ἔχοντα· «Θεμιστοκλῆς Φρεάρριος ἐχορήγει, Φρύνιχος ἐδίδασκεν, Ἀδείμαντος ἤρχεν». Οὐ μὴν ἀλλὰ τοῖς πολλοῖς ἐνήρμοτε, τοῦτο μὲν ἐκάστου τῶν πολιτῶν τοῦνομα λέγων ἀπὸ στόματος, τοῦτο δὲ κριτὴν ἀσφαλῆ περὶ τὰ συμβόλαια παρέχων ἑαυτὸν ὥσπερ πού καὶ πρὸς Σιμωνίδην τὸν Κεῖον εἶπεν αἰτούμενόν τι τῶν οὐ μετρίων παρ' αὐτοῦ στρατηγούντος, ὡς οὔτ' ἐκεῖνος ἂν γένοιτο ποιητῆς ἀγαθὸς ἄδων παρὰ μέλος οὔτ' αὐτὸς ἀστείος ἄρχων παρὰ νόμον χαριζόμενος. Πάλιν δὲ ποτε τὸν Σιμωνίδην ἐπισκόπων ἔλεγε νοῦν οὐκ ἔχειν, Κορινθίους μὲν λοιδοροῦντα μεγάλην οἰκοῦντας πόλιν, αὐτοῦ δὲ ποιούμενον εἰκόνας οὕτως ὄντος αἰσχροῦ τὴν ὄψιν. Αὐξόμενος δὲ καὶ τοῖς πολλοῖς ἀρέσκων τέλος κατεστράσασε καὶ μετέστησεν ἐξοστρακισθέντα τὸν Ἀριστείδην.

VI. Ἦδη δὲ τοῦ Μήδου καταβαίνοντος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τῶν Ἀθηναίων βουλευομένων περὶ στρατηγοῦ, τοὺς μὲν ἄλλους ἐκόντας ἐκστῆναι τῆς στρατηγίας λέγουσιν ἐκπεληγμένους τὸν κίνδυνον. Ἐπικύδην δὲ τὸν Εὐφημίδου, δημαγωγὸν ὄντα δεινὸν μὲν εἰπεῖν, μαλακὸν δὲ τῇ ψυχῇ καὶ χρημάτων ἥττονα, τῆς ἀρχῆς ἐπίσθαι καὶ κρατήσῃν ἐπίδοξον εἶναι τῇ χειροτονίᾳ. Τὸν οὖν Θεμιστοκλέα δείσαντα, μὴ τὰ πράγματα διαφθαρεῖν παντάπασι τῆς ἡγεμονίας εἰς ἐκεῖνον ἐμπεσοῦσης, χρήμασι τὴν φιλοτιμίαν ἐξωνήσασθαι παρὰ τοῦ Ἐπικύδου. Ἐπαινῆται δ' αὐτοῦ καὶ τὸ περὶ τὸν δίγλωττον ἔργον ἐν τοῖς πεμφθεῖσιν ὑπὸ βασιλέως ἐπὶ γῆς.

καὶ ὕδατος αἴτησιν. Ἐρμηνέα γὰρ ὄντα συλλαβὸν διὰ ψηφίσματος ἀπέκτεινεν, ὅτι φωνὴν Ἑλληνίδα βαρβάρους προστάγμασιν ἐτόλμησε χρῆσαι. Ἐτι δὲ καὶ τὸ περὶ Ἄρθμιον τὸν Ζαλείτην Θεμιστοκλέους γὰρ εἰπόντος καὶ τοῦτον εἰς τοὺς ἀτίμους καὶ γένος ἐνέγραψαν, ὅτι τὸν ἐκ Μήδων χρυσὸν εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐκόμισε. Μέγιστον δὲ πάντων τὸ καταλῦσαι τοὺς Ἑλληνικοὺς πολέμους καὶ διαλλάξαι τὰς πόλεις ἀλλήλαις, πείσαντα τὰς ἔχθρας διὰ τὸν πόλεμον ἀναβαλέσθαι πρὸς ὃ καὶ Χείλεων τὸν Ἀρκάδα μάλιστα συναγωνίσασθαι λέγουσι.

VII. Παραλαβὸν δὲ τὴν ἀρχὴν εὐθύς μὲν ἐπεχειρεῖ τοὺς πολίτας ἐμβιβάζειν εἰς τὰς τριήρεις καὶ τὴν πόλιν ἔπειθεν ἐκλιπόντας ὡς προσωτάτω τῆς Ἑλλάδος ἀπαντᾶν τῷ βαρβάρῳ κατὰ θάλατταν. Ἐνισταμένων δὲ πολλῶν ἐξήγαγε πολλὴν στρατιὰν εἰς τὰ Τέμπε μετὰ Λακεδαιμονίων, ὡς αὐτόθι προκινδυνεύσόντων τῆς Θετταλίας, οὐπω τότε μηδίξειν δοκούσης· ἐπεὶ δ' ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν ἀπρακτοὶ καὶ Θετταλῶν βασιλεῖ προσγενομένων ἐμήδιζε τὰ μέχρι Βοιωτίας, μᾶλλον ἤδη τῷ Θεμιστοκλεῖ προσεῖχον οἱ Ἀθηναῖοι περὶ τῆς θαλάττης, καὶ πέμπεται μετὰ νεῶν ἐπ' Ἀρτεμισίον τὰ στενὰ φυλάξων. Ἐνθα δὴ τῶν μὲν Ἑλλήνων Εὐρυβιάδην καὶ Λακεδαιμονίους ἠγεῖσθαι κελευόντων, τῶν δ' Ἀθηναίων, ὅτι πλήθει τῶν νεῶν σύμπαντας ὁμοῦ τι τοὺς ἄλλους ὑπερέβαλλον, οὐκ ἀξιούντων ἑτέροις ἐπεσθαι, συνιδὼν τὸν κίνδυνον ὁ Θεμιστοκλῆς αὐτός τε τὴν ἀρχὴν τῷ Εὐρυβιάδῃ παρήκε καὶ κατεπράττει τοὺς Ἀθηναίους ὑπισχνόμενος, ἂν ἄνδρες ἀγαθοὶ γένωνται πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκόντας αὐτοῖς παρέξειν εἰς τὰ λοιπὰ πειθόμενους τοὺς

ΤΕΛΟΣ

{ ΤΕΛΟΣ

ΚΑΙ ΤΕ ΠΙΑ

Ἕλληνας. Διὸ καὶ δοκεῖ τῆς σωτηρίας αἰτιώτατος γενέσθαι τῇ Ἑλλάδι καὶ μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους προαγαγεῖν εἰς δόξαν, ὡς ἀνδρεία μὲν τῶν πολεμίων, εὐγνωμοσύνη δὲ τῶν συμμάχων περιγενομένους. Ἐπεὶ δὲ ταῖς Ἀφρεταῖς τοῦ βαρβαρικοῦ στόλου προσμεῖξαντος ἐκπλαγεῖς ὁ Εὐρυβιάδης ἡτῶν κατὰ στόμα νεῶν τὸ πλῆθος, ἄλλας δὲ πυνθανόμενος διακοσίας ὑπὲρ Σκιάθου κύκλω περιπλεῖν, ἐβούλετο τὴν ταχίστην εἰσω τῆς Ἑλλάδος κομισθεὶς ἄψασθαι Πελοποννήσου καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ταῖς ναοὶ προσπεριβαλέσθαι, παντάπασιν ἀπρόσμαχον ἠγούμενος τὴν κατὰ θάλατταν ἀλκὴν βασιλέως, δέισαντες οἱ Εὐβοεῖς, μὴ σφᾶς οἱ Ἕλληνες πρόωνται, κρύφα τῷ Θεμιστοκλεῖ διελέγοντο Πελάγοντα μετὰ χρημάτων πολλῶν πέμπσαντες. Ἄ λαβὼν ἐκεῖνος, ὡς Ἡρόδοτος ἰστόρηκε, τοῖς περὶ τὸν Εὐρυβιάδην ἔδωκεν. Ἐναντιουμένου δ' αὐτῷ μάλιστα τῶν πολιτῶν Ἀρχιτέλους, ὃς ἦν μὲν ἐπὶ τῆς ἱερᾶς νεῶς τριήραρχος, οὐκ ἔχων δὲ χρήματα τοῖς ναύταις χορηγεῖν ἔσπευδεν ἀποπλεῦσαι, παρῶξενεν ἔτι μᾶλλον ὁ Θεμιστοκλῆς τοὺς τριηρίτας ἐπ' αὐτόν, ὥστε τὸ δεῖπνον ἀρπάσαι συνδραμόντας. Τοῦ δ' Ἀρχιτέλους ἀθυμοῦντος ἐπὶ τούτῳ καὶ βαρέως φέροντος εἰσέπεμψεν ὁ Θεμιστοκλῆς πρὸς αὐτὸν ἐν κίστῃ δεῖπνον ἄρτων καὶ κρεῶν, ὑποθεὶς κάτω τάλαντον ἀργυρίου καὶ κελεύσας αὐτόν τε δειπνεῖν ἐν τῷ παρόντι καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπιμεληθῆναι τῶν τριηριτῶν· εἰ δὲ μὴ, καταβοήσειν αὐτοῦ πρὸς τοὺς παρόντας ὡς ἔχοντος ἀργυρίου παρὰ τῶν πολεμίων. Ταῦτα μὲν οὖν Φαινίας ὁ Λέσβιος εἶρηκεν.

VIII. Αἱ δὲ γινόμεναι τότε πρὸς τὰς τῶν βαρβάρων

ναῦς περὶ τὰ στενὰ μάχαι κρίσιν μὲν εἰς τὰ ὅλα μεγάλην οὐκ ἐποίησαν, τῇ δὲ πείρᾳ μέγιστα τοὺς Ἑλληνας ὤνησαν, ὑπὸ τῶν ἔργων παρὰ τοὺς κινδύνους διδαχθέντας, ὡς οὔτε πλήθη νεῶν οὔτε κόσμοι καὶ λαμπρότητες ἐπισήμων οὔτε κραυγαὶ κομπῶδεις ἢ βάρβαροι παιᾶνες ἔχουσι τι δεινὸν ἀνδράσιν ἐπισταμένοις εἰς χειρὰς ἰέναι καὶ μάχεσθαι τολμῶσιν, ἀλλὰ δεῖ τῶν τοιούτων καταφρονοῦντας ἐπ' αὐτὰ τὰ σώματα φέρεσθαι καὶ πρὸς ἐκεῖνα διαγωνίζεσθαι συμπλακέντας. Ὁ δὴ καὶ Πίνδαρος οὐ κακῶς ἔοικε συνιδῶν ἐπὶ τῆς ἐν Ἀρτεμισίῳ μάχης εἰπεῖν

ὄθι παῖδες Ἀθηναίων ἐβάλοντο φαεννὰν
κρηπίδ' ἐλευθερίας·

ἀρχὴ γὰρ ὄντως τοῦ νικᾶν τὸ θαρρεῖν. Ἔστι δὲ τῆς Ἑυβοίας τὸ Ἀρτεμισιον ὑπὲρ τὴν Ἐστίαϊαν αἰγιαλὸς εἰς βορέαν ἀναπεπταμένος, ἀνταίρει δ' αὐτῷ μάλιστα τῆς ὑπὸ Φιλοκτῆτῃ γενομένης χώρας Ὀλιζών. Ἔχει δὲ ναὸν οὐ μέγαν Ἀρτέμιδος ἐπίκλησιν Προσηφᾶς, καὶ δένδρα περὶ αὐτὸν πέφυκε καὶ στηλαι κύκλω λίθου λευκοῦ πεπήγασιν· ὁ δὲ λίθος τῇ χειρὶ τριβόμενος καὶ χρῶαν καὶ ὀσμὴν κροκίζουσαν ἀναδίδωσιν. Ἐν μὲν δὲ τῶν στηλῶν ἔλεγειον ἦν τὸδε γεγραμμένον·

Παντοδαπῶν ἀνδρῶν γενεὰς Ἀσίας ἀπὸ χώρας
Παῖδες Ἀθηναίων τῷδέ ποτ' ἐν πελάγει
Ναυμαχίᾳ δαμάσαντες, ἔπει στρατὸς ὄλετο Μήδων,
Σήματα ταῦτ' ἔθεσαν παρθένῳ Ἀρτέμιδι.

Δείκνυται δὲ τῆς ἀκτῆς τόπος ἐν πολλῇ τῇ πέριξ θινὶ κόνιν τεφρώδη καὶ μέλαιναν ἐκ βάθους ἀναδιδούς,

ὥσπερ πυρίκαυστον, ἐν ᾧ τὰ ναύαγια καὶ νεκροὺς καῦσαι δοκοῦσι.

ΙΧ. Τῶν μέντοι τὰ περὶ Θερμοπύλας εἰς τὸ Ἄρτεμίσιον ἀπαγγελλόντων πυθόμενοι Λεωνίδα τε κείσθαι καὶ κρατεῖν Ξέρξην τῶν κατὰ γῆν παρόδων, εἶσω τῆς Ἑλλάδος ἀνεκομίζοντο, τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ πᾶσι τεταγμένων δι' ἀρετὴν καὶ μέγα τοῖς πεπραγμένοις φρονοῦντων. Παραπλέων δὲ τὴν χώραν ὁ Θεμιστοκλῆς, ἥπερ κατάρσεις ἀναγκαίας καὶ καταφυγὰς ἐώρα τοῖς πολεμίοις, ἐνεχάρατε κατὰ τῶν λίθων ἐπιφανῆ γράμματα, τοὺς μὲν εὐρίσκων ἀπὸ τύχης, τοὺς δ' αὐτὸς ἰστάς περὶ τὰ ναυλόγια καὶ τὰς ὑδρείας, ἐπισκῆπτων Ἴωσι διὰ τῶν γραμμάτων, εἰ μὲν οἶόν τε, μετατάξασθαι πρὸς αὐτούς, πατέρας ὄντας καὶ προκινδυνεύοντας ὑπὲρ τῆς ἐκείνων ἐλευθερίας, εἰ δὲ μή, κακοῦν τὸ βαρβαρικὸν ἐν ταῖς μάχαις καὶ συνταράττειν. Ταῦτα δ' ἤλπιζεν ἢ μεταστήσειν τοὺς Ἴωνας ἢ συνταράξειν ὑποπτοτέρους τοῖς βαρβάροις γενομένους. Ξέρξου δὲ διὰ τῆς Δωρίδος ἀνωθεν ἐμβαλόντος εἰς τὴν Φωκίδα καὶ τὰ τῶν Φωκῶν ἄστη πυρπολοῦντος οὐ προσήμυναν οἱ Ἕλληνες, καίπερ τῶν Ἀθηναίων δεομένων εἰς τὴν Βοιωτίαν ἀπαντῆσαι πρὸ τῆς Ἀττικῆς, ὥσπερ αὐτοὶ κατὰ θάλατταν ἐπ' Ἄρτεμίσιον ἐβοήθησαν. Μηδενὸς δ' ὑπακούοντος αὐτοῖς, ἀλλὰ τῆς Πελοποννήσου περιεχομένων καὶ πᾶσαν ἐντὸς Ἰσθμοῦ τὴν δύναμιν ὠρηγμένων συνάγειν καὶ διατειχιζόντων τὸν Ἰσθμὸν εἰς θάλατταν ἐκ θαλάττης, ἅμα μὲν ὄργῃ τῆς προδοσίας εἶχε τοὺς Ἀθηναίους, ἅμα δὲ δυσθυμία καὶ κατήφεια μεμονωμένους. Μάχεσθαι μὲν οὖν οὐ διανοοῦντο μυριάσι στρατοῦ τσαυταῖς· ὁ δ' ἦν μόνον

ἀναγκαῖον ἐν τῷ παρόντι, τὴν πόλιν ἀφέντας ἐμφῦναι ταῖς ναυσίν, οἱ πολλοὶ χαλεπῶς ἤκουον, ὡς μήτε νίκησ δεόμενοι μήτε σωτηρίαν ἐπιστάμενοι θεῶν τε ἱερὰ καὶ πατέρων ἠρία προΐεμένων.

X. Ἐνθα δὴ Θεμιστοκλῆς ἀπορῶν τοῖς ἀνθρωπίνους λογισμοῖς προσάγεσθαι τὸ πλῆθος, ὥσπερ ἐν τραγωδίᾳ μηχανὴν ἄρας, σημεῖα δαιμόνια καὶ χρησμοὺς ἐπῆγεν αὐτοῖς· σημεῖον μὲν λαμβάνων τὸ τοῦ δράκοντος, ὃς ἀφανὴς ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκ τοῦ σηκοῦ δοκεῖ γενέσθαι· καὶ τὰς καθ' ἡμέραν αὐτῷ προτιθεμένας ἀπαρχὰς εὐρίσκοντες ἀψάστους οἱ ἱερεῖς, ἐξήγγελλον εἰς τοὺς πολλοὺς, τοῦ Θεμιστοκλέους λόγον διδόντος, ὡς ἀπολέλοιπε τὴν πόλιν ἢ θεὸς ὑψηγομένη πρὸς τὴν θάλατταν αὐτοῖς. Τῷ δὲ χρησιμῷ πάλιν ἐδημαγώγει, λέγων μηδὲν ἄλλο δηλοῦσθαι ξύλινον τεῖχος ἢ τὰς ναῦς· διὸ καὶ τὴν Σαλαμίνα θεῖαν, οὐχὶ δεινὴν οὐδὲ σχετλίαν ἀνακαλεῖν τὸν θεόν, ὡς εὐτυχίματος μεγάλου τοῖς Ἑλλήσιν ἐπώνυμον ἔσομένην. Κρατήσας δὲ τῇ γνώμῃ ψήφισμα γράφει, τὴν μὲν πόλιν παρακαταθέσθαι τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἀθηνῶν μεδεούσῃ, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ πάντας ἐμβαίνειν εἰς τὰς τριήρεις, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας καὶ ἀνδράποδα σφάζειν ἕκαστον ὡς ἂν δύνηται. Κυρωθέντος δὲ τοῦ ψηφίσματος οἱ πλεῖστοι τῶν Ἀθηναίων ὑπεξέθεντο γενεὰς καὶ γυναῖκας εἰς Τροίξῃνα, φιλοτῆτως πάνυ τῶν Τροίξηνισίων ὑποδεχομένον· καὶ γὰρ τρέφειν ἐψηφίσαντο δημοσίᾳ, δύο ὀβολοὺς ἕκαστῳ διδόντες, καὶ τῆς ὀπώρας λαμβάνειν τοὺς παῖδας ἐξεῖναι πανταχόθεν, ἔτι δ' ὑπὲρ αὐτῶν διδασκάλους τελεῖν μισθούς. Τὸ δὲ ψήφισμα Νικαγόρας ἔγραψεν. Οὐκ ὄντων δὲ δημοσίων

χρημάτων τοῖς Ἀθηναίοις, Ἀριστοτέλης μὲν φησι τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν πορίσασαν ὀκτὼ δραχμὰς ἐκάστω τῶν στρατευομένων αἰτιωτάτην γενέσθαι τοῦ πληρωθῆναι τὰς τριήρεις· Κλειδήμος δὲ καὶ τοῦτο τοῦ Θεμιστοκλέους ποιεῖται στρατήγημα. Καταβαινόντων γὰρ εἰς Πειραιᾶ τῶν Ἀθηναίων φησὶν ἀπολέσθαι τὸ Γοργόνειον ἀπὸ τῆς θεοῦ τοῦ ἀγάλματος· τὸν οὖν Θεμιστοκλέα προσποιούμενον ζητεῖν καὶ διερευνώμενον ἅπαντα χρημάτων ἀνευρίσκειν πλῆθος ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς ἀποκεκρυμμένον· ὧν εἰς μέσον κομισθέντων εὐπορῆσαι τοὺς ἐμβαίνοντας εἰς τὰς ναῦς ἐφοδίων. Ἐκπλεούσης δὲ τῆς πόλεως τοῖς μὲν οἶκτον τὸ θέαμα, τοῖς δὲ θαῦμα τῆς τόλμης παρεῖχε, γενεὰς μὲν ἄλλη προπεμπόντων, αὐτῶν δ' ἀκάμπτων πρὸς οἰμωγὰς καὶ δάκρυα γονέων καὶ περιβολὰς διαπερώντων εἰς τὴν νῆσον. Καίτοι πολλὸν μὲν οἱ διὰ γῆρας ὑπολειπόμενοι τῶν πολιτῶν ἔλεον εἶχον· ἦν δὲ τις καὶ ἀπὸ τῶν ἡμέρων καὶ συντροφῶν ζῶων ἐπικλῶσα γλυκυθυμία, μετ' ὄρουγῆς καὶ πόθου συμπαραθεόντων ἐμβαίνουσι τοῖς ἑαυτῶν τροφεῦσιν. Ἐν οἷς ἱστορεῖται κῦων Ξανθίππου τοῦ Περικλέους πατρὸς οὐκ ἀνασχόμενος τὴν ἀπ' αὐτοῦ μόνωσιν ἐναλέσθαι τῇ θαλάττῃ καὶ τῇ τριήρει παρανηχόμενος ἐκπεσεῖν εἰς τὴν Σαλαμίνα καὶ λιποθυμήσας ἀποθανεῖν εὐθύς· οὗ καὶ τὸ δεικνύμενον ἄχρι νῦν καὶ καλούμενον Κυνὸς σῆμα τάφον εἶναι λέγουσι.

XI Ταῦτά τε δὴ μεγάλα τοῦ Θεμιστοκλέους, καὶ τοὺς πολίτας αἰσθόμενος ποθοῦντας Ἀριστείδην καὶ δεδιότας, μὴ δι' ὄργην τῷ βαρβάρῳ προσθεῖς ἑαυτὸν ἀνατρέψῃ τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος (ἐξωστράκιστο γὰρ

Πλουτάρχου Θεμιστοκλῆς ἔκδοσις β' 1921

2

πρὸ τοῦ πολέμου καταστασιασθεὶς ὑπὸ Θεμιστοκλέους), γράφει ψήφισμα, τοῖς μὴ ἐπὶ φόνῳ μεθεστῶσιν ἐξεῖναι κατελθούσι πράττειν καὶ λέγειν τὰ βέλτιστα τῇ Ἑλλάδι μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν. Εὐρυβιάδου δὲ τὴν μὲν ἡγεμονίαν τῶν νεῶν ἔχοντος διὰ τὸ τῆς Σπάρτης ἀξίωμα, μαλακοῦ δὲ παρὰ τὸν κίνδυνον ὄντος, αἶρειν δὲ βουλομένου καὶ πλεῖν ἐπὶ τὸν Ἴσθμόν, ὅπου καὶ τὸ πεζὸν ἤθηροιστο τῶν Πελοποννησίων, ὁ Θεμιστοκλῆς ἀντέλεγεν· ὅτε καὶ τὰ μνημονευόμενα λεχθῆναι φασί. Τοῦ γὰρ Εὐρυβιάδου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος· «ὦ Θεμιστόκλεις, ἐν τοῖς ἀγῶσι τοὺς προεξανισταμένους ῥαπίζουσι» «Ναί» εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς «ἀλλὰ τοὺς ἀπολειφθέντας οὐ στεφανοῦσιν». Ἐπαρμένον δὲ τὴν βακτηρίαν ὡς πατάξοντος, ὁ Θεμιστοκλῆς ἔφη· «Πάταξον μὲν, ἄκουσον δέ». Θαυμάσαντος δὲ τὴν πραότητα τοῦ Εὐρυβιάδου καὶ λέγειν κελεύσαντος, ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς ἀνήγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν λόγον· εἰπόντος δὲ τινος, ὡς ἀνὴρ ἄπολις οὐκ ὀρθῶς διδάσκει τοὺς ἔχοντας ἐγκαταλιπεῖν καὶ προσέσθαι τὰς πατρίδας, ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπιστρέψας τὸν λόγον «Ἡμεῖς τοι» εἶπεν «ὦ μοχθηρέ, τὰς μὲν οἰκίας καὶ τὰ τεῖχη καταλελοίπαμεν, οὐκ ἀξιοῦντες ἀψύχων ἕνεκα δουλεύειν, πόλις δ' ἡμῖν ἔστι μέγιστη τῶν Ἑλληνίδων, αἱ διακόσσαι τριήρεις, αἱ νῦν μὲν ὑμῖν παρεστῶσι βοηθοὶ σώζεσθαι δι' αὐτῶν βουλαμένοις, εἰ δ' ἄπιτε δεύτερον ἡμᾶς προδόντες, αὐτίκα παύσεται τις Ἑλλήνων Ἀθηναίους καὶ πόλιν ἐλευθέραν καὶ χώραν οὐ χείρονα κερτημένους ἢς ἀπέβαλον». Ταῦτα τοῦ Θεμιστοκλέους εἰπόντος ἔννοια καὶ δέος ἔσχε τὸν Εὐρυβιάδην τῶν Ἀθηναίων, μὴ σφᾶς ἀπολείποντες οἴχονται. Τοῦ δ' Ἐρετριέως

πειρωμένου τι λέγειν πρὸς αὐτόν « Ἡ γὰρ » ἔφη « καὶ ὑμῖν περὶ πολέμου τίς ἐστὶ λόγος, οἱ καθάπερ αἱ τευθίδες μάχαιραν μὲν ἔχετε, καρδίαν δὲ οὐκ ἔχετε ; »

XII. Λέγεται δ' ὑπὸ τινων τὸν μὲν Θεμιστοκλέα περὶ τούτων ἀπὸ τοῦ καταστρώματος ἄνωθεν τῆς νεῶς διαλέγεσθαι, γλαῦκα δ' ὄφθῆναι διαπετομένην ἀπὸ δεξιᾶς τῶν νεῶν καὶ τοῖς καρχησίοις ἐπικαθίζουσαν· διὸ δὴ καὶ μάλιστα προσέθεντο τῇ γνώμῃ καὶ παρεσκευάζοντο ναυμαχήσοντες. Ἄλλ' ἐπεὶ τῶν πολεμίων ὃ τε στόλος τῇ Ἄττικῇ κατὰ τὸ Φαληρικὸν προσφερόμενος τοὺς πέριξ ἀπέκρουσεν αἰγιαλοὺς, αὐτὸς τε βασιλεὺς μετὰ τοῦ πεζοῦ στρατοῦ καταβὰς ἐπὶ τὴν θάλατταν ἄθρους ὄφθη, τῶν δὲ δυνάμεων ὁμοῦ γενομένων ἐξερρύησαν οἱ τοῦ Θεμιστοκλέους λόγοι τῶν Ἑλλήνων καὶ πάλιν ἐπάπταινον οἱ Πελοποννήσιοι πρὸς τὸν Ἴσθμόν, εἴ τις ἄλλο τι λέγοι χαλεπαίνοντες, ἐδόκει δὲ τῆς νυκτὸς ἀποχωρεῖν καὶ παρηγγέλλετο πλοῦς τοῖς κυβερνήταις, ἔνθα δὴ βαρέως φέρων ὁ Θεμιστοκλῆς, εἰ τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν στενῶν προέμενοι βοήθειαν οἱ Ἕλληνας διαλυθήσονται κατὰ πόλεις, ἐβουλεύετο καὶ συνετίθει τὴν περὶ τὸν Σίκινον πραγματείαν. Ἦν δὲ τῷ μὲν γένει Πέρσης ὁ Σίκινος αἰχμάλωτος, εὖνους δὲ τῷ Θεμιστοκλεῖ καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ παιδαγωγός. Ὁν ἐκπέμπει πρὸς τὸν Ξέρξην κρύφα κεύσας λέγειν, ὅτι Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς αἰρούμενος τὰ βασιλέως ἐξαγγέλλει πρῶτος αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας ἀποδιδράσκοντας· καὶ διακελεύεται μὴ παρῆναι φυγεῖν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐν ᾧ ταράττονται τῶν πεζῶν χωρὶς ὄντες ἐπιθέσθαι καὶ διαφθεῖραι τὴν ναυτικὴν δύναμιν. Ταῦτα δ' ὁ Ξέρξης ὡς

ἀπ' εὐνοίας λελεγμένα δεξάμενος ἦσθη, καὶ τέλος εὐθύς ἐξέφερε πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν νεῶν, τὰς μὲν ἄλλας πληροῦν καθ' ἡσυχίαν, διακοσίαις δ' ἀναχθέντας ἤδη περιβαλέσθαι τὸν πόρον ἐν κύκλῳ πάντα καὶ διαζῶσαι τὰς νήσους, ὅπως ἐκφύγοι μηδεὶς τῶν πολεμίων. Τούτων δὲ πραττομένων Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου πρῶτος αἰσθόμενος ἦκεν ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ Θεμιστοκλέους, οὐκ ὢν φίλος, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκεῖνον ἐξωστρακισμένος, ὥσπερ εἴρηται· προελθόντι δὲ τῷ Θεμιστοκλεῖ φράζει τὴν κύκλωσιν. Ὁ δὲ τὴν τε ἄλλην καλοκαγαθίαν τοῦ ἀνδρὸς εἰδὼς καὶ τῆς τότε παρουσίας ἀγάμενος λέγει τὰ περὶ τὸν Σίκινον αὐτῷ, καὶ παρεκάλει τῶν Ἑλλήνων συνεπιλαμβάνεσθαι καὶ συμπροθυμεῖσθαι πίσυν ἔχοντα μᾶλλον, ὅπως ἐν τοῖς στενοῖς ναυμαχίωσιν. Ὁ μὲν οὖν Ἀριστείδης ἐπαινέσας τὸν Θεμιστοκλέα τοὺς ἄλλους ἐπῆει στρατηγούς καὶ τριηράρχους ἐπὶ τὴν μάχην παροξύνων. Ἔτι δ' ὁμῶς ἀπιστούντων ἐφάνη Τηνία τριήρης αὐτόμολος, ἧς ἐνανάρχει Παναίτιος, ἀπαγγέλλουσα τὴν κύκλωσιν· ὥστε καὶ θυμῷ τοὺς Ἑλληνας δρμηῆσαι μετὰ τῆς ἀνάγκης πρὸς τὸν κίνδυνον.

XIII. Ἄμα δ' ἡμέρα Ἐρέξης μὲν ἄνω καθῆστο τὸν στόλον ἐποπτεύων καὶ τὴν παράταξιν, ὡς μὲν Φανόδημος φησιν, ὑπὲρ τὸ Ἡράκλειον, ἢ βραχεῖ πόρῳ διείργεται τῆς Ἀττικῆς ἢ νήσος· ὡς δ' Ἀκεστόδωρος, ἐν μεθορίῳ τῆς Μεγαρίδος ὑπὲρ τῶν καλουμένων Κεράτων, χερσοῦν δίφρον θέμενος καὶ γραμματεῖς πολλοὺς παραστησάμενος, ὦν ἔργον ἦν ἀπογράφεσθαι τὰ κατὰ τὴν μάχην πραττόμενα. Θεμιστοκλεῖ δὲ παρὰ τὴν ναυαρχίδα τριήρη σφαγιαζομένῳ τρεῖς προσήχθησαν αἰχμάλωτοι.

κάλλιστοι μὲν ιδέσθαι τὴν ὄψιν, ἐσθῆτι δὲ καὶ χρυσῷ κεκοσμημένοι διαπρεπῶς. Ἐλέγοντο δὲ Σανδάκης παῖδες εἶναι τῆς βασιλέως ἀδελφῆς καὶ Ἀρταύκτου. Τούτους ἰδὼν Εὐφραντίδης ὁ μάντις, ὡς ἅμα μὲν ἀνέλαμψεν ἐκ τῶν ἱερῶν μέγα καὶ περιφανὲς πῦρ, ἅμα δὲ πταροῦς ἐκ δεξιῶν ἐσήμηνε, τὸν Θεμιστοκλέα δεξιωσάμενος ἐκέλευσε τῶν νεανίσκων κατάρξασθαι καὶ καθιερεῦσαι πάντας ὠμηστῇ Διονύσῳ προσευξάμενον· οὕτω γὰρ ἅμα σωτηρίαν τε καὶ νίκην ἔσσεσθαι τοῖς Ἕλλησιν. Ἐκπλαγέντος δὲ τοῦ Θεμιστοκλέους ὡς μέγα τὸ μάντευμα καὶ δεινόν, οἷον εἶωθεν ἐν μεγάλοις ἀγῶσι καὶ πράγμασι χαλεποῖς, μᾶλλον ἐκ τῶν παραλόγων ἢ τῶν εὐλόγων τὴν σωτηρίαν ἐλπίζοντες οἱ πολλοὶ τὸν θεὸν ἅμα κοινῇ κατεκαλοῦντο φωνῇ, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους τῷ βωμῷ προσαγαγόντες ἠνάγκασαν, ὡς ὁ μάντις ἐκέλευσε, τὴν θυσίαν συντελεσθῆναι. Ταῦτα μὲν οὖν ἀνὴρ φιλόσοφος καὶ γραμμάτων οὐκ ἄπειρος ἱστορικῶν Φαινίας ὁ Λέσβιος εἴρηκε.

XIV. Περὶ δὲ τοῦ πλήθους τῶν βαρβαρικῶν νεῶν Αἰσχύλος ὁ ποιητὴς ὡς ἂν εἰδὼς καὶ διαβεβαιούμενος ἐν τραγῳδίᾳ Πέρσαις λέγει ταῦτα·

Ἐέρξη δέ, καὶ γὰρ οἶδα, γιλίᾳ μὲν ἦν
 ὦν ἦγε πλῆθος· αἱ δ' ὑπέροχοι τάχει
 Ἐκατὸν δις ἦσαν ἑπτὰ ὕ· ὧδ' ἔχει λόγος.

Τῶν δ' Ἀττικῶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τὸ πλῆθος οὐσῶν ἐκάστη τοὺς ἀπὸ τοῦ καταστρώματος μαχομένους ὀκτωκαίδεκα εἶχεν· ὧν τοξόται τέσσαρες ἦσαν, οἱ λοιποὶ δ' ὀπλίται. Δοκεῖ δ' οὐχ ἦττον εὔ τὸν καιρὸν ὁ Θεμιστοκλῆς ἢ τὸν τόπον συνιδῶν καὶ φυλάξας μὴ πρότερον

ἀντιπρόφρους καταστήσαι ταῖς βαρβαρικαῖς τὰς τριήρεις, ἢ τὴν εἰσθεῖαν ὄραν παραγενέσθαι, τὸ πνεῦμα λαμπρὸν ἐκ πελάγους ἀεὶ καὶ κῦμα διὰ τῶν στενωῶν κατάγουσαν· ὁ τὰς μὲν Ἑλληνικὰς οὐκ ἔβλαπτε ναῦς ἀλιτενεῖς οὐσας καὶ ταπεινότερας, τὰς δὲ βαρβαρικὰς, ταῖς τε πρῦμναις ἀνεστώσας καὶ τοῖς καταστρώμασιν ὑφορόφους καὶ βαρείας, ἐπιφερομένας ἔσφαλλε προσπίπτον καὶ παρεδίδον πλαγίας τοῖς Ἑλλησιν, ὀξέως προσφερομένοις καὶ τῷ Θεμιστοκλεῖ προσέχουσιν ὡς ὄρωντι μάλιστα τὸ συμφέρον, ὅτι ἦν κατ' ἐκαῖνον ὁ Ξέρξου ναύαρχος Ἀριαμένης ναῦν ἔχων μεγάλην καὶ ὡσπερ ἀπὸ τείχους ἐτόξευε καὶ ἠκόντιζεν, ἀνὴρ ἀγαθὸς ὢν καὶ τῶν βασιλέως ἀδελφῶν πολὺ κράτιστός τε καὶ δικαιοτάτος. Τοῦτον μὲν οὖν Ἀμεινίσος ὁ Δεκελεύς καὶ Σωκλῆς ὁ Παιανιεὺς ὁμοῦ πλέοντες, ὡς αἱ νῆες ἀντίπρῳροι προσπεσοῦσαι καὶ συνερείσασαι τοῖς χαλκώμασιν ἐνεσχέθησαν, ἐπιβαίνοντα τῆς αὐτῶν τριήρους ὑποστάντες καὶ τοῖς δόρασι τύπτοντες εἰς τὴν θάλατταν ἐξέβαλον· καὶ τὸ σῶμα μετὰ τῶν ἄλλων διαφερόμενον ναυαγίων Ἀρτεμισία γνωρίσασα πρὸς Ξέρξην ἀνήνεγκεν.

XV. Ἐν δὲ τούτῳ τοῦ ἀγῶνος ὄντος φῶς μὲν ἐκ λάμψαι μέγα λέγουσιν Ἐλευσινόθεν, ἦχον δὲ καὶ φωνὴν τὸ Θριάσιον κατέχειν πεδίον ἄχρι θάλαττης, ὡς ἀνθρώπων ὁμοῦ πολλῶν τὸν μυστικὸν ἐξαγόντων Τανχον. Ἐκ δὲ τοῦ πλήθους τῶν φηγεγγομένων κατὰ μικρὸν ἀπὸ γῆς ἀναφερόμενον νέφος ἔδοξεν αὐτῶν ὑπονοστεῖν καὶ κατασκήπτειν εἰς τὰς τριήρεις. Ἐτεροὶ δὲ φαντάσματα καὶ εἶδωλα καθορᾶν ἔδοξαν ἐνόπλων ἀνδρῶν ἀπ' Αἰγίνης τὰς χεῖρας ἐπεχόντων πρὸ τῶν Ἑλ-

ληνικῶν τριήρων· οὓς εἵκαζον Αἰακίδας εἶναι παρακλημένους εὐχαῖς πρὸ τῆς μάχης ἐπὶ τὴν βοήθειαν. Πρῶτος μὲν οὖν λαμβάνει ναῦν Λυκομήδης, ἀνὴρ Ἀθηναῖος τριηραρχῶν, ἧς τὰ παράσημα περικόψας ἀνέθηκεν Ἀπόλλωνι δαφνηφόρῳ Φλυῆσιν. Οἱ δ' ἄλλοι τοῖς βαρβάροις ἐξισούμενοι τὸ πλῆθος ἐν στενῷ κατὰ μέρος προσφερομένους καὶ περιπίπτοντας ἀλλήλοις ἐτρέψαντο, μέχρι δαίλης ἀντισχόντας, ὥσπερ εἶρηκε Σιμωνίδης, τὴν καλὴν ἐκείνην καὶ περιβόητον ἀράμενοι νίκην, ἧς οὐθ' Ἕλλησιν οὔτε βαρβάροις ἐνάλιον ἔργον εἴργασται λαμπρότερον, ἀνδρεία μὲν καὶ προθυμία κοινῇ τῶν ναυμαχησάντων, γνώμη δὲ καὶ δεινότητι τῇ Θεμιστοκλέους.

XVI. Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν Ἐξοξῆς μὲν ἔτι θυμομαχῶν πρὸς τὴν ἀπότευξιν ἐπεχειρεῖ διὰ χωμάτων ἐπάγειν τὸ πῆδον τοῖς Ἕλλησιν εἰς Σαλαμίνα, ἐμφράξας τὸν διὰ μέσου πόρον· Θεμιστοκλῆς δ' ἀποπειρώμενος Ἀριστείδου λόγῳ γνώμην ἐποιεῖτο λύειν τὸ ζεῦγμα ταῖς ναυσὶν ἐπιπλεύσαντας εἰς Ἑλλήσποντον, «Ὅπως» ἔφη «τὴν Ἀσίαν ἐν τῇ Εὐρώπῃ λάβωμεν». Δυσχεραίνοντος δὲ τοῦ Ἀριστείδου καὶ λέγοντος ὅτι «Νῦν μὲν τρυφῶντι τῷ βαρβάρῳ πεπολεμήκαμεν, ἐὰν δὲ κατακλείσωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ καταστήσωμεν εἰς ἀνάγκην ὑπὸ δέους ἄνδρα τηλικούτων δυνάμεων κύριον, οὐκέτι κατήμενος ὑπὸ σκιάδι χρυσοῦ θεάσεται τὴν μάχην ἐφ' ἡσυχίας, ἀλλὰ πάντα τολμῶν καὶ πᾶσιν αὐτὸς παρὼν διὰ τὸν κίνδυνον ἐπανορθώσεται τὰ παρειμένα καὶ βουλευσεται βέλτιον ὑπὲρ τῶν ὄλων· οὐ τὴν οὔσαν οὖν» ἔφη «δεῖ γέφυραν, ὦ Θεμιστόκλεις, ἡμῶς ἀναιρεῖν, ἀλλ' ἑτέραν, εἴπερ οἶόν τε, προσκατασκευάσαντας ἐκβαλεῖν διὰ τάχους τὸν ἄν-

θρωπον ἐκ τῆς Εὐρώπης». «Οὐκοῦν» εἶπεν ὁ Θεμιστοκλῆς «εἰ δοκεῖ ταῦτα συμφέρειν, ὥρα σκοπεῖν καὶ μηχανᾶσθαι πάντας ἡμᾶς, ὅπως ἀπαλλαγῆσεται τὴν ταχίστην ἐκ τῆς Ἑλλάδος». Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἔδοξεν, ἔπεμπε τινα τῶν βασιλικῶν εὐνούχων ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις ἀνευρών, Ἀρνάκην ὀνόματι, φράζειν βασιλεῖ κελεύσας, ὅτι τοῖς μὲν Ἕλλησι δέδοικται τῷ ναυτικῷ κεκρατηκότας ἀναπλεῖν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἐπὶ τὸ ζεῦγμα καὶ λύειν τὴν γέφυραν· Θεμιστοκλῆς δὲ κηδόμενος βασιλέως παραινεῖ σπεύδειν ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ καὶ περαιοῦσθαι, μέχρις αὐτὸς ἐμποιεῖ τινὰς διατριβὰς τοῖς συμμάχοις καὶ μελλήσεις πρὸς τὴν δίωξιν. Ταῦθ' ὁ βάρβαρος ἀκούσας καὶ γενόμενος περίφοβος διὰ τάχους ἐποιεῖτο τὴν ἀναχώρησιν. Καὶ πείραν ἢ Θεμιστοκλέους καὶ Ἀριστείδου φρόνησις ἐν Μαρδονίῳ παρέσχεν, εἴ γε πολλοστημορίῳ τῆς Εἰρέξου δυνάμεως διαγωνισάμενοι Πλαταιᾶσιν εἰς τὸν περὶ τῶν ὅλων κίνδυνον κατέστησαν.

XVII. Πόλεων μὲν οὖν τὴν Αἰγινήτων ἀριστεῦσαι φησιν Ἡρόδοτος, Θεμιστοκλεῖ δέ, καίπερ ἄκοντες ὑπὸ φθόνου, τὸ πρωτεῖον ἀπέδωσαν ἅπαντες. Ἐπεὶ γὰρ ἀναχωρήσαντες εἰς τὸν Ἴσθμόν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τὴν ψῆφον ἔφερον οἱ στρατηγοί, πρῶτον μὲν ἕκαστος ἑαυτὸν ἀπέφαινεν ἀρετῇ, δεύτερον δὲ μεθ' ἑαυτὸν Θεμιστοκλέα. Λακεδαιμόνιοι δ' εἰς τὴν Σπάρτην αὐτὸν καταγαγόντες Εὐρυβιάδῃ μὲν ἀνδρείας, ἐκείνῳ δὲ σοφίας ἀριστεῖον ἔδωσαν θαλλοῦ στέφανον, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἀρμάτων τὸ πρωτεῖον ἔδωρήσαντο καὶ τριακοσίους τῶν νέων πομποὺς ἄχρι τῶν ὄρων συνεξέπεμψαν. Λέγεται δ' Ὀλυμπίων τῶν ἐφεξῆς ἀγομένων καὶ παρελθοντος εἰς τὸ

στάδιον τοῦ Θεμιστοκλέους, ἀμελήσαντας τῶν ἀγωνιστῶν τοὺς παρόντας ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκεῖνον θεᾶσθαι καὶ τοῖς ξένοις ἐπιδεικνύειν ἅμα θαυμάζοντας καὶ κροτοῦντας, ὥστε καὶ αὐτὸν ἠσθέντα πρὸς τοὺς φίλους ὁμολογῆσαι τὸν καρπὸν ἀπέχειν τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος αὐτῷ πονηθέντων.

Γ'. Ἀνέκδοτα περὶ τοῦ Θεμιστοκλέους.

XVIII. Καὶ γὰρ ἦν τῇ φύσει φιλοτιμότερος, εἰ δεῖ τεκμαίρεσθαι διὰ τῶν ἀπομνημονευομένων. Δίφραυτος γὰρ ναύαρχος ὑπὸ τῆς πόλεως οὐδὲν οὔτε τῶν ἰδίων οὔτε τῶν κοινῶν κατὰ μέρος ἐχρημάτιζεν, ἀλλὰ πᾶν ἀνεβάλλετο τὸ προσπίπτον εἰς τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἐκπλεῖν ἐμελλεν, ἵν' ὁμοῦ πολλὰ πρᾶττων πράγματα καὶ παντοδαποῖς ἀνθρώποις ὁμιλῶν μέγας εἶναι δοκῆ καὶ πλεῖστον δύνασθαι. Τῶν δὲ νεκρῶν τοὺς ἐκπεσόντας ἐπισκοπῶν παρὰ τὴν θάλατταν, ὡς εἶδε περικειμένους ψέλια χρυσᾶ καὶ στρεπτούς, αὐτὸς μὲν παρήλθε, τῷ δ' ἐπομένῳ φίλῳ δείξας εἶπεν· «Ἄνελοῦ σαυτῷ· σὺ γὰρ οὐκ εἶ Θεμιστοκλῆς». Ἔλεγε δὲ τοὺς Ἀθηναίους οὐ τιμᾶν αὐτὸν οὐδὲ θαυμάζειν, ἀλλ' ὥσπερ πλατάνῳ χειμαζομένους μὲν ὑποτρέχειν, εὐδίας δὲ περὶ αὐτοὺς γενομένης τίλλειν καὶ κολουεῖν. Τοῦ δὲ Σεριφίου πρὸς αὐτὸν εἰπόντος, ὡς οὐ δι' αὐτὸν ἔσχηκε δόξαν, ἀλλὰ διὰ τὴν πόλιν· «Ἀληθῆ λέγεις» εἶπεν· «ἀλλ' οὔτ' ἂν ἐγὼ Σερίφιος ὦν ἐγενόμην ἔνδοξος, οὔτε σὺ Ἀθηναῖος». Ἐτέρου δὲ τινος τῶν στρατηγῶν, ὡς ἔδοξέ τι χρήσιμον διαπεπραῆχθαι τῇ πόλει, θρασυνομένου πρὸς τὸν Θεμι-

στοκλέα καὶ τὰς ἑαυτοῦ ταῖς ἐκείνου πράξεις ἀντιπαραβάλλοντος, ἔφη τῇ ἑορτῇ τὴν ὑστεραίαν ἐρίσαι λέγουσαν, ὡς ἐκείνη μὲν ἀσχολιῶν τε μεστὴ καὶ κοπώδης ἐστίν, ἐν αὐτῇ δὲ πάντες ἀπολαύουσι τῶν παρεσκευασμένων σχολάζοντες· τὴν δ' ἑορτὴν πρὸς ταῦτ' εἰπεῖν· « Ἀληθῆ λέγεις· ἀλλ' ἐμοῦ μὴ γενομένης σὺ οὐκ ἂν ἦσθα »· « κάμοῦ τοίνυν » ἔφη « τότε μὴ γενομένου, ποῦ ἂν ἦτε νῦν ὑμεῖς ; » Τὸν δὲ υἱὸν ἐντροφῶντα τῇ μητρὶ καὶ δι' ἐκείνην αὐτῷ σκόπτων ἔλεγε πλεῖστον τῶν Ἑλλήνων δύνασθαι· τοῖς μὲν γὰρ Ἑλλήσιν ἐπιτάττειν Ἀθηναίους, Ἀθηναίους δ' αὐτόν, αὐτῷ δὲ τὴν ἐκείνου μητέρα, τῇ μητρὶ δ' ἐκείνον. Ἴδιος δέ τις ἐν πᾶσι βουλόμενος εἶναι χωρίον μὲν πιπράσκων ἐκέλευε κηρύττειν, ὅτι καὶ γείτονα χρηστὸν ἔχει· τῶν δὲ μωμένων αὐτοῦ τὴν θυγατέρα τὸν ἐπεικῆ τοῦ πλουσίου προκρίνας ἔφη ζητεῖν ἄνδρα χρημάτων δεόμενον μᾶλλον ἢ χρήματα ἀνδρός. Ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀποφθέγμασι τοιοῦτός τις ἦν.

**Δ'. Δράσεις τοῦ Θεμιστοκλέους μετὰ τοὺς
Μηδικοὺς πολέμους.**

XIX. Γενόμενος δ' ἀπὸ τῶν πράξεων ἐκείνων εὐθύς ἐπεχείρει τὴν πόλιν ἀνοικοδομεῖν καὶ τειχίζειν, ὡς μὲν ἱστορεῖ Θεόπομπος, χρήμασι πείσας μὴ ἐναντιωθῆναι τοὺς ἐφόρους, ὡς δ' οἱ πλεῖστοι, παρακρουσάμενος. Ἦκε μὲν γὰρ εἰς Σπάρτην ὄνομα πρεσβείας ἐπιγραφάμενος· ἐγκαλοῦντων δὲ τῶν Σπαρτιατῶν, ὅτι τειχίζουσι τὸ ἄστυ, καὶ Πολύαρχου κατηγοροῦντος ἐπίτηδες ἐξ Αἰγίνης ἀποσταλέντος, ἠρνεῖτο καὶ πέμπειν ἐκέλευεν εἰς

Ἰθάνας τοὺς κατοικομένους, ἅμα μὲν ἐμβάλλων τῷ τει-
 χισμῷ χρόνον ἐκ τῆς διατριβῆς, ἅμα δὲ βουλόμενος ἀντ'
 αὐτοῦ τοὺς πεμπομένους ὑπάρχειν τοῖς Ἀθηναίοις. Ὁ
 καὶ συνέβη γινόντες γὰρ οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸ ἀληθὲς
 οὐκ ἠδίκησαν αὐτόν, ἀλλ' ἀδήλως χαλεπαίνοντες ἀπέ-
 πεμψαν. Ἐκ δὲ τούτου τὸν Πειραιᾶ κατεσκεύαζε, τὴν
 τῶν λιμένων εὐφυΐαν κατανοήσας καὶ τὴν πόλιν ὅλην
 ἀρμοιτόμενος πρὸς τὴν θάλατταν, καὶ τρόπον τινὰ τοῖς
 παλαιοῖς βασιλεῦσι τῶν Ἀθηναίων ἀντιπολιτευόμενος.
 Ἐκεῖνοι μὲν γάρ, ὡς λέγεται, πραγματευόμενοι τοὺς πο-
 λιτάς ἀποσπάσαι τῆς θαλάττης καὶ συνεθῆσαι ζῆν μὴ
 πλέοντας, ἀλλὰ τὴν χώραν φυτεύοντας, τὸν περὶ τῆς
 Ἀθηνᾶς διέδосαν λόγον, ὡς ἐρίσαντα περὶ τῆς χώρας
 τὸν Ποσειδῶ δείξασα τὴν μορίαν τοῖς δικασταῖς ἐνί-
 κησε· Θεμιστοκλῆς δ' οὐχ, ὥσπερ Ἀριστοφάνης ὁ κω-
 μικός φησι, τῇ πόλει τὸ ν Π ε ι ρ α ι ᾶ π ρ ο σ ἔ μ α ξ ε ν,
 ἀλλὰ τὴν πόλιν ἐξῆψε τοῦ Πειραιῶς καὶ τὴν γῆν τῆς θα-
 λάττης· ὅθεν καὶ τὸν δῆμον ἠϋξησε κατὰ τῶν ἀρίστων
 καὶ θράσους ἐνέπλησεν, εἰς ναύτας καὶ κελυστάς καὶ
 κυβερνήτας τῆς δυνάμεως ἀφικομένης. Διὸ καὶ τὸ βῆμα
 τὸ ἐν Πνυκί πεπονημένον ὥστ' ἀποβλέπειν πρὸς τὴν
 θάλατταν ὕστερον οἱ τριάκοντα πρὸς τὴν χώραν ἀπέ-
 στρεψαν, οἰόμενοι τὴν μὲν κατὰ θάλατταν ἀρχὴν γέ-
 νεσιν εἶναι δημοκρατίας, ὀλιγαρχία δ' ἦτιον δυσχεραί-
 νειν τοὺς γεωργοῦντας.

XX. Θεμιστοκλῆς δὲ καὶ μεῖζόν τι περὶ τῆς ναυτι-
 κῆς διανοήθη δυνάμεως. Ἐπεὶ γὰρ ὁ τῶν Ἑλλήνων
 στόλος ἀπηλλαγμένου Ξέρξου κατήρεν εἰς Παγασὰς καὶ
 διεχείμαζε, δημηγορῶν ἐν τοῖς Ἀθηναίοις ἔφη τινὰ πρᾶ-

ξιν ἔχειν ὠφέλιμον μὲν αὐτοῖς καὶ σωτήριοιον, ἀπόρρητον δὲ πρὸς τοὺς πολλοὺς. Τῶν δ' Ἀθηναίων Ἀριστείδην φράσαι μόνῳ κελευόντων, κἂν ἐκεῖνος δοκιμάσῃ περαινέειν, ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς ἔφρασε τῷ Ἀριστείδῃ, τὸ νεώριον ἐμπρῆσαι διανοεῖσθαι τῶν Ἑλλήνων· ὁ δ' Ἀριστείδης εἰς τὸν δῆμον παρελθὼν ἔφη τῆς πράξεως, ἣν διανοεῖται πράττειν ὁ Θεμιστοκλῆς, μηδεμίαν εἶναι μήτε λυσιτελεστέραν μῆτ' ἀδικωτέραν. Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα παύσασθαι τῷ Θεμιστοκλεῖ προσέταξαν. Ἐν δὲ τοῖς Ἀμφικτυονικοῖς συνεδρίοις τῶν Λακεδαιμονίων εἰσηγουμένων, ὅπως ἀπειργωνοῦνται τῆς Ἀμφικτυονίας αἱ μὴ συμμαχήσασαι κατὰ τοῦ Μήδου πόλεις, φοβηθεῖς, μὴ Θετταλοὺς καὶ Ἀργεῖους, ἔτι δὲ Θηβαίους ἐκβαλόντες τοῦ συνεδρίου παντελῶς ἐπικρατήσωσι τῶν ψήφων καὶ γένηται τὸ δοκοῦν ἐκείνοις, συνεῖπε ταῖς πόλεσι καὶ μετέθηκε τὰς γνώμας τῶν Πυλαγόρων, διδάξας ὡς τριάκοντα καὶ μία μόναι πόλεις εἰσὶν αἱ μετασχοῦσαι τοῦ πολέμου, καὶ τούτων αἱ πλείους παντάπασι μικραί· δεινὸν οὖν, εἰ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἐκσπόνδου γενομένης ἐπὶ ταῖς μεγίσταις δυσὶν ἢ τρισὶ πόλεσιν ἔσται τὸ συνέδριον. Ἐκ τούτου μὲν οὖν μάλιστα τοῖς Λακεδαιμονίοις προσέκρουσε· διὸ καὶ τὸν Κίμωνα προῆγον ταῖς τιμαῖς, ἀντίπαλον ἔν τῇ πολιτείᾳ τῷ Θεμιστοκλεῖ καθιστάντες.

XXI. Ἦν δὲ καὶ τοῖς συμμάχοις ἐπαχθῆς περιπλέων τε τὰς νήσους καὶ χρηματιζόμενος ἀπ' αὐτῶν· οἷα καὶ πρὸς Ἀγδρίους ἀργύριον αἰτοῦντά φησιν αὐτὸν Ἡρόδοτος εἰπεῖν τε καὶ ἀκοῦσαι. Δύο γὰρ ἦκειν ἔφη θεοὺς κομίζων, Πειθὸν καὶ Βίαν· οἱ δ' ἔφρασαν εἶναι καὶ παρ'

αὐτοῖς θεοὺς μεγάλους δύο, Πενίαν καὶ Ἀπορίαν, ὅφ' ὧν κωλύεσθαι δοῦναι χρήματα ἐκείνῳ. Τιμοκρέων δ' ὁ Ῥόδιος μελοποιὸς ἐν ἄσματι καθάπτεται πικρότερον τοῦ Θεμιστοκλέους, ὡς ἄλλους μὲν ἐπὶ χρήμασι φυγάδας διαπραξαμένου κατελθεῖν, αὐτὸν δὲ ξένον ὄντα καὶ φίλον προεμένου δι' ἀργύριον. Λέγει δ' οὕτως·

Ἄλλ' εἰ τύ γα Πausανίαν ἢ καὶ τύ γα Ξάνθιππον αἰνεῖς,
ἢ τύ γα Λευτυχίδα, ἐγὼ δ' Ἀριστείδα ἐπαινέω,
ἄνδρ' ἱερῶν ἀπ' Ἀθανῶν

ἐλθεῖν ἕνα λῶστον, ἐπεὶ Θεμιστοκλέα γ' ἠχθαρε Λατώ,
ψεύσταν, ἄδικον, προδόταν, ὅς Τιμοκρέοντα ξεῖνον ἔοντα
ἀργυροῖσι κυβαλικοῖσι πεισθεῖς οὐ κατᾶγεν
εἰς πατρίδα Ἰάλυσον·

λαβὼν δὲ τρί' ἀργυρίου τάλαντ' ἔβα πλέων εἰς ὄλεθρον,
τοὺς μὲν κατάγων ἀδίκως, τοὺς δ' ἐκδιώκων, τοὺς δὲ καίνων
ἀργυρίων ὑπόπλεος. Ἴσθμοῖ δὲ πανδοκεὺς γελῶτος
ψυχρὰ κρέ' ἀντιπαρεῖχεν·

οἱ δ' ἦσθιον εὐχόμενοι Θεμιστοκλεῦς μὴ ὄραν γενέσθαι.

Πολὺ δ' ἀσελγεσιτέρα καὶ ἀναπεπταμένη μᾶλλον εἰς τὸν Θεμιστοκλέα βλασφημία χρῆται μετὰ τὴν φυγὴν αὐτοῦ καὶ τὴν καταδίκην ὁ Τιμοκρέων, ἄσμα ποιήσας, οὗ ἔστιν ἀρχή·

Μοῦσα, τοῦδε τοῦ μέλεος
κλέος ἀν' Ἑλλανας τίθει,
ὡς εἰκόδς καὶ δίκαιον.

Λέγεται δ' ὁ Τιμοκρέων ἐπὶ μηδισμῷ φυγεῖν συγκαταψηφισαμένου τοῦ Θεμιστοκλέους. Ὡς οὖν ὁ Θεμιστοκλῆς αἰτίαν ἔσχε μηδίξειν, ταῦτ' ἐποίησεν εἰς αὐτόν·

Οὐκ ἄρα Τιμοκρέων μόνος
 Μήδοισιν ὄρκιατόμει,
 ἀλλ' ἐντὶ κάλλοι δὴ πονηροί·
 οὐκ ἐγὼ μόνον κλόουρις·
 ἐντὶ κάλλαι ἀλώπεκες.

**Ε'. Ἐξοστρακισμός, φυγή καὶ θάνατος
 τοῦ Θεμιστοκλέους.**

XXII. Ἦδη δὲ καὶ τῶν πολιτῶν διὰ τὸ φθονεῖν ἡδέως τὰς διαβολὰς προσιεμένων ἠναγκάζετο λυπηρὸς εἶναι τῶν αὐτοῦ πράξεων ἐν τῷ δήμῳ πολλάκις μνημονεύων, καὶ πρὸς τοὺς δυσχεραίνοντας «Τί κοπιᾶτε» εἰπεῖν «ὑπὸ τῶν αὐτῶν πολλάκις εὖ πάσχοντες;» Ἦνίασε δὲ τοὺς πολλοὺς καὶ τὸ τῆς Ἀρτεμίδος ἱερὸν εἰσάμενος, ἦν Ἀριστοβούλην μὲν προσηγόρευσε, ὡς ἄριστα τῇ πόλει καὶ τοῖς Ἑλλησι βουλευσάμενος, πλησίον δὲ τῆς οἰκίας κατεσκεύασεν ἐν Μελίτῃ τὸ ἱερὸν, οὗ νῦν τὰ σώματα τῶν θανατουμένων οἱ δῆμιοι προβάλλουσι καὶ τὰ ἱμάτια καὶ τοὺς βρόχους τῶν ἀπαγχόμενων καὶ καθαιρεθέντων ἐκφέρουσιν. Ἔκειτο δὲ καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους εἰκόνιον ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀριστοβούλης ἔτι καθ' ἡμᾶς· καὶ φαίνεται τις οὐ τὴν ψυχὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ὄψιν ἡρωϊκῶς γεγόμενος. Τὸν μὲν οὖν ἐξοστρακισμὸν ἐποίησαντο κατ' αὐτοῦ κολούοντες τὸ ἀξίωμα καὶ τὴν ὑπεροχὴν, ὥσπερ εἰδότεσαν ἐπὶ πάντων, οὓς φοντο τῇ δυνάμει βαρεῖς καὶ πρὸς ἰσότητα δημοκρατικὴν ἀσυμμέτρους εἶναι. Κόλασις γὰρ οὐκ ἦν ὁ ἐξοστρακισμός, ἀλλὰ παραμυθία φθόνου καὶ κουφισμός, ἡδο-

μένου τῷ ταπεινοῦν τοὺς ὑπερέχοντας καὶ τὴν δυσμέ-
νειαν εἰς ταύτην τὴν ἀτιμίαν ἀποπνέοντος.

XXIII. Ἐκπεσόντος δὲ τῆς πόλεως αὐτοῦ καὶ δια-
τρίβοντος ἐν Ἄργει τὰ περὶ Πausανίαν συμπεσόντα
κατ' ἐκείνου παρέσχε τοῖς ἐχθροῖς ἀφορμὰς. Ὁ δὲ γρα-
ψάμενος αὐτὸν προδοσίας Λεωβώτης ἦν ὁ Ἄλκμείωνος
Ἄγρυλῆθεν, ἅμα συνεπαιτιωμένων τῶν Σπαρτιατῶν. Ὁ
γὰρ Πausανίας πράττων ἐκεῖνα δὴ τὰ περὶ τὴν προδο-
σίαν πρότερον μὲν ἀπεκρύπτετο τὸν Θεμιστοκλέα, καί-
περ ὄντα φίλον ὡς δ' εἶδεν ἐκπεπτωκότα τῆς πόλεως
καὶ φέροντα χαλεπῶς, ἐθάρρησεν ἐπὶ τὴν κοινωνίαν τῶν
πραττομένων παρακαλεῖν, γράμματα τοῦ βασιλέως ἐπι-
δεικνύμενος αὐτῷ καὶ παροξύνων ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ὡς
πονηροὺς καὶ ἀχαρίστους. Ὁ δὲ τὴν μὲν δέησιν ἀπε-
τρίψατο τοῦ Πausανίου καὶ τὴν κοινωνίαν ὄλως ἀπέ-
πατο, πρὸς οὐδένα δὲ τοὺς λόγους ἐξήνεγκεν οὐδὲ κατε-
μήνυσε τὴν πρᾶξιν, εἴτε παύσεσθαι προσδοκῶν αὐτόν,
εἴτ' ἄλλως καταφανῆ γενήσεσθαι, σὺν οὐδενὶ λογι-
σμῷ πραγμάτων ἀτόπων καὶ παραβόλων ὀρεγόμενον.
Οὕτω δὴ τοῦ Πausανίου θανατωθέντος ἐπιστολαὶ τινες
ἀνευρεθεῖσαι καὶ γράμματα περὶ τούτων εἰς ὑποψίαν
ἐνέβαλον τὸν Θεμιστοκλέα καὶ κατεβόων μὲν αὐτοῦ
Λακεδαιμόνιοι, κατηγοροῦν δ' οἱ φθονοῦντες τῶν πο-
λιτῶν, οὐ παρόντος, ἀλλὰ διὰ γραμμάτων ἀπολογου-
μένου μάλιστα ταῖς προτέραις κατηγορίαις διαβαλλό-
μενος γὰρ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν πρὸς τοὺς πολίτας ἔγραφεν,
ὡς ἄρχειν μὲν αἰεὶ ζητῶν, ἄρχεσθαι δὲ μὴ πεφυκῶς μηδὲ
βουλόμενος, οὐκ ἂν ποτε βαρβάροις καὶ πολεμίοις αὐ-
τὸν ἀποδόσθαι μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Οὐ μὴν ἀλλὰ συμ-

πεισθεις ὑπὸ τῶν κατηγορούντων ὁ δῆμος ἔπεμψεν ἄνδρας, οἷς εἴρητο συλλαμβάνειν καὶ ἀνάγειν αὐτὸν κριθισόμενον ἐν τοῖς Ἑλλησιν.

XXIV. Προαισθόμενος δ' ἐκεῖνος εἰς Κέρκυραν διέπερασεν, οὔσης αὐτῷ πρὸς τὴν πόλιν εὐεργεσίας. Γενόμενος γὰρ αὐτῶν κριτῆς πρὸς Κορινθίους ἐχόντων διαφοράν, ἔλυσε τὴν ἔχθραν εἴκοσι τάλαντα κρίνας τοὺς Κορινθίους καταβαλεῖν καὶ Λευκάδα κοινῇ νέμειν ἀμφοτέρων ἄποικον. Ἐκεῖθεν δ' εἰς Ἥπειρον ἔφυγε· καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Λακεδαιμονίων ἔρριψεν αὐτὸν εἰς ἐλπίδας χαλεπὰς καὶ ἀπόρους, καταφυγὼν πρὸς Ἀδμητον, ὃς βασιλεὺς μὲν ἦν Μολοττῶν, δεηθεὶς δέ τι τῶν Ἀθηναίων καὶ προπηλακισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους, ὅτ' ἤκμαζεν ἐν τῇ πολιτείᾳ, δι' ὀργῆς εἶχεν αὐτὸν αἰεὶ καὶ δῆλος, ἦν, εἰ λάβοι, τιμωρησόμενος. Ἐν δὲ τῇ τότε τύχῃ μᾶλλον ὁ Θεμιστοκλῆς φοβηθεὶς συγγενῆ καὶ πρόσφατον φθόνον ὀργῆς παλαιᾶς καὶ βασιλικῆς, ταύτῃ φέρον ὑπέθηκεν ἑαυτόν, ἰκέτης τοῦ Ἀδμήτου καταστάς ἰδιόν τινα καὶ παρηλλαγμένον τρόπον. Ἐχὼν γὰρ αὐτοῦ τὸν υἱὸν ὄντα παῖδα πρὸς τὴν ἐστίαν προσέπεσε, ταύτην μεγίστην καὶ μόνην σχεδὸν ἀναντίρρητον ἡγουμένων ἰκεσίαν τῶν Μολοττῶν. Ἐνιοὶ μὲν οὖν Φθίαν τὴν γυναῖκα τοῦ βασιλέως λέγουσιν ὑποθέσθαι τῷ Θεμιστοκλεῖ τὸ ἰκέτευμα τοῦτο καὶ τὸν υἱὸν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καθίσει μετ' αὐτοῦ· τινὲς δ' αὐτὸν τὸν Ἀδμητόν, ὡς ἀφοσιώσαιτο πρὸς τοὺς διώκοντας τὴν ἀνάγκην, δι' ἣν οὐκ ἐκδίδωσι τὸν ἄνδρα, διαθεῖναι καὶ συντραφωδῆσαι τὴν ἰκεσίαν. Ἐκεῖ δ' αὐτῷ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας ἐκκλέψας ἐκ τῶν Ἀθη-

νων Ἐπικράτης ὁ Ἀχαρνεὺς ἀπέστειλεν ὃν ἐπὶ τούτῳ Κίμων ὕστερον κρίνας ἐθανάτωσεν, ὡς ἱστορεῖ Στησίμβροτος. Εἴτ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐπιλαθόμενος τούτων ἢ τὸν Θεμιστοκλέα ποιῶν ἐπιλαθόμενον πλεῦσαι φησιν εἰς Σικελίαν καὶ παρ' Ἰέρωνος αἰτεῖν τοῦ τυράννου τὴν θυγατέρα πρὸς γάμον, ὑπισχνούμενον αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας ὑπηκόους ποιήσειν· ἀποτριψαμένου δὲ τοῦ Ἰέρωνος, οὕτως εἰς τὴν Ἀσίαν ἀπῆραι.

XXV. Ταῦτα δ' οὐκ εἰκὸς ἐστὶν οὕτω γενέσθαι. Θεόφραστος γὰρ ἐν τοῖς Περὶ βασιλείας ἱστορεῖ τὸν Θεμιστοκλέα, πέμψαντος εἰς Ὀλυμπίαν Ἰέρωνος ἵππους ἀγωνιστὰς καὶ σικηνὴν τινα κατεσκευασμένην πολυτελῶς στήσαντος, εἰπεῖν ἐν τοῖς Ἕλλησι λόγον, ὡς χρὴ τὴν σικηνὴν διαρπάσαι τοῦ τυράννου καὶ κωλύσαι τοὺς ἵππους ἀγωνίσασθαι. Θουκυδίδης δ' ἐκπλεῦσαι φησιν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἐξέραν καταβάντα θάλατταν ἀπὸ Πύδνης, οὐδενὸς εἰδότος ὅστις εἴη τῶν πλεόντων, μέχρι οὐ πνεύματι τῆς ὀλκᾶδος εἰς Θάσον καταφερομένης ὑπ' Ἀθηναίων πολιορκουμένην τότε φοβηθεὶς ἀναδείξειεν ἑαυτὸν τῷ τε ναυκλήρῳ καὶ τῷ κυβερνήτῃ· καὶ τὰ μὲν δεόμενος, τὰ δ' ἀπειλῶν καὶ λέγων, ὅτι κατηγορήσοι καὶ καταψεύσοιτο πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, ὡς οὐκ ἀγνοοῦντες, ἀλλὰ χρήμασι πεισθέντες ἐξ ἀρχῆς ἀναλάβοιεν αὐτόν, οὕτως ἀναγκάσειε παραπλεῦσαι καὶ λαβέσθαι τῆς Ἀσίας. Τῶν δὲ χρημάτων αὐτῷ πολλὰ μὲν ὑπεκκλαπέντα διὰ τῶν φίλων εἰς Ἀσίαν ἔπλει· τῶν δὲ φανερῶν γενομένων καὶ συναχθέντων εἰς τὸ δημόσιον Θεόπομπος μὲν ἑκατὸν τάλαντα, Θεόφραστος δὲ ὀγδοήκοντά φησι γενέσθαι τὸ πλῆθος, οὐδὲ τριῶν ἄξια τάλαντων κερτη-

μένου τοῦ Θεμιστοκλέους, πρὶν ἄπτεσθαι τῆς πολιτείας.

XXVI. Ἐπεὶ δὲ κατέπλευσεν εἰς Κύμην καὶ πολλοὺς ἤσθετο τῶν ἐπὶ θαλάττῃ παραφυλάττοντας αὐτὸν λαβεῖν, μάλιστα δὲ τοὺς περὶ Ἐργοτέλη καὶ Πυθόδωρον (ἦν γὰρ ἡ θήρα λυσιτελῆς τοῖς γε τὸ κερδαίνειν ἀπὸ παντὸς ἀγαπῶσι, διακοσίων ἐπικεκηρυγμένων αὐτῷ ταλάντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως), ἔφυγεν εἰς Αἰγᾶς, Αἰολικὸν πολισμάτιον, ὑπὸ πάντων ἀγνοούμενος πλὴν τοῦ ξένου Νικογένους, ὃς Αἰολέων πλείστην οὐσίαν ἐκέκτητο καὶ τοῖς ἄνω δυνατοῖς γνώριμος ὑπῆρχε. Παρὰ τούτῳ κρυπτόμενος ἡμέρας ὀλίγας διέτριψεν· εἶτα μετὰ τὸ δεῖπνον ἐκ θυσίας τινὸς Ὀλβιος, ὁ τῶν τέκνων τοῦ Νικογένους παιδαγωγός, ἔκφρων γενόμενος καὶ θεοφόρητος, ἀνεφώνησεν ἐν μέτρῳ ταυτί·

Νυκτὶ φωνήν, νυκτὶ βουλήν, νυκτὶ τὴν νίκην δίδου.
Καὶ μετὰ ἑαυτὰ κατακοιμηθεὶς ὁ Θεμιστοκλῆς ὄναρ ἔδοξεν ἰδεῖν δράκοντα κατὰ τῆς γαστροῦ αὐτοῦ περιελιπτόμενον καὶ προσανέρποντα τῷ τραχήλῳ· γενόμενον δ' ἀετόν, ὡς ἤψατο τοῦ προσώπου, περιβαλόντα τὰς πτέρυγας ἑξᾶραι καὶ κομίζειν πολλὴν ὁδόν, εἶτα χρυσοῦ τινος κηρυκείου φανέντος, ἐπὶ τούτου στήσαι βεβαίως αὐτόν, ἀμηχάνου δείματος καὶ παραχῆς ἀπαλλαγέντα. Πέμπεται δ' οὖν ὑπὸ τοῦ Νικογένους μηχανησαμένου τι τοιόνδε. Τοῦ βαρβαρικοῦ γένους τὸ πολὺ καὶ μάλιστα τὸ Περσικὸν εἰς ζηλοτυπίαν τὴν περὶ τὰς γυναῖκας ἄγριον φύσει καὶ χαλεπὸν ἔστιν· οὐ γὰρ μόνον τὰς γαμετάς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀργυρωνήτους ἰσχυρῶς παραφυλάττουσιν, ὡς ὑπὸ μηδενὸς ὀρθᾶσθαι τῶν ἐκτός, ἀλλ' οἴκοι μὲν διαιτᾶσθαι κατακεκλειμένας, ἐν δὲ ταῖς ὁδοι-

πορίαις ὑπὸ σκηναῖς κύκλω περιπεφραγμένας ἐπὶ τῶν ἀρμαμαξῶν ὀχεῖσθαι. Τοιαύτης τῷ Θεμιστοκλεῖ κατασκευασθείσης ἀπήνης καταδὺς ἐκομίζετο, τῶν περὶ αὐτὸν ἀεὶ τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ πυνθανομένοις λεγόντων, ὅτι γύναιον Ἑλληνικὸν ἄγουσιν ἀπ' Ἰωνίας πρὸς τινα τῶν ἐπὶ θύραις βασιλέως.

XXVII. Θουκυδίδης μὲν οὖν καὶ Χάρων ὁ Λαμψακηνὸς ἱστοροῦσι τεθνηκότος Ξέρξου πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ τῷ Θεμιστοκλεῖ γενέσθαι τὴν ἔντευξιν· Ἐφορος δὲ καὶ Δείνων καὶ Κλείταρχος καὶ Ἡρακλείδης, ἔτι δ' ἄλλοι πλείονες, πρὸς αὐτὸν ἀφικέσθαι τὸν Ξέρξην. Τοῖς δὲ χρονικοῖς δοκεῖ μᾶλλον ὁ Θουκυδίδης συμφέρεσθαι, καίπερ οὐδ' αὐτοῖς ἀτρέμα συντεταραγμένοις. Ὁ δ' οὖν Θεμιστοκλῆς γενόμενος παρ' αὐτὸ τὸ δεινὸν ἐντυγχάνει πρῶτον Ἀρτάβανῳ τῷ χιλιάρχῳ, λέγων Ἕλληνας μὲν εἶναι, βούλεσθαι δ' ἐντυχεῖν βασιλεῖ περὶ πραγμάτων μεγάλων καὶ πρὸς αὐτὸν τυγχάνει μάλιστα σπουδάζων ἐκεῖνος. Ὁ δὲ φησιν· «ὦ ξένε, νόμοι διαφέρουσιν ἀνθρώπων· ἄλλα δ' ἄλλοις καλά· καλὸν δὲ πᾶσι τὰ οἰκεῖα κοσμεῖν καὶ σφίξειν. Ὑμᾶς μὲν οὖν ἐλευθερίαν μάλιστα θαυμάζειν καὶ ἰσότητά λόγους· ἡμῖν δὲ πολλῶν νόμων καὶ καλῶν ὄντων κάλλιστος οὗτός ἐστι, τιμᾶν βασιλέα καὶ προσκυνεῖν ὡς εἰκόνα θεοῦ τοῦ τὰ πάντα σφίζοντος. Εἰ μὲν οὖν ἐπαινῶν τὰ ἡμέτερα προσκυνήσεις, ἔστι σοὶ καὶ θεάσασθαι βασιλέα καὶ προσεπειεῖν εἰ δ' ἄλλο τι φρονεῖς, ἀγγέλοις ἑτέροις χρῆσθαι πρὸς αὐτόν. Βασιλεῖ γὰρ οὐ πάτριον ἀνδρὸς ἀκροᾶσθαι μὴ προσκυνήσαντος.» Ταῦθ' ὁ Θεμιστοκλῆς ἀκούσας λέγει πρὸς αὐτόν· «Ἄλλ' ἔγωγε τὴν βασιλέως, ὦ Ἀρτάβανε, φήμην καὶ δύναμιν ἀξή-

σων ἀφίγμαι, καὶ αὐτός τε πείσομαι τοῖς ὑμετέροις νόμοις, ἐπεὶ θεῶ τῷ μεγαλύνοντι Πέρσας οὕτω δοκεῖ, καὶ δι' ἐμὲ πλείονες τῶν νῦν βασιλέα προσκυνήσουσιν, ὥστε τοῦτο μηδὲν ἐμποδῶν ἔστω τοῖς λόγοις, οὐς βούλομαι πρὸς ἐκεῖνον εἰπεῖν». «Τίνα δ'» εἶπεν ὁ Ἀρτάβανος «Ἑλλήνων ἀφίχθαι σε φῶμεν; οὐ γὰρ ἰδιώτη τὴν γνώμην ἔοικας». Καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς· «Τοῦτ' οὐκέτ' ἂν» ἔφη· «πύθοιτό τις, Ἀρτάβανε, πρότερος βασιλέως». Οὕτω μὲν ὁ Φαινίας φησὶν· ὁ δ' Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς Περὶ πλούτου προσιστόρησε διὰ γυναικὸς Ἐρετρικῆς, ἣν ὁ χιλιάρχος εἶχε, τῷ Θεμιστοκλεῖ τὴν πρὸς αὐτὸν ἔντευξιν γενέσθαι καὶ σύστασιν.

XXVIIΙ. Ἐπεὶ δ' οὖν εἰσῆχθη πρὸς βασιλέα καὶ προσκυνήσας ἔστη σιωπῇ, προστάξαντος τῷ ἑρμηνεῖ τοῦ βασιλέως ἐρωτῆσαι, τίς ἐστι, καὶ τοῦ ἑρμηνέως ἐρωτήσαντος, εἶπεν· «Ἦκω σοί, βασιλεῦ, Θεμιστοκλῆς ὁ Ἀθηναῖος ἐγὼ φυγὰς ὑφ' Ἑλλήνων διωχθεὶς, ᾧ πολλὰ μὲν ὀφείλουσι Πέρσαι κακά, πλείω δὲ ἀγαθὰ κωλύσαντι τὴν δίωξιν, ὅτε τῆς Ἑλλάδος ἐν ἀσφαλεῖ γεγενημένης παρέσχε τὰ οἰκεία σφζόμενα χαρίσασθαι τι καὶ ὑμῖν. Ἐμοὶ μὲν οὖν πάντα πρέποντα ταῖς παρούσαις συμφοραῖς ἐστι, καὶ παρεσκευασμένος ἀφίγμαι δέξασθαι τε χάριν εὐμενῶς διαλλαττομένου καὶ παραίτεσθαι μνησικακοῦντος ὀργῆν· σὺ δὲ τοὺς ἐμοὺς ἐχθροὺς μάρτυρας θέμενος ὧν εὐεργέτησά Πέρσας, νῦν ἀπόχρησαι ταῖς ἐμαῖς τύχαις πρὸς ἐπίδειξιν ἀρετῆς μᾶλλον ἢ πρὸς ἀποπλήρωσιν ὀργῆς. Σώσεις μὲν γὰρ ἰκέτην σόν, ἀπολείς δ' Ἑλλήνων πολέμιον γενόμενον». Ταῦτ' εἰπὼν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπεθείασε τῷ λόγῳ προσδιελθὼν τὴν ὄψιν, ἣν

εἶδεν ἐν Νικογένους, καὶ τὸ μάντευμα τοῦ Δωδωναίου Διός, ὡς κελευσθεὶς πρὸς τὸν ὁμώνυμον τοῦ θεοῦ βαδίζειν συμφρονήσεις πρὸς ἐκεῖνον ἀναπέμπεσθαι· μεγάλους γὰρ ἀμφοτέρους εἶναι τε καὶ λέγεσθαι βασιλέας. Ἀκούσας δ' ὁ Πέρσης ἐκείνῳ μὲν οὐδὲν ἀπεκρίνατο, καίπερ θαυμάσας τὸ φρόνημα καὶ τὴν τόλμαν αὐτοῦ· μακαρίσας δὲ πρὸς τοὺς φίλους ἑαυτὸν ὡς ἐπ' εὐτυχίᾳ μεγίστῃ, καὶ κατευξάμενος ἀεὶ τοῖς πολεμίοις τοιαύτας φρένας διδόναι τὸν Ἀρειμάνιον, ὅπως ἐλαύνωσι τοὺς ἀρίστους ἐξ ἑαυτῶν, θῦσαι τε τοῖς θεοῖς λέγεται καὶ πρὸς πόσιν εὐθύς τραπέσθαι, καὶ νύκτωρ ὑπὸ χαρᾶς διὰ μέσων τῶν ὕπνων ἐκβοῆσαι τρις «Ἔχω Θεμιστοκλέα τὸν Ἀθηναῖον».

XXIX. Ἄμα δ' ἡμέρα συγκαλέσας τοὺς φίλους εἰσηγεν αὐτόν, οὐδὲν ἐλπίζοντα χρηστὸν ἐξ ὧν ἑώρα τοὺς ἐπὶ θύραις, εὐθύς ὡς ἐπύθοντο τοῦνομα παριόντος αὐτοῦ, χαλεπῶς διακειμένους καὶ κακῶς λέγοντας. Ἔτι δὲ Πρωξάνης ὁ χιλιάρχος, ὡς κατ' αὐτὸν ἦν ὁ Θεμιστοκλῆς προσιών, καθημένου βασιλέως καὶ τῶν ἄλλων σιωπῶντων, ἀτρέμα στενάξας εἶπεν «Ὅφρις Ἕλληνας ὁ ποικίλος, ὁ βασιλέως σε δαίμων δεῦρο ἤγαγεν». Οὐ μὴν ἀλλ' εἰς ὄψιν ἐλθόντος αὐτοῦ καὶ πάλιν προσκυνήσαντος, ἀσπασάμενος καὶ προσειπὼν φιλοφρόνως ὁ βασιλεὺς, ἤδη μὲν ἔφησεν αὐτῷ διακόσια τάλαντα ὀφείλειν· κομίσαντα γὰρ αὐτὸν ἀπολήψεσθαι δικαίως τὸ ἐπικηρυχθὲν τῷ ἀγαγόντι· πολλῶ δὲ πλείω τούτων ὑπισχνεῖτο, καὶ παρεθάρρυνε καὶ λέγειν ἐδίδου περὶ τῶν Ἑλληνικῶν ἀβούλοιτο παρησιαζόμενον. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ἀπεκρίνατο, πὸν λόγον εἰκέναι τοῦ ἀνθρώπου τοῖς ποικίλοις στρώ-

μασιν· ὡς γὰρ ἐκεῖνα καὶ τοῦτον ἐκτεινόμενον μὲν ἐπι-
 δεικνύουσι τὰ εἶδη, συστελλόμενον δὲ κρύπτειν καὶ
 διαφθεῖρειν· ὅθεν αὐτῷ χρόνου δεῖν. Ἐπεὶ δ', ἡσθέντος
 τοῦ βασιλέως τῇ εἰκασίᾳ καὶ λαμβάνειν κελεύσαντος,
 ἐνιαυτὸν αἰτησάμενος καὶ τὴν Περσίδα γλῶττιαν ἀπο-
 χρώντως ἐκμαθὼν ἐνετύγγανε βασιλεῖ δι' αὐτοῦ, τοῖς
 μὲν ἐκτὸς δόξαν παρέσχε περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμά-
 των διειλέχθαι· πολλῶν δὲ καινοτομουμένων περὶ τὴν
 αὐλὴν καὶ τοὺς φίλους ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐν ἐκείνῳ τῷ
 χρόνῳ, φθόνον ἔσχε παρὰ τοῖς δυνατοῖς, ὡς καὶ κατ'
 ἐκείνων παρορησία χρῆσθαι πρὸς αὐτὸν ἀποτετολμηκῶς.
 Οὐδὲ γὰρ ἦσαν αἱ τιμαὶ ταῖς τῶν ἄλλων εὐοικυῖαι ξένων,
 ἀλλὰ καὶ κυνηγεσίων βασιλεῖ μετέσχε καὶ τῶν οἴκοι δια-
 τριβῶν, ὥστε καὶ μητρὶ τῇ βασιλέως εἰς ὄψιν ἐλθεῖν καὶ
 γενέσθαι συνήθης, διακοῦσαι δὲ καὶ τῶν μαγικῶν λό-
 γων τοῦ βασιλέως κελεύσαντος. Ἐπεὶ δὲ Δημάρατος ὁ
 Σπαρτιάτης αἰτήσασθαι δωρεὰν κελευσθεὶς ἠτήσατο τὴν
 κίταριν, ὥσπερ οἱ βασιλεῖς, ἐπαιρόμενος εἰσελάσαι διὰ
 Σάρδεων, Μιθροπαύστης μὲν ἀνεψίδος ὢν βασιλέως εἶπε
 τοῦ Δημαράτου τῆς τιμᾶς ἀψάμενος· «Αὕτη μὲν ἡ κί-
 ταρις οὐκ ἔχει ἐγκέφαλον, ὃν ἐπικαλύψει· σὺ δ' οὐκ ἔση
 Ζεὺς, ἂν λάβῃς κεραυνόν». Ἀπωσαμένου δὲ τὸν Δημά-
 ρατον ὀργῇ διὰ τὸ αἶτημα τοῦ βασιλέως καὶ δοκοῦντος
 ἀπαραιτήτως ἔχειν πρὸς αὐτόν, ὁ Θεμιστοκλῆς δεηθεὶς
 ἔπεισε καὶ διήλλαξε. Λέγεται δὲ καὶ τοὺς ὑστερον βασι-
 λεῖς, ἐφ' ὧν μᾶλλον αἱ Περσικαὶ πράξεις ταῖς Ἑλληνι-
 καῖς ἀνεκράθησαν, ὁσάκις δεηθεῖεν ἄνδρὸς Ἑλλήνος,
 ἐπαγγέλλεσθαι καὶ γράφειν πρὸς ἕκαστον, ὡς μείζων
 ἔσοιτο παρ' αὐτῷ Θεμιστοκλέους. Αὐτὸν δὲ τὸν Θεμι-

στοκλέα φασίν ἤδη μέγαν ὄντα καὶ θεραπευόμενον ὑπὸ πολλῶν λαμπρᾶς ποτε τραπέζης παρατεθείσης πρὸς τοὺς παῖδας εἰπεῖν «ὦ παῖδες, ἀπωλόμεθα ἂν, εἰ μὴ ἀπωλόμεθα». Πόλεις δ' αὐτῷ τρεῖς μὲν οἱ πλεῖστοι δοθῆναι λέγουσιν εἰς ἄρτον καὶ οἶνον καὶ ὄψον, Μαγνησίαν καὶ Λάμψακον καὶ Μυοῦντα· δύο δ' ἄλλας προστίθησιν ὁ Κυζικηνὸς Νεάνθης καὶ Φαινίας, Περικώτην καὶ Παλαίσκηψιν εἰς στρωμνὴν καὶ ἀμπεχόνην.

XXX. Καταβαίνουντι δ' αὐτῷ πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις ἐπὶ θάλατταν Πέρσης ἀνὴρ Ἐπιξύης ὄνομα, σατραπεύων τῆς ἄνω Φρυγίας, ἐπεβούλευσε, παρεσκευακὼς ἔκπαλαι Πισίδας τινὰς ἀποκτενοῦντας, ὅταν ἐν τῇ καλουμένῃ κόμῃ Λεοντοκεφάλῳ γενόμενος καταυλισθῆ. Τῷ δὲ λέγεται καθεύδοντι μεσημβρίας τὴν μητέρα τῶν θεῶν ὄναρ φανεῖσαν εἰπεῖν «ὦ Θεμιστόκλεις, ὑστέρει κεφαλῆς λέοντων, μὴ λέοντι περιπέσης. Ἐγὼ δ' ἀντὶ τούτου σ' αἰτῷ θεράπαιναν Μνησιπτολέμαν». Διαταραχθεὶς οὖν ὁ Θεμιστοκλῆς προσευξάμενος τῇ θεῷ τὴν μὲν λεωφόρον ἀφῆκεν, ἑτέρα δὲ περιελθὼν καὶ παραλλάξας τὸν τόπον ἐκεῖνον ἤδη νυκτὸς οὔσης κατηυλίσατο. Τῶν δὲ τὴν σκηνὴν κομιζόντων ὑποζυγίων ἑνὸς εἰς τὸν ποταμὸν ἐμπεσόντος, οἱ τοῦ Θεμιστοκλέους οἰκέται τὰς αὐλαίας διαβρόχους γενομένας ἐκπετάσαντες ἀνέψυχον· οἱ δὲ Πισίδαι τὰ ξίφη λαβόντες ἐν τούτῳ προσεφέροντο, καὶ τὰ ψυχόμενα πρὸς τὴν σελήνην οὐκ ἀκριβῶς ἰδόντες φήθησαν εἶναι τὴν σκηνὴν τὴν Θεμιστοκλέους κάκεινον ἔνδον εὐρήσειν ἀναπαυόμενον. Ὡς δ' ἐγγὺς γενόμενοι τὴν αὐλαίαν ἀνέστελλον, ἐπιπίπτουσι αὐτοῖς οἱ παραφυλάττοντες καὶ συλλαμβάνουσι. Διαφυ-

γών δὲ τὸν κίνδυνον οὕτω καὶ θαυμάσας τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θεοῦ ναόν τε κατεσκεύασεν ἐν Μαγνησίᾳ Δινδυμήνης καὶ τὴν θυγατέρα Μνησιπολέμαν ἱέρειαν ἀπέδειξεν.

XXXI. Ὡς δ' ἦλθεν εἰς Σάρδεις καὶ σχολὴν ἄγων ἐθεῶτο τῶν ἱερῶν τὴν κατασκευὴν καὶ τῶν ἀναθημάτων τὸ πλῆθος, εἶδε καὶ ἐν Μητρὸς ἱερῷ τὴν καλουμένην ὕδροφόρον κόρην χαλκῆν, μέγεθος δίπηχυν, ἦν αὐτός, ὅτε τῶν Ἀθήνησιν ὑδάτων ἐπιστάτης ἦν, ἐλὼν τοὺς ὑφαιρουμένους τὸ ὕδωρ καὶ παροχειτεύοντας, ἀνέθηκεν ἐκ τῆς ζημίας ποιησάμενος· εἴτε δὴ παθὼν τι πρὸς τὴν αἰχμάλωσιαν τοῦ ἀναθήματος, εἴτε βουλόμενος ἐνδείξασθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσην ἔχει τιμὴν καὶ δύναμιν ἐν τοῖς βασιλέωσι πράγμασι, λόγον τῷ Λυδίας σατραπῆ προσήνεγκεν αἰτούμενος ἀποστεῖλαι τὴν κόρην εἰς τὰς Ἀθήνας. Χαλεπαίνοντος δὲ τοῦ βαρβάρου καὶ βασιλεῖ γράψαι φήσαντος ἐπιστολὴν, φοβηθεὶς ὁ Θεμιστοκλῆς εἰς τὴν γυναικωνίτιν κατέφυγε, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτοῦ θεραπεύσας χρήμασιν ἐκείνόν τε κατεπράυνε τῆς ὀργῆς καὶ πρὸς τὰ ἄλλα παρεῖχεν ἑαυτὸν εὐλαβέστερον, ἥδη καὶ τὸν φθόνον τῶν βαρβάρων δεδοικώς. Οὐ γὰρ πλανώμενος περὶ τὴν Ἀσίαν, ὥς φησι Θεόπομπος, ἀλλ' ἐν Μαγνησίᾳ μὲν οἰκῶν, καρπούμεγος δὲ δωρεᾶς μεγάλας καὶ τιμώμενος ὅμοια Περσῶν τοῖς ἀρίστοις, ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἀδεῶς διῆγεν, οὐδ' ἄνυ τι τοῖς Ἑλληνικοῖς πράγμασι βασιλέως προσέχοντος ὑπ' ἀσχολιῶν περὶ τὰς ἄνω πράξεις. Ὡς δ' Αἴγυπτός τε ἀφισταμένη βοηθούτων Ἀθηναίων καὶ τριήρεις Ἑλληνικαὶ μέχρη Κύπρου καὶ Κιλικίας ἀναπλέουσαι καὶ Κίμων θαλατοκρατῶν ἐπέστρεψεν αὐτὸν ἀντεπιχειρεῖν τοῖς Ἑλ-

λησι καὶ κολουεῖν αὐξανομένους ἐπ' αὐτόν, ἤδη δὲ καὶ δυνάμεις ἐκινουῦντο καὶ στρατηγοὶ διεπέμποντο καὶ κατέβαινον ἀγγελίαι πρὸς Θεμιστοκλέα, τῶν Ἑλληνικῶν ἐξάπτεσθαι κελεύοντος βασιλέως καὶ βεβαιοῦν τὰς ὑποσχέσεις, οὔτε δι' ὀργὴν τινα παροξυνθεὶς κατὰ τῶν πολιτῶν οὔτε ἐπαρθεὶς τιμῇ τοσαύτῃ καὶ δυνάμει πρὸς τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἴσως μὲν οὐδ' ἐφικτὸν ἡγούμενος τὸ ἔργον, ἄλλους τε μεγάλους τῆς Ἑλλάδος ἐχούσης στρατηγοὺς τότε καὶ Κίμωνος ὑπερφυῶς εὐήμεροῦντος ἐν τοῖς πολεμικοῖς, τὸ δὲ πλεῖστον αἰδοῖ τῆς τε δόξης τῶν πράξεων τῶν ἑαυτοῦ καὶ τῶν τροπαίων ἐκείνων, ἄριστα βουλευσάμενος ἐπιθεῖναι τῷ βίῳ τὴν τελευταίαν πρόβουλον, ἔθυσσε τοῖς θεοῖς, καὶ τοὺς φίλους συναγαγὼν καὶ δεξιωσάμενος, ὡς μὲν ὁ πολὺς λόγος, αἶμα ταύρειον πιὼν, ὡς δ' ἔνιοι, φάρμακον ἐφήμερον προσενεγκάμενος, ἐν Μαγνησίᾳ κατέστρεψε, πέντε πρὸς τοῖς ἐξήκοντα βεβιωκὸς ἔτη καὶ τὰ πλεῖστα τούτων ἐν πολιτείαις καὶ ἡγεμονίαις. Τὴν δ' αἰτίαν τοῦ θανάτου καὶ τὸν τρόπον πυθόμενον βασιλέα λέγουσιν ἔτι μᾶλλον θαυμάσαι τὸν ἄνδρα καὶ τοῖς φίλοις αὐτοῦ καὶ οἰκεῖοις χρώμενον διατελεῖν φιλανθρωπῶς.

XXXII. Ἀπέλιπε δὲ Θεμιστοκλῆς παῖδας ἐκ μὲν Ἀρχίππης τῆς Λυσάνδρου τοῦ Ἀλωπεκῆθεν Ἀρχέπτολιν καὶ Πολύευκτον καὶ Κλεόφαντον· οὗ καὶ Πλάτων ὁ φιλόσοφος ὡς ἱππέως ἀρίστου, τᾶλλα δ' οὐδενὸς ἀξίου γενομένου μνημονεύει. Τῶν δὲ πρεσβυτάτων Νεοκλῆς μὲν ἔτι παῖς ὢν ὑφ' ἵππου δηχθεὶς ἀπέθανε, Διοκλέα δὲ Λύσανδρος ὁ πάππος υἷὸν ἐποίησατο. Θυγατέρας δὲ πλείους ἔσχεν, ὧν Μνησιπτολέμαν μὲν ἐκ τῆς δευτέρας γυναι-

κὸς γενομένην Ἀρχέπολις ὁ ἀδελφὸς οὐκ ὄν ὁμομήτριος ἔγνημεν, Ἰταλίαν δὲ Πανθοίδης ὁ Χίος, Σύβαριν δὲ Νικομήδης ὁ Ἀθηναῖος· Νικομάχην δὲ Φρασικλῆς ὁ ἀδελφιδουὺς Θεμιστοκλέους, ἥδη τετελευτηκότος ἐκείνου, πλεύσας εἰς Μαγνησίαν ἔλαβε παρὰ τῶν ἀδελφῶν, νεωτάτην δὲ πάντων τῶν τέκνων Ἀσίαν ἔθρεψε. Καὶ τάφον μὲν αὐτοῦ λαμπρὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ Μάγνητες ἔχουσι· περὶ δὲ τῶν λειψάνων οὗτ' Ἀνδοκίδῃ προσέχειν ἄξιον ἐν τῷ Πρὸς τοὺς ἐταίρους λέγοντι, φωράσαντας τὰ λείψανα διαρρῖψαι τοὺς Ἀθηναίους (ψεύδεται γὰρ ἐπὶ τὸν δῆμον παροξύνων τοὺς ὀλιγαρχικούς), ἅ τε λέγων Φύλαρχος, ὥσπερ ἐν τραγωδίᾳ τῇ ἱστορίᾳ μονονοῦ μηχανὴν ἄρας καὶ προαγαγὼν Νεοκλέα τινὰ καὶ Δημόπολιν, υἱεῖς Θεμιστοκλέους, ἀγῶνα βούλεται κινεῖν καὶ πάθος, οὐδ' ἂν ὁ τυχὼν ἀγνοήσειεν ὅτι πέπλασται. Διόδωρος δ' ὁ περιγηγητὴς ἐν τοῖς Περὶ μνημάτων εἴρηκεν, ὡς ὑπονοῶν μᾶλλον ἢ γινώσκων, ὅτι περὶ τὸν μέγαν λιμένα τοῦ Πειραιῶς ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν Ἄλκιμον ἀκρωτηρίου πρόκειται τις οἶον ἀγκῶν, καὶ κάμψαντι τοῦτον ἐντός, ἢ τὸ ὑπεύδιον τῆς θαλάττης, κρηπίς ἐστιν εὐμεγέθης καὶ τὸ περὶ αὐτὴν βωμοειδὲς τάφος τοῦ Θεμιστοκλέους. Οἶεται δὲ καὶ Πλάτωνα τὸν κωμικὸν αὐτῷ μαρτυρεῖν ἐν τούτοις·

Ὁ σὸς δὲ τύμβος ἐν καλῷ κελῶσμένος
 Τοῖς ἐμπόροις πρόσρησις ἔσται πανταχοῦ,
 Τοὺς τ' ἐκπλέοντας εἰς πλεοντίας τ' ὄψεται,
 Χώπotaν ἄμιλλ' ἢ τῶν νεῶν, θεάσεται.

Τοῖς δ' ἀπὸ γένους τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τιμαί τι-
νες ἐν Μαγνησίᾳ φυλαττόμεναι μέχρι τῶν ἡμετέρων
χρόνων ἦσαν, ὡς ἐκαρπούτο Θεμιστοκλῆς Ἀθηναῖος,
ἡμέτερος συνήθης καὶ φίλος παρ' Ἀμμωνίῳ τῷ φιλο-
σόφῳ γενόμενος.

Ν
Παλαιὸν
Θεμιστοκλής

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Πλούταρχου.

Ὁ Πλούταρχος ἐγεννήθη τῷ 46 μ. Χ. ἐν Χαιρωνείᾳ τῆς Βοιωτίας ἐξ ἐπιφανοῦς καὶ εὐπόρου οἰκογενείας.

Ὡς υἱὸς ἐπιφανῶν καὶ εὐπόρων γονέων ἔτυχεν ὁ Πλούταρχος ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς καὶ παιδεύσεως. Νέος ὢν ἦλθεν εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἐσπούδασε φιλοσοφίαν καὶ ῥητορικὴν. Κατόπιν μετέβη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, τὴν ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Διαδόχων τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἔδραν τῶν γραμμάτων, ὅπου ὀλίγον μόνον χρόνον διέτριψε.

Καὶ εἰς τὴν μητρόπολιν δὲ τοῦ τότε κόσμου, τὴν Ῥώμην, μετέβη πολλάκις ὁ Πλούταρχος, ὅπου συνεδέθη διὰ στενῆς φιλίας μὲ πολλοὺς ἐπιφανεῖς Ῥωμαίους. Παρὰ τῇ αὐτοκρατορικῇ αὐτῇ τῆς Ῥώμης ἀπέκτησε μεγάλην δύναμιν διὰ τὴν πολυμαθειαν καὶ τὰς ἄλλας του ἀρετάς. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Τραϊανὸς (98—117 μ. Χ.) ἐτίμησεν αὐτὸν διὰ τοῦ ὑπατικοῦ ἀξιώματος.

Ἀλλὰ ἂν καὶ τοσοῦτον ἐτιμήθη ἐν Ῥώμῃ ὁ Πλούταρχος, ἀφίερωσεν ὅμως ἕκτον του τὸν βίον εἰς τὴν πατρίδα του καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν γενέθλιον πόλιν Χαιρωνεῖαν. Ἐν ταύτῃ ἔλαβεν οὗτος τὸ ἀξίωμα τοῦ *ὁδοποιοῦ* καὶ τοῦ *ἀρχοντος*, πιθανώτατα δὲ ἔγινε καὶ *Βοιωτάρχης*. Καὶ εἰς τὴν καθόλου δὲ διοίκησιν τῆς εἰς τοὺς Ῥωμαίους ὑποτεταγμένης πατρίδος του ἐλάμβανεν ἐνεργὸν μέρος ὁ Πλούταρχος, καθόσον ὁ αὐτοκρά-

τωρ Τραϊανὸς εἶχε διατάξει νὰ ζητοῦν τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ ὄλων τῶν ζητημάτων οἱ ἐκάστοτε ἄρχοντες τῆς Ἀχαΐας *. Ἐν προβεκτικῇ δὲ ἡλικίᾳ ἀπομακρυνθεὶς τοῦ δημοσίου βίου ἐγενεὶ ἱερεὺς τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ὁ Πλούταρχος ἀπέθανε περὶ τὸ 125 μ. Χ.

2. Συγγράμματα Πλουτάρχου.

Τὰ σφζόμενα συγγράμματα τοῦ Πλουτάρχου διαιροῦνται εἰς δύο κατηγορίας, ἤτοι εἰς τὰ ἱστορικὰ καὶ τὰ φιλοσοφικά. Καὶ εἰς μὲν τὰ ἱστορικὰ ἀνήκουν οἱ **Βίοι** πεντήκοντα ἐπιφανῶν ἀνδρῶν Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων, εἰς δὲ τὰ φιλοσοφικά τὰ καλούμενα **Ἠθικά**, ἤτοι ὄγδοήκοντα τρεῖς πραγματεῖαι ποικίλου περιεχομένου.

---

* Ἀχαΐα ἐκαλεῖτο ἡ Ῥωμαϊκὴ ἐπαρχία ἢ περιλαμβάνουσα τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα καὶ τὴν Πελοπόννησον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΚΕΦ. 1.

Τὰ ἐκ γένους=τὸ γένος ἢ καταγωγὴ· ἄμαυρὸς σκοτεινός· ἄμαυρότερος (συγκρ. ἀντιθέσεως) πρὸς δόξαν οὐχὶ τόσον ἐνδοξος· τῶν δῆμων γενικ. διαιρητική· Ἄβροτονον ἐνν. «εἰμί»· Θρηΐσσα (ἰωνικῶς) Θραττα· συντελῶ εἰς . . . συνεισφέρω εἰς. . . , ἀνήκω εἰς τινα (φορολογικὴν) τάξιν, φοιτῶ εἰς . . . ἐνείχεται νοθεΐα εἶχε τὸ θνεϊδὸς ὅτι ἦτο νόθος· εὔγεγονῶς γνήσιος· ἀλείφομαι ἀλείφομαι (δι' ἔλαιου) πρὸς γυμνικὰς ἀσκήσεις, γυμνάζομαι· δοκεῖ ἐνταῦθα=λέγεται· διορισμὸς διάκρισις· Φλυῆσιν=ἐν Φλύα· τελεστήριον ναός· γραφὴ τοιχογραφία· ἱστορῶ (έω) ἀναφέρω, λέγω.

Νόθος πρὸς μητρὸς νόθοι ἐκαλοῦντο ἐν Ἀθήναις καὶ ἐκεῖνοι, τῶν ὁποίων ὁ μὲν πατὴρ ἦτο πολίτης Ἀθηναῖος (ἀστός), ἢ δὲ μήτηρ ξένη (οὐχὶ Ἀθῆς). Οὗτοι εἶχον πολιτικὰ δικαιώματα μέχρι τοῦ 450 π. Χ., ὅτε τῇ εἰσῆγήσει τοῦ Περικλέους ἐψηφίσθη νόμος, κατὰ τὴν ὁποῖαν πολιτικὰ δικαιώματα ἐν Ἀθήναις εἶχον μόνον οἱ γεννηθέντες ἐκ γονέων ἀμφοτέρων ἀστών διὸ τ. ἔ. ἐπειδὴ ἦτο νόθος· πυλῶν τ. ἔ. τῆς πόλεως· ὑπὸ τῶν βαρβάρων τ. ἔ. τῶν Περσῶν ὡς Σιμωνίδης ἱστόρηκεν ὁ Σιμωνίδης θὰ ἀνέφερε πιθανῶς τὸν ἐμπρησμὸν καὶ τὴν ἐπισχευὴν τοῦ ἐν Φλύα τελεστήριου εἰς τι ἐπίγραμμα ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν ἢ καὶ εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν πράξιν.

ΚΕΦ. 2.

Φορὰ ὀρμή, ζωηρότης· συνετὸς ὁ ἔχων δεξιότητα ἀντιλήψεως· προαίρεσις, θέλησις· ἀνεσις ἀνάπαυσις· ῥαθυμῶ (έω) = μένω ἄργός· μελετῶ λόγους ἀσχολοῦμαι, ἀσκούμαι εἰς λόγους (ῥητορικούς)· πρὸς ἑαυτὸν μόνος του· παιδεύσις μέσον παιδεύσεως, μάθημα· ἡθοποιοὺς ὁ μορφῶνων τὸ ἦθος, τὸν χαρακτήρα· χάρις τέρψις· ἐλευθέριος ὁ ἀρμόζων εἰς ἐλευθέρους ἀνδρας· πρᾶξις πρακτικὴ ἱκανότης· ὑπερερῶ τινος πολὺ ἀγαπῶ τι παρ' ἡλικίαν περισσότερον ἢ ὅσον ἦτο φυσικὸν εἰς τὴν ἡλικίαν (του) φύσις φυσικὰ προτερήματα· ἐλευθέριοι καὶ ἀστεῖαι διατριβαί = συναναστροφαί, διασκεδάσεις τῶν ἀστῶν τῶν ἐλευθερίως πεπαιδευμένων· φορτικώτερον (συγκριτ. ἀντιθέσεως) κἄπως ἀγροίκως· ἀρμόττομαι λύραν χορδίζω λύραν· ψαλτήριον κιθάρα· ἀπτομαι τῶν χρόνων ὑπολογίζω τὰς χρονολογίας· ζηλωτῆς μιμητῆς, μαθητῆς· δεινότης πολιτικὴ ἱκανότης εἰς τὴν πολιτικὴν σύνεσις δραστήριος εὐθυκρισία εἰς τὰς (πολιτικὰς) πράξεις· ἐπιτήδευμα ἐνασχόλησις, ἔργον, πρᾶξις· αἴρεσις δόγμα· ἀνώμαλος καὶ ἀστάθμητος ἀκατάστατος· καθ' ἑαυτὴν μόνην· λόγος λογικόν, ὀρθοφροσύνη· ἐξίσταμαι πρὸς τι ἐκτρέπομαι, παρεκκλίνω πρὸς τι· κατάρτυσις ἀσκησις· ἐξαρτῶ τινος κρεμῶ ἔκ τινος, κολλῶ εἰς τι· διηγῆματα συναπτέον πρὸς τὸ «πλάττοντες»· ἀτιμία δυσφημία· κατεψεῦσθαι ἐνν. αὐτοῦ· καταψεύδομαι τινος ψευδῶς δημιουργοῦμαι, πλάττομαι κατὰ τινος· τὰ κοινὰ πράττω πολιτεύομαι· δημαγωγός (δήμος, ἄγω) πολιτικὸς ἀρχηγός· οἱ πολλοὶ ὁ λαός· ὁμοίως ἔχω πρὸς τινα ὁμοίως φέρομαι πρὸς τινα.

Λύραν ἀρμόσασθαι ἢ λύρα ἦτο ἔγχορδον μουσικὸν ὄργανον μὲ ἐπτὰ συνήθως χορδάς, ὅπως καὶ ἡ κιθάρα, ἣτις ὄλιγον διέφερεν αὐτῆς· Περικλεῖ, ὃς πολὺ νεώτερος ἦν Θεμ. ὁ Θεμιστοκλῆς ἐγεννήθη τῷ 527 π. X., ὁ δὲ Περικλῆς τῷ 495 π. X.· πολιορκοῦντι Σαμίους ἢ πολιορκία τῆς Σάμου ὑπὸ τοῦ Περικλέους ἐγίνε τῷ 440 π. X.· τῶν φυσικῶν φιλοσόφων φυσικοὶ φιλόσοφοι καλοῦνται οἱ Ἕλληνες ἐκεῖνοι φιλόσοφοι τοῦ ἔκτου

καὶ πέμπτου π. Χ. αἰῶνος, ὅτινες ἠσχολοῦντο εἰς τὴν ἔρευναν τῆς οὐσίας καὶ τῶν αἰτιῶν τῶν φυσικῶν ὄντων ἐπ' ἀμφοτέρα τ. ἔ. καὶ εἰς τὸ καλὸν καὶ εἰς τὸ κακόν· ἃ δὲ τούτων τ. ἔ. τοῦ ἀνωμάλου καὶ ἀσταθμήτου τοῦ βίου.

ΚΕΦ. 3.

Νεανικὸς ὁ ἀνήκων εἰς νέον, ζωηρὸς, ἰσχυρὸς· τὰ πολιτικὰ πράγματα ἀπτεταί τις ἢ πολιτικὴ ἐλκύει τινά· Ἰταμὸς θρασύς· ἀπέχθεια μίσος· πορεύομαι τὴν ἐναντίαν (ὁδόν) τινὶ ἀντιπολιτεύομαι τινὶ· καλοκαγαθικὸς χρηστός· τρόπος χαρακτήρ· πρὸς χάριν πρὸς εὐχαρίστησιν· ἀπὸ τοῦ βελτίστου συμφώνως πρὸς τὸ (ἠθικῶς) καλόν· ἀσφάλεια περίσκεψις, συντηρητικότης· ἐνίσταμαι πρὸς τι ἐναντιοῦμαι πρὸς τι· παράφορος μανιώδης· φιλοτιμία φιλοδοξία· τὰ πολλὰ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ· πρὸς ἑαυτῶ μόνος του· ἤλειφεν ἑαυτὸν προητοιμάζετο.

Τὸν δῆμον ἐπὶ πολλὰ κινῶντι διὰ τῆς λέξεως «πολλὰ» ἐνοεῖται ἡ ἕρπυσις πολιτικῶν συλλόγων, ἢ μεταφορὰ τοῦ ἐπιπέλου τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ Φαλήρου εἰς Πειραιᾶ καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἐκ τῶν μεταλλείων τοῦ Λαυρείου προσόδων πρὸς κατασκευὴν στόλου.

ΚΕΦ. 4.

Ἀργύρεια μέταλλα μεταλλεῖα ἀργύρου, ἀργυρωρυχεῖα· παρέρχομαι εἰς τὸν δῆμον παρουσιάζομαι ἐνώπιον τοῦ λαοῦ (ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ)· ὁ πόλεμος οὗτος ἤκμαζεν ὁ πόλεμος οὗτος ἦτο ὁ μέγιστος, ὁ σπουδαιότατος· ἢ διὰ τοῦτο δέ· ἐπισειῶ τί (τινὸς) σειῶ τι (πρὸς τινὰ) πρὸς ἐκφόβησιν, ἀπειλῶ (τινὰ) διὰ τινος· φιλονικία ἀντιζηλία· ἀποχρῶμαι τινὶ κάμνω ἐπιωφελεῖ ἤ χρησίμιν τινος, ἐπιωφελοῦμαι τι· εὐκαίρως εἰς κατάλληλον περίστασιν· ἐκ τούτου χρονικ· ὑπάγω τινὰ ἐλκύω, παρὰσῶ τινὰ χωρὶς γὰ τὸ καταλάβῃ ὡς ὄντας ἐκ τοῦ ἀνωτέρω «τὴν πόλιν» νοητέα ἢ αἰτιατ. τοὺς πολίτας· ἀλήκη δύναμις· ἀμύνομαι τινὰ ὑποχρῶμαι

τινά μόνιμος ὁ μένων εἰς τὸν τόπον του, εἰς τὴν θέσιν του· ναυβάτης (ναῦς, βάλνω) ναυτικός· διαβολὴν κατ' ἔμμαντοῦ παρέχω δίδω ἀφορμὴν νά κατηγορηθῶ· παραιροῦμαι τι ἀφαιρῶ τι συστέλλω τινά συμμαζεύω, περιορίζω τινά ἀκρίβεια αὐστηρότης· ἔστω φιλοσοφώτερον ἐπισκοπεῖν=(κατ' ἔννοιαν) τοῦτο εἶναι θέμα φιλοσοφικῆς συζητήσεως καὶ οὐχὶ βιογραφικῆς συγγραφῆς· μαρτυρῶ τι ἐπιθεδαίω τι.

Ἐπὶ τὸν πρὸς Αἰγινήτας πόλεμον ὁ μεταξὺ Ἀθηναίων καὶ Αἰγινήτων πόλεμος, περὶ τοῦ ὁποῦ γίνεταί λόγος ἐνταῦθα, ἤρ-
 χισε τῷ 488 π. Χ. καὶ ἐτελείωσε τῷ 481 π. Χ.· οὐδὲ τοῖς ὁμό-
 ροις τ. ἔ. τοῖς Βοιωτοῖς· ἀντὶ μόνιμων ὀπλιτῶν οἱ ὀπλιταὶ
 καλοῦνται ἐνταῦθα μόνιμοι κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς μαχίμους
 ἄνδρας τῶν πλοίων (ναυτικὴ ὀπλιτεία), οἵτινες ἠδύναντο νά ἀπο-
 διδάζωνται εἰς διαφόρους τόπους καὶ ἐν περιπτώσει κινδύνου νά
 ἀποχωροῦν εἰσερχόμενοι εἰς τὰ πλοία· ὑπηρέσιον ὑπόστρωμα ἐκ
 δέρματος, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἐκάθητο οἱ κωπηλάται· τὸ καθαρὸν
 τοῦ πολιτεύματος ἔβλαψεν ὁ Πλούταρχος ὑπαινίσσεται τὴν
 μομφήν, ὅτι ἡ μεταβολὴ τῶν Ἀθηνῶν ἀπὸ ἡπειρωτικῆς εἰς ναυ-
 τικὴν δυνάμιν ὠδήγησεν αὐτὰς εἰς τὴν ἄκρατον δημοκρατίαν.

ΚΕΦ. 5.

Σύντονος χρηματιστῆς σφοδρὸς, φειδερὸς χρηματολόγος·
 ἐλευθεριότης γενναιοδωρία· λαμπρὸς μεγαλοπρεπής· χορηγία
 εἰσόδημα· γλισχρότης φειδωλία, φιλαργυρία· μικρολογία μι-
 κροπρέπεια· αἰνίσσομαι τι ὑπονοῶ τι ἔγκλημα κατηγορία, ἔρις·
 σπουδάξεται τις μετὰ ζήλου ἐπιδιώκεται, ἐκτιμᾶται τις· ἐκλι-
 παρῶ τινα θερμῶς παρακαλῶ τινα· μελετῶ ἀσκῶ τὴν τέχνην
 μου παρ' αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ του· γνώριμος γνωστός, διάσημος·
 ἔλαξονεῖαν ὀφλισκάνω κατακρίνομαι ὡς ἀλαζών· σπουδὴ ἐκτί-
 λησις· ἐναρμόττω τινὲ εὐαρεστῶ τινα, ἀρέσκω εἰς τινα· τοῦτο
 ἐν . . . τοῦτο δὲ ἀφ' ἑνὸς μὲν . . . ἀφ' ἑτέρου δὲ· ἀπὸ στόμα-
 τος ἀπὸ μνήμης· κριτῆς διαιτητῆς· ἀσφαλῆς ἀξιόπιστος· συμ-
 βόλαια (τά) ἰδιωτικὰ συναλλαγὰ καὶ αἱ ἐκ τούτων προερχό-
 Πλούταρχου Θεμιστοκλῆς ἔκδοσις β'

μειναι διαφοραί· οὐ μέτριος οὐ δίκαιος, ἄδικος· παρὰ μέλος παρὰ τὴν μελωδίαν, παραφώνως· ἀστεῖος χρηστός· ὄψις μορφῆ τοῦ προσώπου· καταστασιαῖζω τινὰ νικῶ τινὰ κατὰ τὸν πολιτικὸν ἀνταγωνισμόν· μεθίστημί τινὰ μετατοπίζω, ἀπομακρύνω τινά.

Φιλοθύτην ὄντα . . . ἀφθόνου δεῖσθαι χορηγίας ὁ συχνὰ θυσιάζων ἐδαπάνηα πολλά, διότι μετὰ τὰς θυσίας ἐγίνοντο συνήθως συμπόσια· ἠπειλήσε . . . ποιήσειν δούρειον ἵππον ὁ Θεμιστοκλῆς ἠπειλήσε τὸν Διφιλιδῆν, ὅτι θὰ ἐνεργήσῃ νὰ εὐρεθῶν ἐκ τῆς αἰκογενείας τοῦ πρόσωπα, τὰ ὅποια θὰ ἐπιφέρουν τὴν καταστροφήν του, ὅπως ἐκ τοῦ δουρείου ἵππου ἐξῆλθον οἱ καταστρέψαντες τὴν Τροίαν Ἕλληνας· περὶ δεῖπνα κατὰ τὰ Ὀλύμπια καὶ τὰς ἄλλας μεγάλας ἐορτὰς συνήθεια ἦτο νὰ φιλοξενοῦν οἱ πλούσιοι τοὺς πτωχοὺς συμπολίτας τῶν περὶ σκηνῶν οἱ ἐρχόμενοι εἰς Ὀλυμπίαν κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν ἀγῶνων δι' Ἐλλειψιν οἰκημάτων διέμενον ὑπὸ σκηνάς, τῶν ὁποίων ἡ πολυτέλεια ἐδείκνυε τὸν πλοῦτον καὶ τὴν κοινωνικὴν θέσιν τῶν ἐχόντων· ἐκείνῳ γὰρ ὄντι νέῳ ὁ Κίμων ἦτο 17 ἔτη νεώτερος τοῦ Θεμιστοκλέους· χορηγῶν τραγωδοῖς, ὁ Θεμ. ἐγίνε χορηγὸς τραγωδοῖς κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν μεγάλων Διονυσίων τὸν Μάρτιον τοῦ 476 π. Χ.· ἐνίκησε δὲ ἐν τῷ θεατρικῷ ἀγῶνι ἢ τραγωδία ἐκείνη, τῆς ὁποίας τὸν χορὸν αὐτὸς ὡς χορηγὸς εἶχε παρασκευάσει· τοῦ ἀγῶνος ἔχοντος τ. ἔ. τοῦ σκηνικοῦ ἀγῶνος· πίνακα ἀνέθηκεν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Διονύσου· Φρύνιχος ἐδίδασκεν οἱ δραματικοὶ ποιηταὶ ἐδίδασκον τοὺς ὑποκριτὰς τὰ μέρη τῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐκαλοῦντο οὗτοι διδάσκαλοι· νοῦν οὐκ ἔχειν, Κορινθίους μὲν κλπ. κατὰ τὸν Θεμιστοκλέα ἀσυνεσία τοῦ Σιμωνίδου ἦτο τὸ ὅτι οὗτος ἔφεγε τὸ μέγα καὶ ἐξέθετεν εἰς κοινὴν θέαν τὸ ἄσχημον. Ὡς μορφὴν δὲ καθ' ἑαυτῶν εθεώρουν οἱ Κορινθιοὶ τὸ ἐξῆς τοῦ Σιμωνίδου· «Κορινθίαι δ' οὐ μέμφεται τὸ Ἴλιον». Ὁ Σιμωνίδης εἶπε· τοῦτο ἔχων ὑπ' ὄψιν του τὴν παράδοσιν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ βασιλεῖς τῆς Λυκίας κατήγοντο ἀπὸ τοῦ Γλαύκου, υἱοῦ τοῦ βασιλέως τῆς Κορίνθου Σισύφου. Ἐπειδὴ δὲ σύμμαχος τῶν Τρώων ἦτο ὁ Κορινθίος ἦρως

Γλαυκος, ὁ υἱὸς τοῦ Ἱππολόχου, ὁ βασιλεὺς τῶν Λυκίων, οἱ Τρῶες δὲν θὰ παρεπονοῦντο κατὰ τῶν Κορινθίων τῶν ἐκστρατευζάντων κατὰ τῆς Τροίας ὑπὸ τὸν Ἀγαμέμνονα· ἐξοστρακισθέντα τὸν Ἀριστείδην δ' Ἄρ. ἐξωστρακίσθη τῷ 482 π. Χ.

ΚΕΦ. 6.

Ἐξίσταμαί τινος ἀπομακρύνομαί τινος, δηλῶ ὅτι δὲν δέχομαί τι· *δεινὸς εἰπεῖν* ἱκανὸς εἰς τὸν λόγον, ἱκανὸς ῥήτωρ· *μαλακὸς τῇ ψυχῇ* δειλός· *ἦτιων χρημάτων* εὐάλωτος ὑπὸ χρημάτων· *ἐπίδοξος* προσδοκώμενος, *πιθανός· χειροτονία* ἀνάτασις τῆς χειρὸς, ψηφοφορία δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν, ἐκλογή· *ἐξωνοῦμαί τι* ἐξαγοράζω τι· *διγλωττος* ὁ ὁμιλῶν δύο γλώσσας, *διερμηνεύς· ἐν τοῖς πεμφθεῖσιν* ὅστις ἦτο εἰς ἐκ τῶν πεμφθέντων· *ψήφισμα ἀπόφασις* τῆς ἐκκλησίας· *φωνή Ἑλληνίς* γλῶσσα Ἑλληνική· *χρηῆσαι ἄρ.* τοῦ ῥ. κίχρημι=παρέχω (τι) εἰς χρηῆσιν, *δανειζῶ* λέγω προτείνω· *ἄτιμος* ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον φονεύσας τις δὲν ὑπόκειται εἰς τιμωρίαν, *προγεγραμμένος· μέγιστον (αὐτοῦ ἔστι)* σπουδαιοτάτη πρᾶξις (αὐτοῦ εἶναι).

Τοῦ Μήδου τ. ἔ. τοῦ βασιλέως τῶν Μήδων (=τῶν Περσῶν)· τῶν Ἀθηναίων βουλευομένων περὶ στρατηγοῦ τ. ἔ. περὶ ἐκλογῆς στρατηγοῦ μὲ ἀπεριόριστον ἐξουσίαν (στρατηγοῦ αὐτοκράτορος)· ὅτι τὸν ἐκ Μήδων χρυσὸν εἰς τοὺς Ἑλληνας ἐκόμισεν ὁ Ἄρθμιος εἶχε σταλῆ μετὰ χρημάτων ὑπὸ τοῦ Ξέρξου πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἵνα διὰ τούτων πείσῃ αὐτοὺς νὰ συμπράξουν μετὰ τῶν Περσῶν κατὰ τῶν Ἀθηναίων.

ΚΕΦ. 7.

Ἐπειθε παρατατ. τῆς προσπαθείας· ὡς *προσωπάτω* ἔσον τὸ δυνατόν μακράν· *προκινδυνεύω* τινὸς πολεμῷ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τινός· ὡς *προκινδυνεύόντων* νοητέα ἢ γενικὴ «αὐτῶν» (τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων)· *προσγίγνομαι τινι* προστίθεμαι, προσχωρῶ πρὸς τινά· *οὐκ ἀξιῶ* δηλῶ ὅτι δὲν θεωρῶ ἀξιόν· *ὁμοῦ τι σχεδόν· συνορῶ τι* καλῶς ἐννοῶ τι· *παρήμι τινί τι* παρὰχωρῶ εἰς τινά τι· *εἰς τὰ λοιπὰ* εἰς τὸ ἐξῆς, εἰς τὸ μέλλον· *ἐδγνωμοσύνη* σύνεσις, φρόνησις· *περιγίγνομαι τινος*

νικῶ τινα· προσμείννυμι τινι προσεγγίζω, καταπλέω εἰς τινα (τόπον) κατὰ στόμα ἀπέναντι· ὑπὲρ Σικιάθου πέραν τῆς (νήσου) Σικιάθου· κομίζομαι, πορεύομαι· ἄπτομαι Πελοποννήσου ἐγγίζω, καταπλέω εἰς τὴν Πελ· προσπεριβάλλομαι τι ἀσφαλίζω τι· ἀπρόσομαχος ἀκαταμάχητος· πρόωνται ὑποτ. μέσ. ἀορ. β' τοῦ β. προΐεμαι (τινα) = ἐγκαταλείπω (τινά)· διαλέγομαι τινι διαπραγματεύομαι μετὰ τινος· τοῖς περὶ τὸν Εὐρυβιάδην = «τῷ Εὐρυβιάδῃ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ»· τριηρίτης ὁ ὑπηρετῶν ἐν τριήρει ὡς ὀπλίτης ἢ ὡς ἐρέτης· ἀθυμῶ στενοχωροῦμαι· βαρέως φέρω ἀγανακτῶ, δυσχερασχετῶ· κίστη κιβώτιον, κάλαθος· ὑποθεις κάτω ἢ πρόθ. «ὑπὸ» ἐνταῦθα ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ «κρυφίως»· μεθ' ἡμέραν τὴν ἐπομένην ἡμέραν.

Θετταλίας οὕτω τότε μηδίσειν δοκούσης τοῦτο ἀναφέρεται μόνον εἰς τοὺς ἀντιπάλους τῶν Ἀλευαδῶν τῆς Λαρσίσης, διότι οἱ Ἀλευαδαὶ εἶχον προσχωρήσει πρὸς τοὺς Πέρσας ἐλπίζοντες ὅτι διὰ τῆς βοήθειας αὐτῶν θὰ γίνουσι κύριοι ἔλης τῆς Θεσσαλίας· ἐπεὶ ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν οἱ Ἕλληνας ἀπῆλθον ἐκ τῶν Τεμπῶν, διότι ἔμαθον ὅτι ἐκτὸς αὐτῶν ὑπῆρχε καὶ ἄλλη διάβασις ἐκ τῆς Μακεδονίας πρὸς τὴν Θεσσαλίαν· φυλάξων τὰ στενὰ τ. ἔ. τὰ μετὰ τὴν Εὐβοίας καὶ τῆς χερσονήσου Μαγνησίας· πλήθει τῶν νεῶν σύμπαντας ὑπερέβαλλον ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἀπετελεῖτο ἐκ 280 πλοίων, ἐκ τῶν ὀπίων τὰ 147 ἦσαν Ἀθηναϊκά· μετὰ χρημάτων πολλῶν ὡς ἄλλοθεν γνωρίζομεν, ταῦτα ἦσαν τρικκόσια τάλαντα· ἐπὶ τῆς ἱερᾶς νεῶς αἱ ἱεραὶ νῆες ἦσαν δύο, τ. ἔ. ἡ Πάραλος καὶ ἡ Σαλαμινία, ἔργον ἔχουσαι γὰρ μεταφέρουν τὰς θεωρίας, τὰς πρεσβείας καὶ τὰς διαταγὰς τῆς πόλεως.

ΚΕΦ. 8.

Κρίσιν εἰς τὰ ὅλα μεγάλην· ποιῶ ἔχω μεγάλην ἐπίδρασιν εἰς τὴν ἔκβασιν τοῦ βίου ἀγῶνος· ὀνίνημι τινα ὠφελῶ· τινα παρὰ τοὺς κινδύνους κατὰ τοὺς πολεμικοὺς ἀγῶνας· κομπώδης κομπαστικός· εἰς χεῖρας ἔρχομαι συμπλέκομαι· ὁ δὴ τοῦτο δὲ

ἀκριβῶς· ἀναφέρεται δὲ τὸ δ εἰς τὴν φράσιν «τῆ πείρα μέγιστα ὤησαν» οὐ κακῶς πολὺ καλῶς ἐπὶ τῆς ἐν Ἀρτεμισίῳ μάχης περὶ τῆς ἐν Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίας· ὅθι ἔπου· παῖδες Ἀθηναίων = οἱ Ἀθηναῖοι· βάλλομαι τι θέτω τι φαεινός = «φαινός» λαμπρός· κρηπίς θεμέλιον ἀρχὴ βάσις· τῆς Εὐβοίας γεν. διακριτικὴ ἀναπετάννυμι ἀνοίγω· ἀνταίρω ἐγείρω(τι) ἐναντίον τινός (μετῆ.), ἀνθίσταμαι, κείμαι ἀπέναντι (ἀμετῆ.)· ἐπίκλησιν αἰτ. τοῦ κατὰ τι προσηφός ὁ πρὸς ἀνατολάς· πέπηγα παρακμ. τοῦ β. «πῆγγυμι» με ἀμετῆ. σημασίαν = εἶμαι ἐμπεπηγμένος, ἰδρυμένος· χροά ἢ, χρωμα· κροκίω εἶμαι ὁμοιος πρὸς (τὸ φυτὸν) κρόκον (ζαφοράν)· γενεά φύλον, ἔθνος· σῆμα σημεῖον· ἐν πολλῇ τῇ πέριξ θινὶ = ἐν τῇ πέριξ θινὶ οὕτῃ πολλῇ· θίς (γεν. θινός) ἀμμόδης ἀκτῆ, ἀμμουδιά· δοκοῦσιν ὑποκμ. οἱ Ἕλληνες.

Ἐπισήμων τὸ ἐπίσημον ἢ ο εἰκὼν (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θεοῦ ἢ ἥρωος) κατὰ τὴν πρῶταν καὶ τὴν πρῶταν τοῦ πλοῦτος χρησιμεύουσιν ὡς κόσμημα καὶ ὡς διακριτικὸν σημεῖον αὐτοῦ· παιᾶν (-ᾶνος) τὸ ἄσμα, τὸ ὁποῖον ἄδοντες οἱ στρατιῶται ἐπροχώρουν εἰς τὴν μάχην, ἐμβατήριον· ἐλεγείον ποίημα συντεταγμένον κατὰ διστίχους στροφάς.

ΚΕΦ. 9.

Κείμαι ἔχω φονευθῆ· ἀνεκομίζοντο ἐπανεπλεον· ἐπὶ πᾶσιν ἐπισθεν ὄλων· ἀρετὴ ἀνδρεία· μέγα φρονῶ μεγαλοφρονῶ· ἤπερ ἔπου· κάταρσις (καταίρω) μέρος, εἰς τὸ ὁποῖόν τις προσορμίζεται, προσόρμισις· καταφυγὴ καταφύγιον· κατὰ τῶν λίθων ἐπὶ τῶν λίθων· ἐπιφανής καταφανής· ναυλόχιον λιμὴν, ὄρμος· ὕδρεα ἢ, τόπος (πηγὴ ἢ κρήνη) πρὸς ὕδρευσιν· ἐπισκῆπτω τινὶ ἐξορκίζω τινά· μετατάσσομαι πρὸς τινος μεταβαίνω πρὸς τινος καὶ παρατάσσομαι μετ' αὐτῶν, αὐτομολῶ πρὸς τινος· κακῶ (-όω) τινα βλάπτω τινά· μεθίστημι τινα μετακινῶ τινα, κάμνω ὥστε νὰ αὐτομολήσῃ τις· ἐμβάλλω εἰς... εἰσβάλλω εἰς...· προσαμύνω ἔρχομαι εἰς βοήθειαν· ἀπαντῆσαι ἐνν. «τοῖς βερ-

βάροις»· περιεχομένων ἐκ τοῦ «μηδενός» νοητέχ ἢ γενικ. «πάντων»· περιέχομαι τινος προσκολλῶμαι εἰς τι, φροντίζω περὶ τινος· ὀρμῶμαι σπεύδω· διατειχίζω κίττω τείχος καὶ διὰ τοῦτου χωρίζω τι· προδοσία ἐγκατάλειψις· τῆς προδοσίας γενικ. τῆς αἰτίας· κατήφεια λύπη· ἐμφύομαι τινι μένω προσκολλημένος εἰς τι· χαλεπῶς ἀκούω τι μὲ ἀγανάκτησιν ἀκούω τι, δὲν θέλω νὰ ἀκούω τι· μήτε σωτηρίαν κλπ. ἢ φυσικὴ σειρά τῶν λέξεων· «μήτε ἐπιστάμενοι σωτηρίαν (ἀνδρῶν) προτεμένων κλπ.»· προὔεμένων βλ. κεφ. 7· ἤριον τό, τάφος.

Κατάρσεις ἀναγκαίας τ. ἔ. πρὸς παραλαβὴν ὕδατος· καταφυγὰς πρὸς ἀσφάλειαν ἐν καιρῷ τρικυμίας· πατέρας ὄντας αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις τῆς Μ. Ἀσίας ἐθεώρουν τὰς Ἀθήνας ὡς μητρόπολιν τῶν τὰ τῶν Φωκῶν ἀστη πυρπολοῦντος διότι οἱ Φωκεῖς δὲν ἤθελον νὰ προσχωρήσουν πρὸς τοὺς Πέρσας.

ΚΕΦ. 10.

Προσάγομαι τινα ἄγω τινα πρὸς ἑμαυτόν, πείθω τινα· ἐπάγω τι παρουσιάζω τι· τὸ τοῦ δράκοντος τὸ συμβάν σχετικῶς μὲ τὸν δράκοντα· δοκεῖ πρὸ βλ. κεφ. 1· ἀπαρχαὶ αἱ, προσφοραὶ, προσφερομένη τροφή· λόγον δίδωμι δίδω τὴν ἐξηγήσιν· ὑφηγοῦμαι τινι ὀδηγῶ τινα· ἐδημαγωγῶει προσεπάθει νὰ πείσῃ τὸν λαόν· σχέτλιος κακός, ἄθλιος· ψήφισμα γράφω εἰσάγω (εἰς τὴν ἐκκλησίαν) πρότασιν πρὸς ἐπικύρωσιν· παρακατατίθεμαι τινί τι παραδίδω εἰς τινα τι πρὸς φύλαξιν μεδέων (—οντος, θηλ. μεδέουσα) ἄρχων, προστάτης· ὑπεκτιθεμαι τι φέρω τι εἰς τόπον ἀσφαλῆ· γενεὰ τέκνα, οἰκογένεια· τελεῶ τι πληρώνω τι· εἰς μέσον εἰς κοινήν χρῆσιν· ἐφόδια τὰ, τὰ διὰ τὴν ἐκστρατείαν χρειώδη· τῆς τόλμης γενικ. τῆς αἰτίας· ἄλλη εἰς ἄλλο μέρος· περιβολή· ἐναγκαλισμός· ἔλεον ἔχω κίω εἰς οἶκτον· σύντροφον ζῶον κατοικίδιον ζῶον· ἐπικλῶ (—άω) συγκινῶ· γλυκνθυμία τρυφερότης· μετ' ὠρυγῆς καὶ πόθοιο μὲ περιπαθῆ γλυκύσματα· συμπαραθέω τινὶ τρέχω σὺ πλάγι τινός· ἐναλέσθαι ἀπαρμφ. μέσ. ἀορ. β' τοῦ β. ἐνάλλομαι=πηδῶ

ἐντός· *παρανήχομαι* τινι κολυμβῶ πλησίον τινός· ἐκπίπτω
ρίπτομαι εἰς τὴν ξηράν.

Μηχανὴν ἄρας εἰς τὸ ἀρχαῖον θέατρον πολλάκις παρουσιάζετο
ἐπὶ τῆς σκηνῆς θεός τις, ὅστις αἰρομένου καταλλήλου τινός μηχαν-
νήματος ἐφαίνετο κατερχόμενος ἐξ οὐρανοῦ· τὸ τοῦ δράκοντος οἱ
ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι ἐπίστευον, ὅτι ἐντός τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς ἔζη-
ῶντες, ὅστις ἦτο φύλαξ τῆς Ἀκροπόλεως (οἰκουρὸς ὄφις)· ἐκ τοῦ ση-
κοῦ σηκὸς ἐλέγετο τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ναοῦ, ὅπου εὐρίσκετο τὸ
ἄγαλμα τοῦ θεοῦ· τὰς ἀπαρχὰς οἱ Ἀθηναῖοι παρέθετον εἰς τὸν
οἰκουρὸν ὅφιν πρὸς τροφήν μελιτόπηταν· τῷ χρησμῷ ἐδημα-
γώγει ὁ δοθεὶς τότε χρησμὸς ὑπὸ τοῦ μαντείου τῶν Δελφῶν εἰς
τοὺς Ἀθηναίους ἔλεγεν ὅτι μόνον διὰ τῶν ξυλίνων τειχῶν ἡδύ-
ναντο νὰ σωθοῦν· *διὸ καὶ τὴν Σαλαμίνα θείαν κλπ.* ὁ χρη-
σμὸς περιεῖχε καὶ τὰ ἐξῆς· «ὦ θεία Σαλαμίς, ἀπολείεις δὲ σὺ τέ-
κνα γυναικῶν». Καὶ οἱ μὲν χρησμολόγοι ἔλεγον ὅτι διὰ τῶν
λέξεων «τέκνα γυναικῶν» ὑπενόει ὁ χρησμὸς τοὺς Ἕλληνας, ὁ
δὲ Θεμιστοκλῆς ἔλεγεν ὅτι ὑπενόει τοὺς Πέρσας, διότι ἄλλως δὲν
θὰ ἔλεγε τὴν Σαλαμίνα «θείαν», ἀλλὰ «σχετλίαν»· *τοὺς δ' ἐν
ἡλικίᾳ* τ. ἔ. τῆ στρατευσίμῳ, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 18 μέχρι τοῦ 60
ἔτους· *οἱ πλεῖστοι . . . εἰς Τροίξῆνα* ἄλλοι μετέφεραν τὰς οἰκο-
γενεῖας τῶν εἰς τὴν Αἴγιναν καὶ τὴν Σαλαμίνα· δύο ὀβολοὺς ὁ
ὀβολὸς ἦτο τὸ ἕκτον τῆς ἀρχαίας δραχμῆς· *τὴν ἐξ Ἀρείου πά-
γου βουλὴν πορίσασαν* τὰ χρήματα θὰ ἔλαβεν ὁ Ἄρειος πάγος
ἐκ τῶν προστίμων, τὰ ὁποῖα κατετίθεντο εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Ἀκρο-
πόλεως ταμεῖον τῆς Ἀθηνᾶς.

ΚΕΦ. 11.

Καὶ τοὺς πολίτας μετὰ τὸ «καὶ» ἐννοεῖται τὸ «ὅτι»· *μεθί-
σταμαι* ἐξορίζομαι· *κατέρχομαι* ἐπανάρχομαι ἐκ τῆς ἐξορίας·
ἀξίωμα ἐξέχουσα θέσις· *μαλανὸς δειλός*· *αἴρω* ἐκκινῶ, ἀποπλέω·
προεξανίσταμαι ἐξέρχομαι ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν συναγωνιστῶν
προτοῦ νὰ δοθῇ τὸ σημεῖον τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀγῶνος, προ-
τρέχω· *ἀπολείπομαι* μένω ὀπίσω· *ἐπαίρομαι* τι ἀνυψῶν τι·

τὸ συζητούμενον· ἄπολις ἄπατρις· προέσθαι βλ. κεφ. 7· ἐπιστρέφω τὸν λόγον στρέφω τὸν λόγον, ἀποτεινόμεαι (πρὸς τινα)· τοὶ βεβαίως, ὡς γνωστόν· μοχθηρὸς ἄθλιος· προδίδωμί τινα ἐγκαταλείπω τινα· αὐτίκα ἀμέσως· Ἑλλήνων τις πάντες οἱ Ἕλληνες· ἀποβάλλω τι χάνω τι· ἔννοια ἔγνοια, ὑποψία· τῶν Ἀθηναίων (γεν. ἀντικμ.) διὰ τοὺς Ἀθηναίους· ἢ γάρ; ἀλήθεια; τευθὶς (—ίδος) καλαμάρι.

Τοὺς προεξανισταμένους ῥαπίζουσιν οἱ προεξανιστάμενοι, ἐμαστιγούντο ὑπὸ τῶν ῥαβδούχων, τ. ἔ. τῶν ἀρχόντων, εἰς τοὺς ὁποίους ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ τήρησις τῆς τάξεως κατὰ τοὺς ἀγῶνας· δεύτερον προδόντες πότε τὸ πρῶτον ἐγκατέλειψαν αὐτοὺς; (ἰδὲ κεφ. 9)· τοῦ Ἐρετριέως τ. ἔ. τοῦ Ἐρετριέως στρατηγοῦ μάχαιραν . . . καρδίαν οἱ ἀρχαῖοι ἐνόμιζον ὅτι τὰ μαλάκια δὲν ἔχουν σπλάγχνα. Αἱ τευθίδες δὲ καὶ αἱ σηπίαι ἔχουν ἐσωτερικῶς δύο στερεὰ μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν καλεῖται «σήπιον», τὸ δὲ «ἔξιφος» (τὸ ὅποιον ἐνταῦθα λέγεται «μάχαιρα»).

ΚΕΦ. 12.

Διαπετομένην ἀπὸ δεξιᾶς τῶν νεῶν ἢ γεν. «τῶν νεῶν» συναπτέα πρὸς τὴν μετχ. «διαπετομένην»· ἄθρους (συνηρημένος τύπος τοῦ «ἄθρός») μὲ ἔλον τὸν στρατόν· ἐκρέω τινὸς λησμονοῦμαι ὑπὸ τινος· παπταίνω πρὸς τι στρέφω τὰ βλέμματα μετὰ φόβου πρὸς τι· ἐδόκει ἐνν. «τοῖς στρατηγοῖς»· ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν στενωῶν ἀπὸ τῶν στενωῶν τοῦ τόπου· πρῶμένοι βλ. κεφ. 7· συντίθημί τι παρασκευάζω τι· πραγματεία τέχνασμα· αἰροῦμαι τὰ τινος τάσσομαι μὲ τὸ μέρος τινός, φροντίζω μᾶλλον διὰ τὸ συμφέρον τινός· ἀποδιδράσκοντας· ὅτι θέλουν γὰ φύγουν· διακελεύομαι συμβουλεύω· παρεῖναι ἀπαρμφ. ἐνεργ. ἀορ. 6' τοῦ ῥ. παρήμι=ἐπιτρέπω· τέλος διαταγή· ἤδη ἀμέσως, ἔσπευσμένως· περιβαλέσθαι περικυκλώσαι· πόρος στενόν· προέρχομαι παρουσιάζομαι· καλοκαγαθία χρηστότης· τῆς περιουσίας γεν. τῆς αἰτίας· ἀγαμαι θαυμάζω· συνεπιλαμβάνομαί τινος

ἴμοῦ μετὰ τινος ἀναχαιτίζω τινά· πίστιν ἔχω εἶμαι πιστευτός· ἐπέρχομαι τινα προσέρχομαι πρὸς τινα· θυμὸς ὀργή.

Γλαῦκα δ' ὀφθῆναι κλπ. ἢ πρὸς τὰ δεξιὰ πτῆσις γλαυκός, ἣτις ἦτο ἱερὸν πτηνὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ἐθεωρεῖτο καλὸς οἰωνός· τοῖς καρχησίοις καρχήσια ἐλέγοντο τὰ ἄνω ἄκρα τῶν ἰστών τοῦ πλοίου. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῶν καρχησίων τῶν Περσικῶν πλοίων, τὰ ὅποια κατὰ τὸ ἀνέκδοτον τοῦτο εἶχον ἤδη ἔλθει. Τὸ ὅτι ἐκάθισεν ἡ γλαυξ ἐπὶ τῶν καρχησίων τῶν Περσικῶν πλοίων ἦτο κακὸς οἰωνός δι' αὐτά· τῇ γνώμῃ ἐνν. τοῦ Θεμιστοκλέους· ἴμοῦ γενομένων τῶν δυνάμεων τ. ἔ. τῶν πεζικῶν καὶ ναυτικῶν δυνάμεων τῶν Περσῶν· περιβαλέσθαι τὸν πόρον τ. ἔ. τὸ μεταξὺ τῆς Σαλαμίνος καὶ τῆς Ἀττικῆς στενόν· διαζῶσαι τὰς νήσους τ. ἔ. δύο νησίδρια κείμενα πρὸ τῶν Μεγάρων, προσέτι δὲ τὴν Δέρον καὶ τὰς Κυράδας νήσους· Ἀριστείδης ἦκεν ὁ Ἄριστ. ἦλθεν ἐξ Αἰγίνης (πρὸβλ. κεφ. 11).

ΚΕΦ. 13.

Ἢ ἴπου· διείργω χωρίζω· δίφρος κάθισμα· παρίσταμαι τινα τοποθετῶ τινα πλησίον μου· ἀπογράφομαι τι καταγράφω τι σφαγιάζομαι θυσιάζω· κάλλιστος ἰδέσθαι τὴν ὄψιν ὠραιότατος· ἐσθῆτι καὶ χρυσῶ=χρυσῇ ἐσθῆτι· ἐσθῆς (περιληπτ.) ἐνδύματα· διαπρεπῶς πολυτελῶς· ἰερά τὰ σφάγια· σημαίνο δίδω σημεῖον· δεξιοῦμαι τινα ἐκφράζω πρὸς τινα τὰ συγχαρητήριά μου διὰ χειραφίας· κατέρχομαι τινος προετοιμάζω τι διὰ θυσίαν· καθιερεύω θυσιάζω· ὠμηστής (ὠμός, ἐσθίω) ὠμοφάφος· τὸ μάντευμα ἀντικμ. τοῦ «ἐκπλαγέντος»· ἐκ τῶν παρὰ λόγων ἢ τῶν εὐλόγων ἀπὸ τὰ ἀσυνήθη ἢ ἀπὸ τὰ συνήθη πράγματα· κατακαλοῦμαι τινα ἐπικκαλοῦμαι τινα· φιλόσοφος πεπαιδευμένος· γράμμα σύγγραμμα.

Ἄμα τῇ ἡμέρᾳ τῇ 28 Σεπτεμβρίου 480 π. Χ. χρυσοῦν δίφρον ὁ θρόνος τοῦ Εἰρέξου, ὡς ἄλλοθεν γνωρίζομεν, ἦτο ἀργυρόπους, κατετέθη δὲ ἔπειτα μετ' ἄλλων λαφύρων εἰς τὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς. Εἶχε δὲ τοποθετηθῆ οὗτος ὑπὸ

τοῦ Ἑέρξου πλησίον τῆς θαλάσσης, εἰς τοὺς τελευταίους πρόποδας τοῦ Αἰγάλεω ἐπὶ λοφίσκου, πιθανώτατα εἰς τὴν θέσιν Κερατόπυργος πλησίον τοῦ Κερατσινίου, ὅπου σήμερον ὑπάρχει ἐγκαταλειμμένη πυριτιδαποθήκη. Ἐκ τῶν σημερινῶν ὀνομάτων Κερατόπυργος καὶ Κερατσῖνι δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὅτι τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ Αἰγάλεω ἐκαλεῖτο Κέρατα, τοῦθ' ὑπερ παρανοήσας ὁ Ἀκεστόδωρος μετέθεσε τὸν θρόνον τοῦ Ἑέρξου εἰς τὰ Κέρατα τῆς Μεγαρίδος· μέγα καὶ περιφανὲς πῦρ ἀνέλαμψε τοῦτο, ὡς καὶ ὁ πταρμὸς καὶ μάλιστα ὁ ἐκ δεξιῶν, ἐθεωρεῖτο ὡς καλὸς οἰωνός· ὠμηστῆ Διονύσω ὁ Διόνυσος ἐκαλεῖτο ὠμηστής, διότι κατὰ τὴν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τελετὴν, τὴν καλουμένην ὠμοφαγίαν, οἱ μεμνημένοι ἔτρωγον ὠμὰς σάρκας ταύρου. Ἐν Χίφ δὲ καὶ Τενέδφ προσεφέροντο εἰς τὸν Διόνυσον καὶ ἀνθρωποθύσαι.

ΚΕΦ. 14.

Ὡς ἂν εἰδῶς ἐνν. «λέγοι» ὦν ἦγε νοητέα ἢ γεν. «νεῶν»· ὑπέροκος (κόπτω) ὑπερβολικός· ὑπέροκος τάχει ταχύς· λόγος ἀριθμητικὴ σχέσις· δοκεῖ δ' οὐχ ἦττον κλπ. ἢ φυσικὴ σειρά τῶν λέξεων· δοκεῖ δ' ὁ Θεμ. μὴ καταστήσαι τὰς τριήρεις ἀντιπρόθευς ταῖς βαρβαρικαῖς πρότερον ἢ παραγενέσθαι· συνιδῶν λαδῶν ὑπ' ὄψιν· φυλάττω καιροφυλακτῶ· ποραγίννομαι παρευρίσκομαι, ἔρχομαι· πνεῦμα λαμπρὸν ἄνεμος σφοδρός· ναῦς ἀλινενῆς (ἄλς, τείνω) ναῦς οὐχὶ πολὺ ἐξέχουσα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, χαμηλή· ταῖς πρύμναις δοτικ. τοῦ κατὰ τι· ἀνεσιῶς (- ὠτος) ἠνωρθωμένος· τοῖς καταστρώμασι δοτικ. τοῦ κατὰ τι· ὑπόροφος ὁ ἔχων ὑψηλὴν ὄροφην, ὑψηλός· βαρεῖας νοητέα ἢ μετχ. «ῥῶσας»· σφάλλω τι χάμνω τι νὰ πέση, ἀνατρέπω, στρέφω τι· ὀξέως σφοδρῶς· προσφέρομαι ἐπιτίθεμαι· κατ' ἐκείνον ἀπέναντι ἐκείνου· συνερείδω συγκροδομαι· χάλκωμα χαλκοῦν ἐμβεβλόν· τοῖς χαλκώμασι συναπτέον· πρὸς τὸ «ἐνεσκέθησαν»· ἐνέχομαι συγκολλῶμαι· ἐπιβαίνοντα ἐνεστ. τῆς προσπάθειας· ὑφίσταμαι τινα ἀντιτάσσομαι κατὰ τινος· διαφέρομαι ἐδῶ κι ἐκεῖ φέρομαι.

Αισχύλος εἰδὼς ὁ *Αισχύλος* ἐπολέμησεν ἐν Σαλαμῖνι· ὧδ' ἔχει λόγος προηγουμένως ἀναφέρει ὁ *Αισχύλος* καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων· τὴν εἰσθυσῖαν ὦραν περὶ τὴν 9 π. μ. ὦραν ἀρχίζει συνήθως νὰ πνέῃ ὁ μπάτης· ὁμοῦ πλέοντες τ. ἔ. ἐντὸς τοῦ ἰδίου πλοίου· ἐνεσχέθησαν ἢ τοῦ Ἀμεινίου καὶ Σωκλέους τριήρης ἀφ' ἑνὸς καὶ ἢ τοῦ Ἀριαμένου ἀφ' ἑτέρου.

ΚΕΦ. 15.

Ἀναφέρω τι ὑψώνω τι· ὑπονοοῦντο (-έω) ἐπανέρχομαι· κατασκήπτω ἐπιπίπτω· ἐπέχω τὰς χεῖρας ἐκτείνω τὰς χεῖρας· τὸ πλήθος αἰτ. τοῦ κατὰ τι· κατὰ μέρος κατὰ σειράν, ἀλληλοδιαδόχως (οὐχὶ ἕλοι ὁμοῦ)· προσφερομένους μετοχ. αἰτιολ.· περιπίπτω τινὶ συγκροοῦμαι πρὸς τινα· τρέπομαι τινα τρέπω τινα εἰς φυγὴν· αἴρωμαι νίκην κερδίζω νίκην· ἐνάλιος θαλάσσιος· γνώμη καὶ δεινότητι κατὰ πρωτοβουλίαν καὶ ἰκανότητα.

Τὸν μυστικὸν ἐξαγόντων Ἰακχον τὸ ξάναον τοῦ Διονύσου ἔφερον ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐλευσίνα οἱ μύσται ἄδοντες καὶ χορεύοντες καὶ λαμπαδηφοροῦντες τὴν νύκτα τῆς 20 τοῦ Βοηδρομιῶνος μηνός (15 Σεπτεμβρίου—15 Ὀκτωβρίου)· *Αἰακίδας* εἶναι ἐνταῦθα *Αἰακίδα* εἶναι ὁ *Αἰακὸς* (μυθικὸς βασιλεὺς τῆς νήσου Αἰγίνης) καὶ οἱ ἀπόγονοι τούτου (δηλ. ὁ Πηλεΐδης, ὁ Φῶκος καὶ οἱ ἐκ τούτων καταγόμενοι Ἀχιλλεὺς καὶ Τεῦκρος)· ἦς τὰ παρὰσημα βλ. κεφ. 8 ἐν λ. «ἐπίσημα»· Ἀπόλλωνι δαφνηφόρῳ· Φλυῆσιν ὁ ἐν Φλύα ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκαλεῖτο «δαφνηφορεῖον». Ἡ δάφνη ἦτο ἱερά τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ διὰ τοῦτο εἰς πολλὰ μέρη ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἑορταὶ μετὰ πομπῶν, κατὰ τὰς ὁποίας οἱ ἑορτάζοντες ἦσαν ἐστεμμένοι διὰ δάφνης (δαφνηφορεῖαι).

ΚΕΦ. 16.

Θυμομαχῶ πρὸς τι ἐνδομύχως λυποῦμαι διὰ τι· ἀπότευξις ἀποτυχία· ἀποπειρῶμαι τινος θέλω νὰ μάθω τὴν γνώμην τι-

νός· λόγῳ κατὰ τὸ φαινόμενον· γνώμην ποιοῦμαι προτείνω·
 ζεῦγμα γέφυρα· τρυφῶ (-άω) διαιτῶμαι τρυφηλῶς· σκιᾶς
 (-άδος) πᾶν ὅ,τι χρησιμεύει πρὸς σκιάν, ἀλεξήλιον· ἔφ' ἤσυ-
 χίας ἡσύχως· παρειμένα παρακμ. τῆς μέσης φωνῆς τοῦ ρ. πα-
 ρίημι=ἀφίνω, παραμελῶ· ἀπαλλάττομαι ἀπέρχομαι· τὴν ταχί-
 στην τάχιστα· μέχρις ἐνόσφ' διατριβῆ χρονοτριβή· μέλλησις
 ἀναβολή· πεῖραν παρέχω ἀποδεικνύομαι· εἴ γε ἄφ' οὐ βέβαια
 (ἢ ὡς γνωστόν)· εἰς τὸν περὶ τῶν ὄλων κίνδυνον καθίσταμαι
 διατρέχω τὸν κίνδυνον νὰ καταστραφῶ.

ΚΕΦ. 17.

Ἐπὶ φθόνου ἕνεκα φθόνου· τὴν ψῆφον φέρω ψηφοφορῶ·
 κατάγω τινὰ ὑποδέχομαι τινὰ· θαλλὸς κλάδος (ἐλαίας)· ὁ πρω-
 τεύων ὁ πρῶτος, ὁ ἀλλιστος· πομποὶ οἱ τιμητικὴ συνοδία·
 ὄρος ὄριον, σύνορον· παρέρχομαι εἰς τὸ στάδιον εἰσέρχομαι
 εἰς τὸ στάδιον· κροτῶ χειροκροτῶ· ἀπέχω τὸν καρπὸν ἔχω
 λάβει τὴν ἀμοιβήν· τὸ πονηθὲν ὁ κόπος.

Ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τὴν ψῆφον ἔφερον ἀπὸ τοῦ βωμοῦ τοῦ
 Ποσειδῶνος. Πολλάκις κατὰ τὰς ψηφοφορίας ἐτίθεντο αἱ ψῆφοι
 ἐπὶ βωμοῦ καὶ ἐκεῖθεν ἐλαμβάνοντο ἔπειτα αὐταὶ ὑπὸ τῶν μελ-
 λόντων νὰ ψηφοφορήσουν. Τοῦτο ἐγένετο χάριν μεγαλυτέρας ἐπι-
 σημότητος τῆς ψηφοφορίας· ἄχρι τῶν ὄρων ἐγγ. τῆς Λακωνι-
 κῆς· Ὀλυμπίων τῶν ἐφεξῆς τ. ἔ. τῶν πρώτων τελεσθέντων
 μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἤτοι τῷ 476 π. X.

ΚΕΦ. 18.

Τεκμαίρομαι συμπεραίνω· τὰ ἴδια αἱ ἰδιωτικαὶ ὑποθέσεις·
 κατὰ μέρος μεμονωμένως· χρηματίζω τι διενεργῶ τι προσπί-
 πτω παρουσιάζομαι· πρῶτῳ πράγματα διενεργῶ ὑποθέσεις·
 ὁμιλῶ τινι ἔρχομαι εἰς συνάφειαν πρὸς τινὰ· τοὺς ἐκπεσόντας
 τοὺς ἐκρυσθέντας, τοὺς ἐκθροσθέντας· ἐπισκοπῶ τι παρατηρῶ
 τι· περιέκειμαι τι φορῶ τι· ψέλιον βραχιόλι· στρεπτός (ἐνν. κύ-

κλος) περιδέραιοι· παρέρχομαι—προσπερνῶ· ἀναιροῦμαι τι σηκίων, λαμβάνω τι· χειμάζομαι καταλαμβάνομαι ὑπὸ καταιγιδος· ὑποτρέχω τι τρέχω ὑποκάτω τινός· εὐδία κλοκαίρια· τίλλω τι μαδῶ τι· κολούω τι κλοσώνω τι· θρασύνομαι πρὸς τινα μετὰ θρασύτητος ὁμιλῶ πρὸς τινα· σχολάζω ἀναπαύομαι· ἐντρυφῶ τι ἐπιβάλλω εἰς τινα τὰς δρέξεις μου· σκώπτω ἀστειεύομαι· τῶν Ἑλλήνων γενικ. διαιρετική· ἐπιτάττω τι δίδω διαταγὰς εἰς τινα· ἴδιος ἰδιόρρυθμος· χωρίον ἀγρός· κηρύττειν ὑποκμ. τὸν κήρυκα· μνῶμαι (-άομαι) τινα ζητῶ τινα εἰς γάμον· ἐπιεικῆς χρηστός· ἀπόφθεγμα λόγος σύντομος ἐκφράζων σοφὴν γνώμην.

Δίεθεις ναύαρχος ἐν Ἀθήναις εἰς ἓκ τῶν δέκα στρατηγῶν ἀνελάμβανε τὴν διοίκησιν τοῦ στόλου ὡς ναύαρχος· τότε μὴ γενομένου τ. ἔ. κατὰ τοὺς Περσικοὺς πολέμους.

ΚΕΦ. 19.

Γίγνομαι ἀπὸ τινος περατώνω τι παρακροῦομαι τινα ἐξαπατῶ τινα· ἐπιγράφομαι ὄνομα πρεσβείας ὀνομάζω τὸν ἑαυτόν μου πρεσβευτήν· ἐγκαλῶ κατηγορῶ· ἀδικῶ τινα βλάπτω· τινὰ ἀδήλως ἀφανῶς· ἀποπέμπω τινὰ ἀφίνω τινὰ νὰ ἀπέλθῃ· ἐκ τούτου χρονικ· κατασκευάζω τι ὀχυρώνω, τειχίζω τι· εὐφυΐα φυσικὰ πλεονεκτήματα· ἀρμοττόμενος τὴν πόλιν πρὸς τὴν θάλατταν προσπαθῶν νὰ καταστήσῃ τὴν πόλιν ναυτικήν· πραγματεύομαι (μετ' ἀπαρεμφ.) φροντίζω (νὰ . . .)· προσμάσσω τί τινα προσκολλῶ, προσθέτω τι εἰς τι· ἐξάπτω τί τινος ἐξαρτῶ τι ἔκ τινος· δῆμος δημοκρατικοί· ἄριστοι ὀλιγαρχικοί· ναυτης κωπηλάτης· κελυστής ὁ δίδων εἰς τοὺς κωπηλάτας τὸν ῥυθμὸν τῆς κωπηλασίας· ἀποβλέπω πρὸς τι εἶμαι ἐστραμμένος πρὸς τι.

Τὴν εὐφυΐαν τῶν λιμένων τ. ἔ. τοῦ τῆς Μουνηχίας, τοῦ τῆς Ζέας καὶ τοῦ κυρίως λιμένος τοῦ Πειραιῶς, ὅστις περιελάμβανε τὸν πολεμικὸν λιμένα (τὸν Κάνθαρον) καὶ τὸν ἐμπορικὸν λιμένα (τὸ Ἐμπόριον)· τοῖς παλαιοῖς βασιλεῦσι τ. ἔ. τῷ Κέρροπι, τῷ Κραναφ καὶ τῷ Ἐρεχθεῖ· τὴν χώραν φυτεύοντας.

ὁπαινίσσεται ἰδίᾳ τὴν καλλιέργειαν τῆς ἐλαίας· τὸν περὶ τῆς Ἀθηνᾶς διέδοσαν λόγον οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι διηγούντο ὅτι ὁ Ποσειδῶν καὶ ἡ Ἀθηνᾶ εἶχον φιλονικίῃσι ποτὲ περὶ τῆς κατοχῆς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὅτι ἡ μὲν Ἀθηνᾶ κτυπήσασα τὸ δόρυ τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἔκαμε νὰ φυτρώσῃ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἢ ἕως τότε ἄγνωστος ἐλαία, ὁ δὲ Ποσειδῶν κτυπήσας τὸν βράχον διὰ τῆς τριάντης του ἔκαμε νὰ ἀναβλύσῃ πηγὴ θαλασσίου ὕδατος· ἀλλὰ τὸ δῶρον τῆς Ἀθηνᾶς ἐκρίθη μεγαλύτερον καὶ ὠφελιμώτερον, οὕτω δὲ αὐτὴ ἀνεγνωρίσθη κυρία τῆς χώρας. Ἡ φιλονικία αὕτη τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος περὶ τῆς κατοχῆς τῶν Ἀθηνῶν παριστάνετο εἰς τὸ δυτικὸν ἀέτωμα τοῦ Παρθενῶνος· δεῖξασα τὴν μορῖαν μορῖα ἐκαλεῖτο ἡ ἐλαία, τὴν ὁποῖαν ἡ Ἀθηνᾶ ἔκαμε νὰ φυτρώσῃ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως κατὰ τὴν φιλονικίαν αὐτῆς πρὸς τὸν Ποσειδῶνα περὶ τῆς κατοχῆς τῶν Ἀθηνῶν τοῖς δικασταῖς κριταὶ τῆς φιλονικίας τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς ἦσαν οἱ θεοί· τὸν δῆμον ἠῦξῆσε κατὰ τῶν ἀρίστων ἢ τροπὴ τῆς πόλεως πρὸς τὰ ναυτικὰ ἔκαμε τὴν πολιτείαν δημοκρατικωτέραν, διότι αὕτη κατέστησε τοὺς θῆτες, οἵτινες ὑπερέτουν ὡς κωπηλάται εἰς τὰ πλοῖα, τὸ κύριον στήριγμα τῆς πολιτείας ἀντὶ τῶν μέχρι τοῦδε ὀπλιτῶν, τῶν λαμβανομένων ἐκ τῶν γαιοκτημόνων πολιτῶν. Ἐννοήσαντες δὲ οἱ θῆτες τὴν δύναμιν των (θράσους ἐμπλησθέντες) ἐζήτησαν ὡς ἀμοιβὴν διὰ τὰς εἰς τὴν πολιτείαν παρεχομένας ὑπηρεσίας των τὴν ἐπέκτασιν τῶν πολιτικῶν των δικαίων διὰ τ. ἔ. ἕνεκα τῆς συναφείας, ἣτις ὑπάρχει μεταξύ τῆς πρὸς τὰ ναυτικὰ τροπῆς καὶ τῆς δημοκρατίας.

ΚΕΦ. 20.

Ἀπηλλαγμένου ἰδὲ κεφ. 16· καταίρω εἰς . . . καταπλέω εἰς . . . ἀπόρρητος ὁ μὴ δυνάμενος νὰ λεχθῆ· δοκιμάζω τι ἐπιδοκιμάζω τι νεώριον τὸ ναύσταθμος, ἐντάϋθα=στόλος· λυσιτελής ὠφέλιμος, ἐπωφελής· ἀπειργῶ τινά τινος ἀποκλείω τινὰ ἀπό τινος· συναγορεύω τινὶ συνηγορῶ ὑπὲρ τινος, ὑποστηρίζω τινὰ· μετατίθημι τι μεταβάλλω τι· ἐκσπονδος ὁ ἀποκε-

κλεισμένος τῶν σπονδῶν, τ. ἔ. τῆς συμμαχίας· εἰμί ἐπί τινι
 ἐξαρτώμαι ἔκ τινος· ἐκ τούτου αἰτιολ· προσκρούω τινί ἔρχο-
 μαι εἰς σύγκρουσιν πρός τινα· ἀντίπαλος ἐν τῇ πολιτείᾳ πολι-
 τικός ἀντίπαλος.

ΚΕΦ. 21.

Οἷα . . . εἰπεῖν τε καὶ ἀκοῦσαι (χρηματισμοῦ δειγμάτα εἶναι
 ἐκεῖνα), τὰ ὁποῖα κλπ· μελοποιὸς λυρικός ποιητής· καθάπτο-
 μαί τινος κατηγορῶ, ὀνειδίζω τινά· προεμένου, βλ. κεφ. 7· τὸ
 (δωρικ.)=σύ· γὰ=γέ· Δευτυχίδα=Δευτυχίδην· ἱερῶν=ἱε-
 ρῶν· Ἀθανᾶν=Ἀθηνῶν· ἐλθεῖν ἕνα λῶστον ἔτι αὐτὸς μόνον
 ἐβγήκεν ἄριστος· ἤχθαρε ἀτ. ἤχθηρε, τοῦ ῥ. ἐχθαίρω=μισῶ·
 Λατῶ=Δητῶ· ξεῖνος=ξένος· ἐόντα=όντα· ἀργυροῖσι=ἀργυ-
 ροῖσι χρήμασι· κυβαλικὸς ἀξιοκαταφρόνητος· κατᾶγε=κατῆγε,
 τοῦ ῥ. κατᾶγω=ἐπαναφέρω (ἐξόριστόν) τινα εἰς τὴν πατρίδα του
 εἰς ὄλεθρον ἐπεξηγεῖται διὰ τῶν ἐπομένων μετοχῶν «κατάγων,
 ἐκδιώκων, καίνων»· καίτω φονεύω· ὑπόπλεος (=ὑπόπλεως)
 ἀργυρίων φορτωμένος χρήματα κρυμμένα, ἦτοι τὰ ὁποῖα κρυφὰ
 ἔλαβε καὶ κρυμμένα εἶχε· πανδοκεὺς (πᾶς, δέχομαι) ξενοδόχος·
 Θεμιστοκλεῦς=Θεμιστοκλέους· ὦρα ἄκμῃ τῆς ἡλικίας· μὴ
 ὦραν γενέσθαι Θεμ. νὰ μὴ χαρῇ τῇ ζωῇ του ὁ Θεμ· ἀσελγῆς
 σφοδρός· ἀναπεπταμένος ἀνοικτός, θρασύς· βλασφημία ὕβρις·
 μέλος ποιήμα· κλέος τίθημί τινος δοξάζω τὴν ὡς εἰκὸς (=εἰ-
 κὸς) καὶ δίκαιον ἐνν. «ἐστὶ»· συγκαταψηφίζομαι τινος συγκα-
 ταδικάζω τινά· ὡς ὅτε· αἰτίαν ἔχω κατηγοροῦμαι· ἄρα λοιπόν,
 ὥστε· ὀρκιατομῶ (-έω) (ἔρκια, τέμνω) θυσιάζω εἰς πίστωσιν
 συνθήκης, συνάπτω συνθήκην, συμμαχῶ· ἐντὶ (δωρ.)=εἰσὶ·
 μόνα=μόνη· κόλουρις θηλ. τοῦ ἐπιθ. κολουρος=ὁ ἔχων κολο-
 βῆν οὐράν.

Τιμοκρέων αὐτὸς ἐξορισθεὶς ἔκ τῆς πατρίδος του ὑπὸ τῶν
 μηδιστόντων συμπολιτῶν του ἤλπιζε νὰ ἐπανάλθῃ, εἰς αὐτὴν διὰ
 τῶν ἐνεργειῶν τοῦ φίλου του Θεμιστοκλέους. Ἐπειδὴ δ' ὁμοῦ
 δὲν ἔγινε τοῦτο, ὕβριζε διαρκῶς ὁ Τιμοκρέων διὰ ποιημάτων

τὸν Θεμιστοκλέα. Τέλος κατέφυγεν ὁ Τιμοκρέων πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν καὶ διὰ τοῦτο κατεδικάσθη εἰς ἐξορίαν δι' ἀποφάσεως τῆς περὶ τὴν Δῆλον συμμαχίας· λαβὼν τρία τάλαντα παρὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Τιμοκρέοντος· τάλαντον χρηματικὴ ποσότης (οὐχὶ νόμισμα) ἰσοδυναμοῦσα πρὸς 6000 ἄττικὰς δραχμάς· Ἰσθμοὶ πανδοκεὺς κλπ. ὁ Τιμοκρέων χλευάζει τὸ πενιχρὸν συμπόσιον, τὸ ὅποιον παρέθεσεν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐν τῷ Ἰσθμῷ· *συγκαταψηφισαμένου τοῦ Θεμιστοκλέους* ὁ Θεμιστοκλῆς ἔλαθε μέρος εἰς τὸ συμμαχικὸν δικαστήριον, τὸ ὅποιον κατεδίκασε τὸν Τιμοκρέοντα, ὡς ἀντιπρόσωπος τῶν Ἀθηναίων.

ΚΕΦ. 22.

Πολίτης συμπολίτης· *προσίεμαι* τι ἀποδέχομαι τι· *λυπηρὸς* ὀχληρὸς· ἐν τῷ δήμῳ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· *κοπιῶ* (-άω) *κουράζομαι*, βεβύνομαι· *εὖ πάσχω* ὑπὸ τινος εὐεργετοῦμαι ὑπὸ τινος· *ἀνιά* (-άω) *τίνα* δυσχεροῦ τινά· *εἰσάμην* (ποιητ. τύπ. ἀορ. τοῦ β. ἔξω) ἴδρυσ· *οὖ* ἔπου· *θανατῶ* (-όω) *τίνα* καταδικάζω τινά εἰς θάνατον· *προβάλλω* τι ῥίπτω τι· *βρόχος* σχοινίον πρὸς ἀπαγχόνισιν, θηλειά· *ἀπάγχωμαι* αὐτοκτονῶ δι' ἀγχόνης· *καθαίρω* τίνα ἐνταῦθα=καταδικάζω τινά ἀπὸ τῆς ἀγχόνης· *εἰκόμιον* μικρὰ εἰκόν, μικρὸν ἄγαλμα· *καθ' ἡμᾶς* κατὰ τοὺς χρόνους ἡμῶν· *ἀξίωμα* ὑπόληψις· *ὑπεροχὴ* ἐξέχουσα θέσις (ἐν τῇ πολιτείᾳ)· *βαρὺς τῇ δυνάμει* ἔχων μεγάλην ἰσχὺν (ἐν τῇ πολιτείᾳ)· *ἀσύμμετρος* ἀσυμβίβαστος· *παραμυθία* παρηγορία, καθησύχασις· *κουφισμὸς* ἀνακουφισμὸς· *εἰς ταύτην τὴν ἀτιμίαν* ἀποπνέοντος εἰς ταύτην τὴν τιμωρίαν ἐκσπῶντος.

Οὗ νῦν προβάλλουσι κλπ. πρόκειται περὶ τοῦ Βιράθρου (χειμένου πλησίον τοῦ Ἀστεροσκοπείου), εἰς τὸ ὅποιον κατεκρημνίζοντο οἱ εἰς θάνατον καταδικαζόμενοι· *τὸν ἐξοστρακισμὸν ἐποίησαντο κατ' αὐτοῦ*· ὁ ἐξοστρακισμὸς τοῦ Θεμιστοκλέους ἔγινε τῷ 472 π. Χ. ὑπερισχύσατος τοῦ ἀντιπάλου πολιτικοῦ κόμματος, τοῦ ὁποίου ἀρχηγὸς ἦτο ὁ Κίμων. Εὐρέθη δὲ κατ' ὄστρακον μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Θεμιστοκλέους· (Θεμιστοκλῆς Φρεάρ-

ριο;), τὸ ὁποῖον εὐρίσκειται εἰς τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον τῶν Ἀθηνῶν (εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν πηλίνων τῆς Ἀκροπόλεως), ἀνῆκον ἢ εἰς τὸν περὶ οὗ πρόκειται ὀστρακισμὸν τοῦ 472 π. Χ., διὰ τοῦ ὁποῖου ἐξωστρακίσθη ὁ Θεμιστοκλῆς, ἢ εἰς τὸν ὀστρακισμὸν τοῦ 482 π. Χ., διὰ τοῦ ὁποῖου ἐξωστρακίσθη ὁ Ἀριστείδης.

ΚΕΦ. 23.

Ἐπιπίπτω τῆς πόλεως ἐξορίζομαι ἐκ τῆς πατρίδος· συμπίπτει συμβαίνει συγχρόνως· κατ' ἐκείνου συναπτεόν πρὸς τὴν αἰτ. «ἄφορμάς»· γράφομαι τινά τινος καταγγέλλω τινὰ διὰ τι· συνεπαιτιῶμαι τινα συγκυτηγορῶ τινα· ἐκεῖνα δὴ ἐκεῖνα τὰ γνωστά· θαρρῶ ἔχω, λαμβάνω θάρρος· κοινωνία συμμετοχή· παρακαλῶ τινα προσκαλῶ τινα· πονηρὸς κακός· ἀποτρίβομαι τι ἀποκρούω τι· ἀπειλάτο ἠρνήθη· λόγος πρότασις· ἐκφέρω τι ἀνακοινῶν τι· σὺν οὐδενὶ λογισμῶ ὄλως ἀπερισκέπτως· ἄτοπος μωρός· παράβολος ἐπικινδυνός· γράμματα ἔγγραφα· ἐμβάλλω τινὰ εἰς ὑποψίαν καθιστῶ τινα ὑποπτον· ταῖς προτέραις κατηγορίαις ἀντικείμενον τοῦ «ἀπολογουμένου»· πέφικα (φύω) εἶμαι πλασμένος· ἀποδίδομαι τι πωλῶ τι· ἐν τοῖς Ἑλλησιν ἐνώπιον πανελληνίου συνεδρίου.

Ταῖς προτέραις κατηγορίαις ὁ Θεμιστοκλῆς καὶ προηγουμένως εἶχε κατηγορηθῆ ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἐπὶ προδοσίᾳ, ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέκρουσαν τὴν κατηγορίαν ἐκείνην.

ΚΕΦ. 24.

Κριτῆς διαιτητής· διαφορὰ φιλονικία· καταβάλλω τι πληρώνω τι· κοινῇ νέμω τι νέμομαι τι ἀπὸ κοινοῦ (μετὰ τινος), ἔχω συγκυριαρχίαν ἐπὶ τινος· προσηλακίζω τινὰ περιφρονῶ τινά· δι' ὀργῆς ἔχω τινὰ εἶμαι ὀργισμένος κατὰ τινος· τιμωροῦμαι τινα ἐκδικουμαι τινα· τύχη ἀτυχία· συγγενῆς φθόνος ὁ ἐκ μέρους συγγενῶν (ἐμοφύλων) φθόνος· φέρων ὑπέθηκε κλπ.=φέρων ἑαυτὸν ὑπέθηκεν (ἑαυτὸν) ταύτη (τῇ ὀργῇ)=παρε-

Πλουτάρχου Θεμιστοκλῆς ἔκδοσις β'

5

δόθη εἰς τὴν ὀργὴν ταύτην· *παρηλλαγμένος* ἀσυνήθης, παράδοξος· *ἔχω τινὰ κρατῶ τινά· ὑποτίθεμαί τινί τι* ὑποδεικνύω εἰς τινά τι· *ἐκέτευμα* τρόπος ἰκεσίας· *καθίσαι ὑποκείμενον* «τὴν Φθίαν»· *ἀφοσιούμαι τι* προβάλλων θρησκευτικούς λόγους δικαιολογῶ τι· *ἐκδίδωμι τινά παραδίδω τινά· διατίθημι τι* παρασκευάζω τι· *συντραγῶδῶ τι* ὡς ἐν τραγῳδίᾳ σκηνοθετῶ τι μετὰ τινος, συσχεδιάζω τι· *ἐπὶ τούτῳ αἰτιολ.*· *κρίνω τινά ἐνάγω τινά* εἰς τὸ δικαστήριον· *ποιῶ τινά ἐπιλαθόμενον* παριστῶ τινά ὡς λησμονήσαντα· *ἀπαίρω* ἀποπλέω.

Ὀῤῃς αὐτῷ εὐεργεσίας *ἦλπ.* ὁ Θεμιστοκλῆς εἶχεν ἀνακηρυχθῆ διὰ ψηφίσματος τοῦ δήμου τῶν Κερκυραίων εὐεργέτης τῆς πόλεως αὐτῶν καὶ διὰ τοῦτο ἐν Κερκύρα εἶχεν οὗτος τὸ προνόμιον τῆς ἀσφαλείας καὶ ἀσυλίας· *ἐχόντων διαφορὰν οἱ Κερκυραῖοι καὶ οἱ Κορίνθιοι* ἐφιλονίκουν περὶ τῆς κυριαρχίας τῆς νήσου Λευκάδος· *δηθροίς τι τῶν Ἀθηναίων* ὁ Ἀδμητος ἤθελε νὰ γίνῃ σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' ἡ πρότασις του αὕτη ἀπεκρούσθη ὑπ' αὐτῶν τῇ συμβουλῇ τοῦ Θεμιστοκλέους.

ΚΕΦ. 25.

Ἴππος ἀγωνιστῆς ἵππος ἡσκημένος διὰ τοῦ ἀγῶνα· ἀπὸ Πύδνης συναπτεόν πρὸς τὸ ἀπαρέμφ. «ἐκπλεῦσαι»· τῶν πλεόντων συναπτεόν πρὸς τὴν γενικὴν «οὐδενός»· *ὀλίγας φορτηγὸν πλοῖον· ἀναδείκνυμι τινά* ἀποκαλύπτω τινά· *ναύκληρος* ἰδιοκτήτης πλοῖον· *κυβερνήτης πλοίαρχος*· τὰ μὲν . . . τὰ δὲ πρῶτον μὲν . . . ἔπειτα δὲ· *καταψεύδομαι τινος* καταγγέλλω τινά λέγων ψεῦδη· *ἀνάλαμβάνω τινά παραλαμβάνω τινά· λαμβάνομαι τῆς Ἀσίας* φθάνω εἰς τὴν Ἀσίαν· *ὕπεκκλέπτω τι* ἐξάγω κρυφίως τι· *δημόσιον* δημόσιον· *τάμειον*· *ἀπτόμαι τῆς πολιτείας* ἀρχίζω νὰ πολιτεῦμαι.

Ἐν τοῖς Περί βασιλείας ὁ Θεόφραστος μεταξὺ ἄλλων εἶχε καὶ σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον «περὶ βασιλείας»· καὶ σκηνην τινά βλ. κεφ. 5· *διαρπάσαι καὶ κωλύσαι* ὡς ἄλλοθεν γνωρίζομεν, ὁ Θεμ. ἐπρότεινε ταῦτα προσθέσας τὰ ἑξῆς· «τὸν μὴ μετα-

λαβόντα τῶν μεγίστων κινδύνων τῶν πανηγύρεων μεταλαμβάνειν οὐ δεῖ»· ἐπὶ τὴν ἐτέραν θάλατταν τ. ἔ. εἰς τὸ Αἰγαῖον. Μετέβη δὲ ὁ Θεμ. εἰς Πύδναν διὰ ξηρᾶς.

ΚΕΦ. 26.

Οἱ ἐπὶ θαλάττῃ οἱ κατοικοῦντες εἰς τὰ παράλια· διακοσιῶν ἐπικειρηγμένων αὐτῷ τάλαντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως διότι διακόσια τάλαντα εἶχον ὀρισθῆ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὡς χρηματικὴ ἀμοιβὴ διὰ τὴν σύλληψιν ἢ τὸν φόνον αὐτοῦ· πολισμάτων μικρὰ πόλις· οἱ ἄνω δυνατοὶ οἱ ἰσχύοντες ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν· γνώριμος φίλος· ἐκ θυσίας τινὸς μετὰ θυσίαν τινὰ καὶ ἔνεκα αὐτῆς· ἐκφρων ἔξω φρενῶν, ἐκστατικός· θεοφόρητος θεόπνευστος· ἐν μέτρῳ ἐμμέτρως· νυκτὶ φωνήν... δίδου = (κατ' ἔγνωσαν) νὰ ἀκούῃς τὴν φωνὴν τοῦ ἐνυπνίου τῆς νυκτός, νὰ σκέπτεσαι τὴν νύκτα καὶ (οὐτω) νὰ ἀποφασίζῃς. Ἡ ἀρίστη σκέψις ἐπέρχεται τὴν νύκτα· θναρ αἰτιατ. τοῦ χρόνου = ἐν ὄνειρῳ· κατὰ τῆς γαστροῦς ἐπὶ τῆς γαστροῦς· προσανέρω τινὶ ἔρω ἀναδύλω πρὸς τὴν γενόμενον μεταμορφωθέντα· ἐξαίρω τινὰ σηκῶν τινὰ· βεβαίως ἀσφαλῶς· δεῖμα ἀμήχανον φόδος, καθ' οὗ οὐδέν ἐστι μηχανήσασθαι, φόδος μέγας· εἰς ξηλοτυπίαν σημαίνει ἀναφορὰν· χαλεπὸς ἀσθηρὸς· γαμετὴ νόμιμος σύζυγος· ἀργυρώνητος ὃν ἀργυρίῳ τις ἀνεῖται, δοῦλος· ὡς ὥστε· σκηνὴ ἐπιτάλυμα ἀμάξης· ἀπήνη ἄμαξα· καταδόμαι χώννομαι ἐντυγχάνω τινὶ συναντῶ τινά· οἱ ἐπὶ θύραις οἱ ἀδικοί.

Ἀπὸ παντὸς τ. ἔ. θεμιτοῦ καὶ ἀθεμιτοῦ πράγματος· γενόμενον δ' ἀετὸν ὁ ἀετὸς ἦτο σύμβολον τῆς βασιλικῆς δυνάμεως καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Πέρσαις· χρυσοῦ κηρυκείου τὸ κηρύκειον ἦ· οὐ βάρδος ἔχουσα ἐκκτέρωθεν δύο ὄφεις περιπεπλεγμένους καὶ ἀντιπροσώπους πρὸς ἀλλήλους, τὴν ὄψαν ἔφερον οἱ ἀποστελλόμενοι εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον διὰ νὰ κάμουν προτάσεις περὶ εἰρήνης.

ΚΕΦ. 27.

Ἐντευξις συνάντησις, συνδιάλεξις, ἀκρόασις· συμφέρομαι

τινι συμβαδίζω, συμφωνῶ τινι· ἀτρέμα ἡσυχως, μετρίως· παρ' αὐτὸ τὸ δεινὸν εἶμι εὐρίσκομαι ἐγγὺς τῆς κρισίμου στιγμῆς· σπουδάζω περὶ τι ἐνδιαφέρομαι περὶ τινος· νόμος συνήθεια· κοσμῶ τι τιμῶ, σέβομαι τι· σφίζω τι διαφυλάττω τι· λόγος (ἔστι) = λέγεται· ἐπαινῶ τι ἀποδέχομαι τι· ἔστι τινι (μετ' ἀπαρεμφ.) ἐπιτρέπεται εἰς τινα (νά...·)· προσαγορεύω τινὰ χαιρετίζω τινὰ· ἀγγέλοις κατηγορούμενον· χροήση (χρῶμα) δύνασαι νὰ μεταχειρισθῆς· ἰδιώτης κοινός τις ἀνθρώπος.

Τεδννηκότος Εξέρξου ὁ Εξέρξης ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀρταβά· νου τῷ 465 π. X· τοῦτον διεδέχθη ὁ υἱὸς του Ἀρταξέρξης ὁ Α' ὁ Μακρόχειρ (465—425 π. X)· τοῖς χρονικοῖς (βιβλίοις) τὰ χρονικὰ ταῦτα συνετάσσοντο πιθανῶς εἰς τὰ ἀνάκτορα τῶν βασιλέων τῆς Περσίας· Ἀρταβάνω τῷ χιλιάρχῳ χιλιάρχος ἐνταῦθα εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῶν χιλιῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἀπετέλουν τὴν βασιλικὴν φρουρὰν ἐν τοῖς ἀνακτόροις· προσκυνεῖν συνήθεια ἦτο παρὰ τοῖς Πέρσαις ἐνώπιον τοῦ βασιλέως των εἰς ἐνδειξιν σεβασμοῦ νὰ προσπίπτουν κατὰ γῆς καὶ νὰ φιλοῦν αὐτήν· οἱ Ἕλληνες τὴν τιμὴν ταύτην ἐθεώρουν ἀρμόζουσαν μόνον εἰς τοὺς θεοὺς· θεῶ τῷ μεγαλύνοτι Πέρσας ὁ θεὸς τοῦ ἀγαθοῦ ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς Πέρσαις Ὀρομάζης.

ΚΕΦ. 28.

Τὰ οἰκεῖα σωζόμενα ἢ ἀσφαλῆς θέσις τῆς πατρίδος μου· παρέχω (μετ' ἀπαρεμφ.) ἐπιτρέπω· χάρις ἀπόδοσις· χάριτος· διαλλαττομένου ἂν θέλῃς νὰ συμφιλιωθῆς· παραιτοῦμαι τι ἀποτρέπω τι διὰ παρακλήσεων· τίθεμαι τινα μάρτυρα θεωρῶ τινα ὡς μάρτυρα· ἀποχωρῶμαι τινι ἐπωφελῶς μεταχειρίζομαι τι, ἐκμεταλλεύομαι τι· ἀποπλήρωσις ἐντελής πλήρωσις, κορεσμός· σώσεις μὲν γὰρ κλπ. νοητέα ἢ πρότασις «ἐὰν σώσης ἐμέ»· ἀπολείς δὲ κλπ. νοητέα ἢ πρότασις «ἐὰν ἀπολέσης ἐμέ»· ἐπιθειάζω τινι παρουσιάζω θεῖα σημεῖα πρὸς ἐπιθεδαίωσίν τινος· προσδιέρχομαι τι διηγούμαι προσέτι τι· ὄψις ἐνώπιον· ἐν Νικογένους νοητέα ἢ δοτ. «οἴκῳ»· μάντευμα χρησμός· συμ-

φρονῶ ἐνοῶ· φρόνημα μεγαλοφροσύνη· ἐλαύνω τινά ἐκδιώκω τινά· πόσις συμπόσιον.

Δωδωναίου Διός ἐν Δωδώνῃ τῆς Ἡπείρου εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Τομάρου ὑπῆρχε τὸ ἀρχαιότατον ἑλληνικὸν μνητεῖον τοῦ Δωδωναίου Διός. Οἱ ἱερεῖς καὶ αἱ ἱέρειαι τοῦ μαντείου ἐλάμβανον τοὺς χρησμούς ἐκ τοῦ ψιθύρου τῶν φύλλων τῆς ἐκεῖ ἱερᾶς δρυός.

ΚΕΦ. 29.

Ἐξ ὧν εἴωρα κλπ. ἐκ τούτου ὅτι ἔβλεπε κλπ. παρέρχομαι εἰσέρχομαι· χαλεπῶς διάνειμαι ἔχω κκκς διαθέσεις· κακῶς λέγω τινά κακολογῶ τινά· κατ' αὐτὸν πρὸ αὐτοῦ· ὄφις "Ἑλληγ" (ἐπιθ.) ὁ ποικίλος σὺ τὸ ἑλληνικὸν παρδαλὸ φεῖδι (ὁ πανοδργος)· δαίμων κκκς δαίμων, ἀτυχία· εἰς ὄψιν ἔρχομαι τινι παρουσιάζομαι ἐνώπιόν τινος· ἀσπάζομαι τινά χαιρετίζω τινά· ἤδη τώρα, ἐπὶ τοῦ παρόντος· δίδωμι (μετ' ἀπαρεμφ.) ἐπιτρέπω· παρρησιάζομαι ἐλευθέρως ὁμιλῶ, ἀφρόδως ὁμιλῶ· ποικίλον στρώμα κεντητὸς τάπητος· εἶδος σχήμα, μορφή· δεῖν ἐξαρτάει ἐκ τοῦ ἐνοουμένου «ἀπεκρίνατο»· εἰκασία παρομοίωσις· λαμβάνειν νοητέα ἢ αἰτ. «χρόνον»· ἀποχρώντως ἐπαρκῶς· τοῖς μὲν ἐκτὸς δηλ. τῆς βασιλικῆς αὐλῆς· δόξαν παρέχω τινὶ νομίζομαι ὑπό τινος· φθόνον ἔχω παρὰ τινι φθονοῦμαι ὑπό τινος· δυνατοὶ ἰσχυροὶ (αὐλικοί)· αἱ οἴκοι διατριβαὶ αἱ οἰκογενεακαὶ συναναστροφαί· συνήθης οἰκετός· τὴν κίταριν ἐπαιρόμενος μὲ ὀρθὴν τὴν κίταριν· ἀνεψιὸς ἐξάδελφος· ἀπωθοῦμαι τινά ἀποπέμπω τινά· ἀπαραιτήτως ἔχω πρὸς τινά εἰμαι ἀδιάλλακτος πρὸς τινά· ἐφ' ὧν κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ὁσίων· πράξεις πράγματα, ὑποθέσεις· ἀνακεράννυμαι τινι ἔρχομαι εἰς συνάφειαν πρὸς τι· ἀπωλόμεθα ἂν, εἰ μὴ ἀπωλόμεθα = (κατ' ἐννοίαν) θά εἴχαμεν ἀθλίαν ζωὴν, ἂν δὲν ἐξωριζόμεθα· εἰς ὄψιν πρὸς πορισμὸν προσφχίου· ἀμπεχόνη ἱματισμός.

Χρόνου δεῖν τ. ἔ. κίτρον, ἵνα ἐκμάθῃ τὴν Περσικὴν γλῶσσαν καὶ οὕτω ἀναπτύξῃ διεξοδικῶς τὰς σκέψεις του· δι' αὐτοῦ

τ. ἔ. ἄνευ διερμηνέως· τῶν μαγικῶν λόγων μαγικοί λόγοι εἶναι· ἢ θρησκευτική διδασκαλία τῶν Μάγων, τ. ἔ. τῶν παρὰ τοῖς Πέρσαις ἱερέων· κελευσθεῖς ἐνν. ὑπὸ τοῦ βασιλέως· τὴν κίταριν ἢ κίταρις (ἢ τιάρα) ἦτο Περσικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς κωνοειδές· Μόνον ὁ βασιλεὺς ἐφόρει ταύτην ὀρθήν, οἱ δὲ ἄλλοι Πέρσαις κεκλιμένην· ἐφ' ὧν αἱ Περσικαὶ πράξεις ἀνεκράθησαν μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον οἱ Πέρσαις ἦλθον εἰς συνάφειαν πρὸς διςφόρους Ἑλληνικὰς πόλεις, ἕως ἔτου τέλος διὰ τῆς Ἀνταλκιδείου εἰρήνης (387 π. Χ.) οἱ Ἕλληνες ὠλολόγησαν τὴν ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν ἐξάρτησίν των.

ΚΕΦ. 30.

Καταυλίζομαι σταθμεύω· ὕστερῶ τινος ἀπέχω τινός· ἐτέρα δηλ. ὀδῶν· ἀθλαία παραπέτασμα· ἐκπετάννυμι τι ἀπλώνω τι· ἀναψύχω τι στεγνώνω τι· ἐν τούτῳ ἐν τῷ μεταξὺ προσεφέροντο βλ κεφ. 14· πρὸς τὴν σελήνην μετὰ τὸ φῶς τῆς σελήνης ἀναστέλλω τι ἀνασηκώνω τι· ἐπιφάνεια ἐμφάνισις· ἀποδείκνυμι καθιστῶ.

Πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις τὰς σχετιζομένας δηλ. μετὰ τὴν καθυπόταξιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Πέρσαις· τὴν μητέρα τῶν θεῶν ἢ Ἀσιατικὴν μήτηρ τῶν θεῶν (παμμήτηρ) ἢ κληθεῖσα Κυβέλη ἢ Κυβήβη· ἀντι τούτου τ. ἔ. ἀντι ταύτης τῆς εὐεργεσίας· τὴν σκηνήν τ. ἔ. τὴν σκηνήν, ὑπὸ τὴν ὅποιαν διενευκίτερευεν ὁ Θεμιστοκλῆς· τὴν ἡμέραν ἐλύετο αὕτη καὶ ἐφέρετο ἐπὶ ὑποζυγίων.

ΚΕΦ. 31.

Σχολὴν ἄγω δὲν ἔχω ἀσχολίας· αἶρω τίνα ἐπιτυχάνω τὴν καταδίκην τινός· ὑφαιροῦμαι τι κλέπτω τι· ζημία πρόστιμον παιθῶν τι πρὸς τὴν ἀλχμάλωσιν συγκινηθεὶς διὰ τὴν ἀπαγωγὴν· ἐνδείκνυμαι τινί τι δεικνῶ εἰς τινά τι· προσφέρω λῶγον κάμνω πρότασιν· εὐλαβῶς ὁ· καλῶς λαμβάνων (κρατῶν)· πρὸς προσεκτικῆς ὁμοία ὁμοίως· ἄδεως ἀφρόως, ἀνενοχλήτως· αἶ

άνω πράξεις=(κατ' έννοιαν) αἱ ἐσωτερικαὶ ὑποθέσεις τοῦ κράτους· ἐπιστρέφω τινὰ κáμνω τινὰ νά στραφῆ (πρός τι) ἀντεπιχειρῶ τινι ἀντεπιτίθεμαι κατά τινος· δύναμις στρατιωτικῆ δύναμις, στράτευμα· διαπέμπω τι στέλλω τι ἐδῶ κι ἐκεῖ· ἐξάπτομαι τινος ἀναμειγνύομαι εἰς τι· βεβαιῶ τι πραγματοποιῶ τι· ἐπαίρομαι παρασύρομαι· ἐφικτός κκορθωτός· ὑπερφυῶς ὑπερβαλλόντως· εὐημερῶ εὐδοκιμῶ· αἰδῶς σεβασμός· δεξιούμαι τινα ἀποχαιρετίζω τινά· ὡς ὁ πολὺς λόγος (ἐστὶ) καθὼς οἱ περισσότεροι λέγουσιν· ὡς δ' ἐννοιοι ἐνν. λέγουσιν· φάρμακον ἐφήμερον δηλητήριον ἐπιφέρον ἀθημερὸν τὸν θάνατον· προσφέρω (τὸν βίον) ἀποθνήσκω· ἐν πολιτείαις καὶ ἡγεμονίαις κατέχων πολιτικά καὶ στρατιωτικά ἀξιώματα· φιλανθρωπῶπως φιλοφρόνως, εὐμενῶς.

Ἵδροφόρον κόρην χαλκῆν τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶχον ἀπαγάγει οἱ Πέρσαι ἐξ Ἀθηνῶν κατά τοὺς Μηδικοὺς πολέμους· δίσπηχυν ὁ πήχυς ἰσοδυναμεῖ μὲ 0,45 μέτρ· τῶν ὕδατων ἐπιστάτης (ἢ ἐπιμελητῆς τῶν κρηνῶν) ἄρχων ἐν Ἀθήναις φροντίζων περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν κρηνῶν καὶ τῆς διανομῆς τοῦ ὕδατος· περὶ τὰς ἀνω πράξεις τότε ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἦτο ἀνησυχολημένος εἰς τὴν ἀποστασίαν τῶν Βακτριῶν· Αἴγυπτος ἀφισταμένη ἢ ἀποστασία τῆς Αἰγύπτου ἐγένετο τῷ 459 π. Χ· ἀγγελίαι κατέβαινον τ. ἐ. ἐκ τῶν Σούσων εἰς τὰ παράλια· ἄλλους τε στρατηγούς τ. ἐ. τὸν Μυρωνίδην, τὸν Τολμίδην καὶ τὸν Περικλέα· αἶμα ταύρειον οἱ ἄρχαιοι ἐπίστευον ὅτι τὸ πρόσφατον αἶμα ταύρου ἦτο δηλητήριον· ἐν Μαγνησίᾳ κατέστρεψε τῷ 459 π. Χ.

ΚΕΦ. 32.

Υἶδὸν ποιούμαι τινα υἱοθετῶ τινα· ἔγγημεν ἐνυμφεύθη· τρέφω ἀνατρέφω· φωρῶ (-άω) τι ἀνακαλύπτω, ἀνευρίσκω τι· διαρρίπτω τι διασκορπίζω τι· τῇ ἱστορίᾳ ἐννοητέα πρὸ τῆς δοτ. ἢ πρόθεσις «ἐν»· μονοноῦ σχεδόν· προάγω τι παρουσιάζω τι· κινῶ ἀγῶνα προκαλῶ συγκλήσειν· πάθος συμπάθεια· ὁ τυχῶν

ὁ τυχαίος, ὁ κοινὸς (ἄνθρωπος)· περιηγητῆς συγγραφεὺς τοπογραφικῶν περιγραφῶν· ὑπονοῶ συμπεραίνω· περὶ τὸν μέγαν λιμένα πλησίον τοῦ μεγάλου λιμένος· πρόκειται τις οἶον ἀγκῶν κείται ἔμπρὸς (ἄλλ' ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς) μικρά τις προεξοχή τοῦ ἐδάφους παρεμπερῆς πρὸς ἀγκῶνα· καὶ κάμπαντι τοῦτον ἐντὸς καὶ ὅταν (πλέων τις) κάμψη (τὸν ἀγκῶνα) τοῦτον διευθυόμενος πρὸς τὸ στενὸν τῆς Σαλαμῖνος (οὐχὶ πρὸς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν)· ἢ τὸ ὑπεύδιον τῆς θαλάττης = (κατ' ἔννοιαν) ὅπου παύει ὁ σάλας τῆς θαλάσσης· κρηπὶς θεμέλιον, βάσις· βωμοειδῆς σχήματος βωμοῦ, κυλινδρικός· τύμβος τάφος, μνήμα· ἐν καλῷ (τόπῳ) εἰς περιόπτον θέσιν· χώννυμι τύμβον κατασκευάζω τάφον· πρόσρησις εἰμί τιμιν χαιρετίζομαι ὑπὸ τινος· ἔμπορος ταξιδιώτης· χόπότην = καὶ ὀπάτην· ἀμιλλα ἀγών· οἱ ἀπὸ γένους οἱ ἀπόγονοι· φυλαττόμενα ἦσαν = ἐφυλάττοντο, διετηροῦντο.

Πρὸς τοὺς ἐτοίρους οὕτως ἐπεγράφετο λόγος τις τοῦ ῥήτορος Ἀνδοκίδου· μηχανὴν ἄρα βλ. κεφ. 10· περὶ μνημάτων οὕτως ἐπεγράφετο σύγγραμμά τι τοῦ Διοδώρου· περὶ τὸν μέγαν λιμένα τοῦ Πειραιῶς μέγας λιμὴν τοῦ Πειραιῶς εἶναι ὁ κεντρικός λιμὴν τοῦ Πειραιῶς, ὁ ἰδίως καλούμενος Πειραιεύς· ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸν Ἄλκιμον ἀκρωτηρίου ἀκρωτήριον κατὰ τὸν Ἄλκιμον (ἢ Ἄλκιμος) ἐκαλεῖτο ἢ πρώτη προβλής ἄκρα πρὸς τὰ ἀριστερὰ τῆ ἐξέρχομένη ἐκ τοῦ λιμένος τοῦ Πειραιῶς, ἐπὶ τῆς ὁποίας σήμερον κείται ὁ πράσινος φάρος τοῦ λιμένος· πανταχοῦ τ. ἔ. καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις· ἀμιλλα τῶν νεῶν λεμβοδρομῖαι καὶ ἀγῶνες μεγαλυτέρων πλοίων ἐτελοῦντο κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν μεγάλων Παναθηναίων.

ΠΙΝΑΞ

ΚΥΡΙΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ

- Ἄργυλῆ**, -ῆς, ἡ, δῆμος τῆς Ἀττικῆς.
- Αἰγαί**, -ῶν, αἱ, μικρὰ πόλις τῆς Μυσίας.
- Αἰολεῖς**, -έων, οἱ, οἱ κάτοικοι τῆς Αἰολίδος, παραθαλασσίου χώρας τῆς Μ. Ἀσίας.
- Αἰσχύλος**, -ου, ὁ, Ἀθηναῖος δραματικὸς ποιητὴς (525-456 π.Χ.).
- Ἄκιστόδωρος**, -ου, ὁ, περιηγητὴς ἐκ Μεγαλοπόλεως τῆς Ἀρκαδίας, ζήσας κατὰ τὸν τρίτον π. Χ. αἰῶνα.
- Ἄλικαρνασσός**, -οῦ, ἡ, πόλις τῆς Καρίας.
- Ἄλωπεκῆ**, -ῆς, ἡ, δῆμος τῆς Ἀττικῆς εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Ἀκροπόλεως πρὸς τὸ Φάληρον.
- Ἀμμόνιος**, -ου, ὁ, φιλόσοφος ἐξ Ἀλεξανδρείας διδάξας ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν πρῶτον μ. Χ. αἰῶνα.
- Ἀναξαγόρας**, -ου, ὁ, φιλόσοφος ἐκ Κλαζομενῶν, πόλεως τῆς Ἰωνίας (500 428 π. Χ.).
- Ἄνδουκίδης**, -ου, ὁ, Ἀθηναῖος ῥήτωρ ζήσας περὶ τὰ μέσα τοῦ 5ου π. Χ. αἰῶνος.
- Ἀρειμάνιος**, -ου, ὁ, οὕτω ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν Περσῶν ὁ κακοποιὸς θεός, ὁ θεὸς τοῦ κακοῦ· ὁ δὲ θεὸς τοῦ ἀγαθοῦ ἐκαλεῖτο Ὠρομάξης.
- Ἀριαμένης**, -ους, ὁ, ἀδελφὸς καὶ ναύαρχος τοῦ Ξέρξου.

- ² *Ἀριστοτέλης*, -ους, ὁ, μέγας φιλόσοφος ἐκ Σταγείρων, πόλεως τῆς Χαλκιδικῆς (384—322 π. X.).
- ² *Ἀριστοφάνης*, -ους, ὁ, περιφημὸς κωμικὸς ποιητὴς ἐξ Ἀθηνῶν (452—385 π. X.).
- ² *Ἀρνάνης*, -ου, ὁ, Πέρσης αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.
- ² *Ἀρταύκτης*, -ου, ὁ, γαμβρὸς ἐπ' ἀδελφῇ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Ξέρξου.
- ² *Ἀρτεμισία*, -ας, ἡ, βασίλισσα τῆς Ἀλικαρνασσοῦ.
- ² *Ἀρτεμίσιον*, -ου, τό, ἀκρωτήριον εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Εὐβοίας.
- ² *Ἀφεταιί*, -ῶν, αἱ, πόλις τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνησίας.
- ² *Ἀχαρναί*, -ῶν, αἱ, δῆμος τῆς Ἀττικῆς παρὰ τὸ σημερινὸν Μεγίδι· ὁ κάτοικος: Ἀχαρνεύς, -έως.

Γοργόνειον, -ου, τό, Γοργόνειον ἐλέγετο ἡ κεφαλὴ τῆς Γοργόνος Μεδούσης, τὴν ὅποιαν ἐφόρευεν ὁ Περσεύς. Γοργόνειον εἶχεν ὡς κόσμημα ἢ ἀσπίς τοῦ ξυλίνου ἀγάλματος (ξοάνου) τῆς Ἀθηνᾶς τοῦ εὑρισκομένου ἐντὸς τοῦ Ἐρεχθείου. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο παρέλαβον μαζί τινος Ἀθηναῖοι, ὅτε πρὸ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας ἐγκατέλειψαν τὴν πόλιν των.

- Δείων*, -ωνος, ὁ, ἱστοριογράφος ἐκ Κολοφῶνος, πόλεως τῆς Ἰωνίας, ζήσας κατὰ τὸν τέταρτον π. X. αἰῶνα.
- Δεκελεύς*, -έως, ὁ, ὁ ἐκ Δεκελείας, δήμου τῆς Ἀττικῆς.
- Δημάρατος*, -ου, ὁ, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, ὅστις ἐκθρονισθεὶς κατέφυγε πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Δαρείον, βραδύτερον δὲ ἠκολούθησε, τὸν Ξέρξην εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐκστρατείαν.
- Δινδυμήνη*, -ῆς, ἡ, οὕτω ἐκαλεῖτο ἡ Ἀσιατικὴ μήτηρ τῶν θεῶν Κυβέλη ἢ Κυβήδη ἐκ τοῦ ὄρους τῆς Φρυγίας Δινδύμου.
- Διόδωρος*, -ου, ὁ, περιηγητὴς ζήσας περὶ τὸ 300 π. X.

- Ἐπιξύης**, -ου, ὁ, Πέρσης σατράπης τῆς μεγάλης Φρυγίας.
Ἐρατοσθένης, -ους, ὁ, ἀστρονόμος, γεωγράφος καὶ φιλόσοφος ἐκ Κυρήνης τῆς Ἀφρικῆς (276—196 π. X.).
Ἐρετριεύς, -έως, ὁ, ὁ ἀξ Ἐρετρίας, πόλεως τῆς Εὐβοίας· ἐπίθετον : Ἐρετρικὴ (γυνή).
Ἐρμιόνη, -ης, ἡ, πόλις τῆς Ἀργολικῆς χερσονήσου.
Ἐστίαια, -ας, ἡ, πόλις τῆς Εὐβοίας, ἡ ὕστερον Ἄρεός.
Ἐφορος, -ου, ὁ, ἱστοριογράφος ἐκ Κύμης τῆς Αἰολίδος, ζήσας κατὰ τὸν τέταρτον π. X. αἰῶνα.

Ζελεΐτης, -ου, ὁ, ὁ ἐκ Ζελείας, πόλεως τῆς μικρᾶς Φρυγίας.

- Ἡρακλείδης**, -ου, ὁ, ἱστοριογράφος ἐκ Κύμης τῆς Αἰολίδος, ζήσας κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου.
Ἡρακλῆς, -έους, ὁ, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς θνητῆς Ἀλκμήνης, ὁ ἀνδρειότατος καὶ ἐξοχώτατος τῶν ἡρώων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Θάσος, -ου, ἡ, νῆσος, κειμένη πλησίον τῆς Θράκης.

Θεόπομπος, -ου, ὁ, ἱστοριογράφος ἐκ Χίου, ζήσας κατὰ τὸν τέταρτον π. X. αἰῶνα.

Θεόφραστος, -ου, ὁ, φιλόσοφος ἐξ Ἐρεσῶ τῆς Λέσβου (372—287 π. X.).

Θριάσιον (πεδῖον), ἡ ἔμπροσθεν τῆς Ἐλευσίνας πρὸς τὰς Ἀθήνας ἐκτεινομένη πεδιάς.

Ἰακχος, -ου, ὁ, ὁ ἐν Ἐλευσίνῃ λατρευόμενος Διόνυσος.

Ἰάλυσος, -ου, ἡ, πόλις τῆς νήσου Ρόδου.

Ἰέρων, -ωνος, ὁ, (ὁ Α'), τύραννος τῶν Συρακουσῶν (478—467 π. X.).

- Καρίνη**, -ης, ἡ, (ἢ Κάειρα), ἡ καταγομένη ἐκ τῆς Κιπρίας, χώ-
ρας κειμένης εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Μ. Ἀσίας.
- Κέρατα**, τά, ὄρος εἰς τὰ μεθόρια τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Μεγα-
ρίδος.
- Κιλικία**, -ας, ἡ, χώρα εἰς τὰ ΝΑ. τῆς Μ. Ἀσίας.
- Κλειδῆμος**, -ου, ὁ, ἀθιδογράφος, τ. ἔ. συγγραφεὺς Ἀθίδος
(ὀνομ. Ἀθίς), συγγράμματος περιλαμβάνοντος μυθο-
λογίαν, ἱστορίαν, λογοτεχνίαν καὶ τοπογραφίαν τῆς
Ἀττικῆς, ζῆσας κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ τετάρτου
π. Χ. αἰῶνος.
- Κλείταρχος**, -ου, ὁ, ἱστοριογράφος, υἱὸς τοῦ ἐπίσης ἱστοριο-
γράφου Δελώνου, ζῆσας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μεγ.
Ἀλεξάνδρου.
- Κυζικηνός**, -οῦ, ὁ, ὁ ἐκ Κυζίκου, πόλεως τῆς μικρᾶς Φρυγίας
παρὰ τὸν Ἑλλάσποντον.
- Κύμη**, -ης, ἡ, πόλις τῆς Αἰολίδος.
- Κυνόσαργες**, -ου, τό, γυμναστήριον ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἡρα-
κλέα. Ἐκεῖτο δὲ τοῦτο εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Λυκα-
θητοῦ πλησίον τῆς σημερινῆς μονῆς τῶν Ἀσωμάτων
(Πετράκη).
- Λάμψακος**, -ου, ἡ, πόλις τῆς Τρωάδος πλησίον τοῦ Ἑλλη-
σπόντου.
- Λεοντοκέφαλος**, -ου, ἡ, πόλις τῆς μεγάλης Φρυγίας.
- Λεωτυχίδης**, -ου, ὁ, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, νικήσας μετὰ τοῦ
Ἀθηναίου στρατηγοῦ Ἐκλυπποῦ ἐν Μυκάλῃ (379 π.Χ.)
τοὺς Πέρσας.
- Λητώ**, -οῦς, ἡ, μήτηρ τῶν θεῶν Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος.
- Λυδία**, -ας, ἡ, χώρα ἐν τῇ δυτικῇ Μ. Ἀσίᾳ.
- Λυκομίδαί**, -ῶν, οἱ, γένος Ἰεραϊκὸν ἐν Ἀθήταις.
- Μαγνησία**, -ας, ἡ, (ἡ ἐπὶ Μαιάνδρῳ), πόλις τῆς Κιπρίας οἱ κἀ-
τοικοὶ : Μάγνητες, -ων.
- Μέλισσος**, -ου, ὁ, φιλόσοφος, πολιτικὸς καὶ στρατηγὸς ἐκ τῆς

νήσου Σάμου, ὅστις τῷ 440 π. X. ἐνίκησε τοὺς πολιορκούντας τὴν Σάμον Ἀθηναίους.

Μελίτη, -ης, ἡ, δῆμος τῆς Ἀττικῆς περιλαμβάνων τὰ περὶ τὴν Πνύκα.

Μολοττοί, -ῶν, οἱ, λαὸς κατοικῶν εἰς τὰ ΒΑ. μεσόγεια τῆς Ἡπείρου.

Μυοῦς, -οὔντος, ἡ, πόλις τῆς Ἰωνίας πρὸς Β. τῆς Μιλήτου.

Νεάνθης, -ους, ὁ, ῥήτωρ, ἱστοριογράφος καὶ βιογράφος ἐκ Κυζίκου, ζήσας περὶ τὸ 300 π. X.

Εὐάνθιππος, -ου, ὁ, Ἀθηναῖος στρατηγός, πατὴρ τοῦ Περιχλέους.

Εὐρέξης, -ου, ὁ, βασιλεὺς τῶν Περσῶν τῷ 485—465 π. X.

Ὀλιζῶν, -ῶνος, ἡ, παράλιος πόλις εἰς τὰ Ν. τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Μαγνησίας.

Παρασαί, -ῶν, αἱ, πόλις παράλιος τῆς Θεσσαλίας καὶ ἐπίκειον τῶν Φερῶν.

Παιανιεύς, -έως, ὁ, ὁ ἐκ Παιανίας, δῆμος τῆς Ἀττικῆς, κειμένου κατὰ τοὺς ἀνατολικὰς πρόποδας τοῦ Ὑμηττοῦ.

Παλαίσκηψις, -ως, ἡ, πόλις τῆς Τρωάδος.

Περκώτη, -ης, ἡ, πόλις τῆς Μυσίας.

Πίνδαρος, -ου, ὁ, ὁ μέγιστος τῶν Ἑλλήνων λυρικῶν ποιητῶν (522—442 π. X.).

Πισίδαι, -ῶν, οἱ, κάτοικοι τῆς Πισιδίας, χώρας ἐν τῇ νοτίῳ Μ. Ἀσίᾳ.

Πλάτων, -ωνος, ὁ, ὁ ὕπατος τῶν φιλοσόφων τῆς ἀρχαιότητος, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῷ 427 π. X. καὶ ἀποθανὼν τῷ 347 π. X.

Πλάτων, -ωνος, ὁ, Ἀθηναῖος χερμικὸς ποιητής, ζήσας περὶ τὸ 400 π. X.

- Πινόξ**, Πινυκός, ἡ, ὁ πρὸς Δ. τῆς Ἀκροπόλεως μεταξὺ τοῦ λόφου τῶν Νυμφῶν (ἔπου τὸ Ἀστεροσκοπεῖον) καὶ τοῦ λόφου τῶν Μουσῶν (ἔπου τὸ μνημεῖον τοῦ Φιλοπάπου) κείμενος λόφος. Ὁ λόφος τῆς Πινυκῆς ἦτο κατὰ τὸν πέμπτον καὶ τέταρτον π. Χ. αἰῶνα ὁ συνήθης τόπος τῶν συνελεύσεων τοῦ λαοῦ.
- Πύδνα**, -ας, ἡ, πόλις τῆς Μακεδονίας κατὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον.
- Πυλαγόροι**, -ων ἢ Πυλαγόραι, -ῶν, οἱ, (Πύλαι, ἀγείρω=συναθροίζω), οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν δώδεκα λαῶν, οἵτινες μετείχον τῆς δελφικῆς ἀμφικτυονίας.
- Ῥόδιος**, -ου, ὁ, ὁ ἐκ Ῥόδου, νήσου πρὸς Ν. τῆς Καρίας.
- Σανδάκη**, -ης, ἡ, ἀδελφὴ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Ξέρξου.
- Σερίφιος**, -ου, ὁ, ὁ ἐκ Σερίφου, μιᾶς τῶν Κυκλάδων νήσων.
- Σιμωνίδης**, -ου, ὁ, περιώνυμος λυρικός ποιητὴς ἐκ τῆς Κέως, μιᾶς τῶν Κυκλάδων νήσων (556—468 π. Χ.).
- Σκιάθος**, -ου, ἡ, νήσος πρὸς Β. τῆς Εὐβοίας.
- Στησίμβροτος**, -ου, ὁ, ἱστοριογράφος ἐκ τῆς νήσου Θίτου σύγχρονος τοῦ Κίμωνος.
- Τέμπη**, -ῶν, τά, κοιλὰς μεταξὺ τῶν ὀρέων Ὀλύμπου καὶ Ὀσσης.
- Τιμοκρέων**, -οντος, ὁ, λυρικός ποιητὴς ἐξ Ἰαλύσου, πόλεως τῆς νήσου Ῥόδου, σύγχρονος τοῦ Θεμιστοκλέους.
- Τροιζήν**, -ῆνος, ἡ, πόλις τῆς Ἀργολίδος.
- Φαινίας**, -ου, ὁ, ἱστοριογράφος ἐξ Ἐρεσοῦ, πόλεως τῆς νήσου Λέσβου, μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους.
- Φανόδημος**, -ου, ὁ, ἀθροιογράφος, ζήσας κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῶν τοῦ τετάρτου π. Χ. αἰῶνος.

Φιλοκλήτης, -ου, δ, υἱὸς τοῦ Ποιάντος, βασιλέως τῶν παρὰ τὴν Οἴτην καὶ τὸν Μαλιακὸν κόλπον κατοικούντων Μαλιέων, μετασχὼν τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

Φλία, -ας, ἡ, δῆμος τῆς Ἀττικῆς εἰς τὰ ΒΑ. τῶν Ἀθηναίων.

Φρεάριοι, -ων, οἱ, δῆμος τῆς Ἀττικῆς πλησίον τοῦ Σουνίου· ὁ κάτοικος : **Φρεάριος**, -ου.

Φρυγία, -ας, ἡ, ἡ ἄνω ἢ μεγάλη καλουμένη, χώρα εἰς τὰ ἐνδοτέρα τῆς Μ. Ἀσίας.

Φρύνιχος, -ου, δ, Ἀθηναῖος τραγικὸς ποιητής, ζήσας περὶ τὸ 500 π. Χ.

Φύλαρχος, -ου, δ, ἱστοριογράφος, ζήσας κατὰ τὸν τρίτον π. Χ. αἰῶνα.

Χάρων, -ωνος, δ, ἱστοριογράφος ἐκ τῆς Λαμφάκου, ζήσας κατὰ τὸν πέμπτον π. Χ. αἰῶνα.

ΠΕΝΝΟΝ

3500

1877

RECEIVED

713

1314

Handwritten signature or initials

1920

ΣΣΣ

2 τοί
θείσης
εργασίας
Πλου-
τών τῶν
αυτῶν

4

Παναγιώτης Β. Βασιλείου